

15 JAAR

VLAAMS-BRABANT

**Toespraak voor de provincieraad van Vlaams-Brabant
door Lodewijk De Witte, provinciegouverneur**

5 oktober 2010

INHOUD

NA 15 JAAR	5
DE MENSEN IN VLAAMS-BRABANT	7
STEEDS MEER VLAAMS-BRABANDERS	7
JONG EN OUD	11
GROEIENDE DIVERSITEIT	14
IN EEN PAAR WOORDEN	15
LEREND VLAAMS-BRABANT	17
GEMIDDELD EEN HOOG OPLEIDINGSNIVEAU	17
SCHOOLSE ACHTERSTAND	20
LEVENSLANG LEREN??	21
EN DE TAAL	22
IN EEN PAAR WOORDEN	24
WONEN IN VLAAMS-BRABANT	25
GALOPPERENDE PRIJZEN EN TOCH GEEN PANIEK	25
(ZEER) WEINIG SOCIALE WONINGEN	29
WOONKWALITEIT EN COMFORT	31
IN EEN PAAR WOORDEN	33
VLAAMS-BRABANT OP DE SOCIAAL-ECONOMISCHE LADDER	35
WELKE BIJDRAGE IN DE PRODUCTIE?	35
WELKE WELVAART?	38
POSITIE OP DE ARBEIDSMARKT	39
IN EEN PAAR WOORDEN	43
HET SOCIAAL KLIMAAT IN VLAAMS-BRABANT	45
SOCIALE KWETSBAARHEID	46
SOCIAAL WEEFSEL	48
SOCIALE CONTACTEN EN ENGAGEMENT	53
STEEDS MEER GEZONDE JAREN	56
ETEN EN LEVEN WE GEZONDER DAN VROEGER?	57
SOCIALE VOORZIENINGEN	60
IN EEN PAAR WOORDEN	67

GROENE PROVINCIE?	69
BOS EN NATUUR	69
WATER	77
AFVAL	83
LUCHT	85
IN EEN PAAR WOORDEN	90
BEPERKT IN RUIMTE EN BEWEGING	93
RUIMTE	93
MOBILITEIT	100
HET BESTUUR	107
SLOTBESCHOUWING	123

NA 15 JAAR

Mijnheer de voorzitter,
Collega's uit de deputatie,
Dames en heren provincieraadsleden,

Begin 1995, vijftien jaar geleden, ging de provincie Vlaams-Brabant van start. Voor sommigen die vandaag Vlaams-Brabant mee besturen of mee gestalte geven, is dat al bijna geschiedenis; vele anderen hebben de geboorte van een nieuwe provincie op een of andere manier actief meegemaakt en zien dat nog als actualiteit. Vijftien jaren zijn een hele periode en tegelijkertijd is dat kort. Sedert 1 januari 1995 hebben we 5.757 dagen volgemaakt; 5.757 keren zijn we opgestaan, hebben we gewerkt, hebben we tijdens die 24 uur iets proberen te realiseren ... Maar in een mensenleven zouden we nu nog maar aan het puberen zijn en in het licht van de geschiedenis is vijftien jaar een flits.

Nu Vlaams-Brabant 15 jaar oud is, vind ik dat een goede gelegenheid om te kijken hoe ver we gekomen zijn, welke evolutie onze provincie heeft doorgemaakt. Sinds mijn aantreden als gouverneur heb ik de traditie overgenomen om ieder jaar een toespraak voor deze raad te houden. Daarin heb ik mij meestal toegespitst op een specifiek thema of beleidsdomein. Maar een goed fototoestel heeft twee instellingen: een zoomlens om scherp te stellen op één specifiek onderwerp en een breedhoeklens om een algemeen beeld te nemen. Na vijftien jaren lijkt het mij een goed moment om te trachten een globaal overzicht te geven hoe Vlaams-Brabant er voor staat. Daarbij zal ik onder meer teruggrijpen naar specifieke thema's waar ik in vroegere toespraken op inging, maar ook kijken naar andere kwesties die voor de ontwikkeling van onze provincie van belang zijn.

Een streekbestuur dat de brug moet slaan tussen de Vlaamse en de federale overheden aan de ene en de gemeenten aan de andere kant, doet er het best aan zich in te schrijven in de doelstellingen en de ambities die op Vlaams, Belgisch of Europees niveau vooropgesteld zijn. Ik ben daarom gaan kijken naar programma's met doelstellingen op lange termijn, zoals het zgn. Pact van Vilvoorde en Vlaanderen in Actie (VIA), of op Europees niveau het Lissabonprogramma. In het perspectief van de ambities die in die programma's zijn geformuleerd, wil ik proberen na te gaan hoe Vlaams-Brabant zich positioneert na 15 jaar. Ik vertrek zo veel mogelijk van beschikbare cijfers en statistieken, om zicht te krijgen op feiten, op evoluties en op de context. Woorden zijn zilver, cijfers zijn goud. Cijfergegevens laten ons

toe, door goede bedoelingen en door mooie ambities heen, te zien wat in de werkelijkheid is gerealiseerd en welke effecten dat heeft. Maar om daar op een zinnige beoordeling te steunen, mogen we niet blijven stilstaan bij eenmalige gegevens. Die zeggen weinig. Hoe de gegevens evolueren in de tijd, sinds 1995 tot nu, en hoe Vlaams-Brabant gesitueerd is binnen Vlaanderen, België of Europa, laat veel beter toe om een juist beeld over Vlaams-Brabant te krijgen. Er is geen waarheid buiten context van tijd en ruimte. Het is ook belangrijk niet alleen oog te hebben voor hoeveel we presteren en hoeveel we investeren, maar ook voor de gevolgen, voor het bereiken van resultaten of het uitblijven ervan, of voor veranderingen die zich in een maatschappij voordoen zonder dat het beleid of een samenleving daar bewust op hebben aangestuurd.

Vlaams-Brabant is een streek die, dankzij zijn ligging en enkele andere factoren, in een gunstige situatie verkeert. Wanneer we de toestand in Vlaams-Brabant vergelijken met die in Vlaanderen, met die van andere provincies, mogen we er ons niet tevreden mee stellen om alsmaar het gemiddelde te halen. Ons streven moet zijn om het gemiddelde van Vlaanderen op te tillen, tot een hoger niveau te brengen. Dat zal natuurlijk nooit lukken in alle domeinen, maar toch is dat niet alleen een gezonde ambitie, we zijn dat aan onszelf verplicht omdat we op veel vlakken kunnen vertrekken van eerder gunstige omstandigheden.

‘Er verandert nooit iets’ en ‘Ik herken de wereld niet meer’ zijn twee tegenstrijdige uitspraken, die toch allebei een grond van waarheid hebben. In onze beleving van dag tot dag verandert er weinig of gebeuren veranderingen slechts heel traag, en toch blijkt na een langere periode de wereld rondom ons een metamorfose te hebben ondergaan. Dat geldt wellicht ook voor het Vlaams-Brabant van 1995 en van vandaag. Wanneer je wat afstand kan nemen van dagelijkse gebeurtenissen, zie je beter hoe en in welke richting een maatschappij evolueert. En kan je je een voorstelling maken welke richting het de komende 10 à 15 jaar kan uitgaan. De hoofdbedoeling van een terugblik op hoe Vlaams-Brabant in zijn vijftienjarig bestaan evolueerde, is om beter te kunnen plannen voor de toekomst.

DE MENSEN IN VLAAMS-BRABANT

‘Een bestuur moet steeds ten dienste staan van de mens en de samenleving’, schreef de Vlaamse regering in 2000 in haar Kleurennota.¹ Hoe zien die samenleving en de bevolking eruit? Dat zijn de eerste vragen die je stelt wanneer je een streek onder de loep neemt.

STEEDS MEER VLAAMS-BRABANDERS

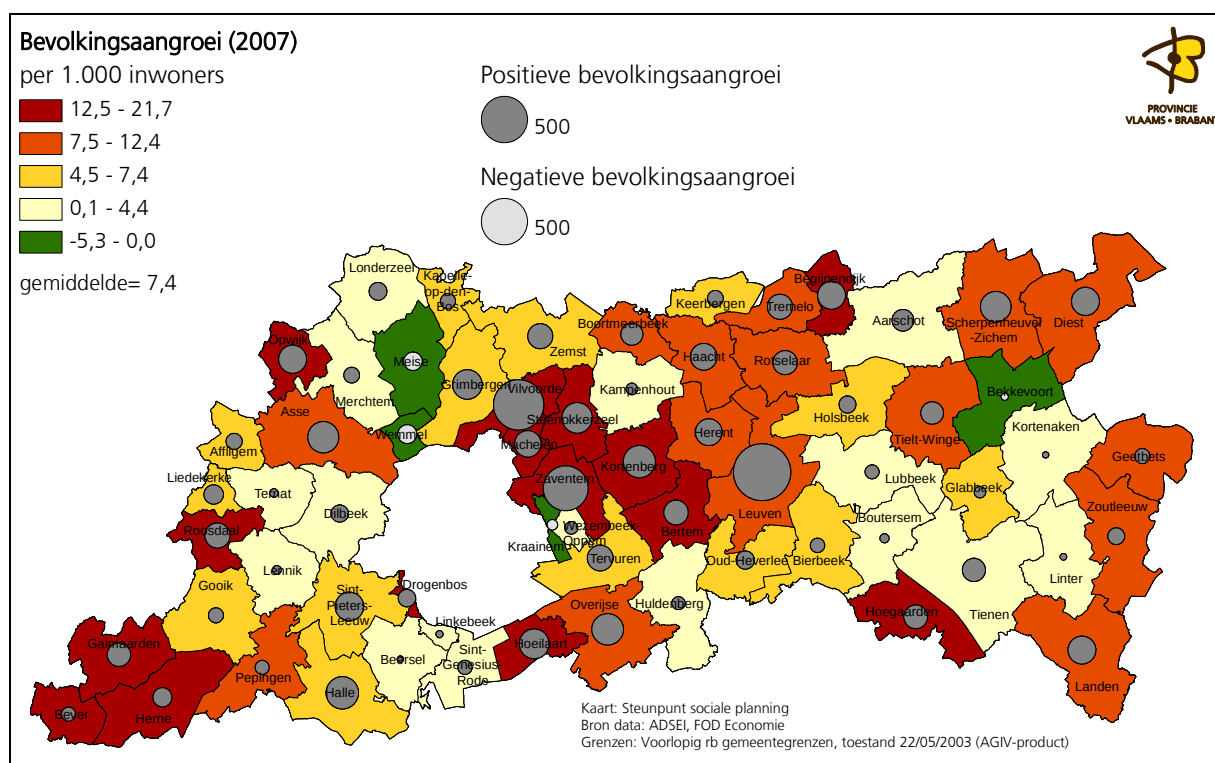
Totale bevolking en bevolkingsaangroei

	Totale bevolking, op 1 januari (1)				Bevolkingsaangroei (natuurlijk + migratie) in %			
	1995	2000	2005	2010	1995-2000	2000-2005	2005-2010	1995-2010
België	10.130.574	10.239.085	10.445.852	10.836.097	1,1%	2,0%	3,7%	7,0%
Brussels H.G.	951.580	959.318	1.006.749	1.088.134	0,8%	4,9%	8,1%	14,4%
Waals Gewest	3.312.888	3.339.516	3.395.942	3.497.731	0,8%	1,7%	3,0%	5,6%
Vlaams Gewest	5.866.106	5.940.251	6.043.161	6.250.232	1,3%	1,7%	3,4%	6,5%
Vlaams-Brabant	995.266	1.014.704	1.037.786	1.076.594	2,0%	2,3%	3,7%	8,2%
Arr. Halle-Vilvoorde	549.165	558.220	572.697	593.266	1,6%	2,6%	3,6%	8,0%
Arr. Leuven	446.101	456.484	465.089	483.328	2,3%	1,9%	3,9%	8,3%

Bronnen: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - FOD Binnenlandse Zaken, Rijksregister

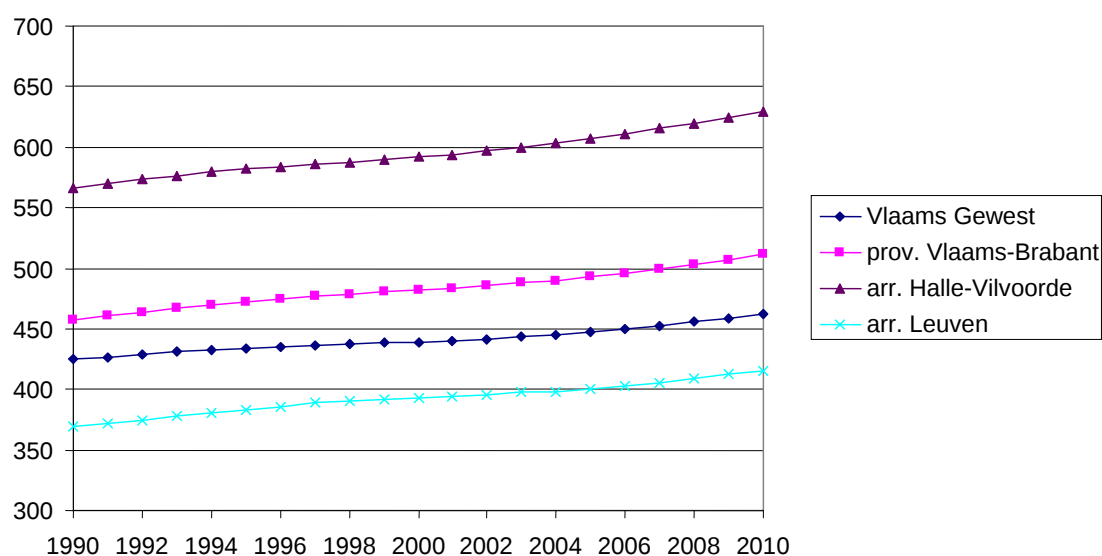
Op vijftien jaar tijd is de bevolking in Vlaams-Brabant aangegroeid met ongeveer 85.000 inwoners of bijna 9%. Onze bevolking groeit sneller dan gemiddeld in Vlaanderen of België. Die nieuwe inwoners moeten allemaal hun plaats krijgen.

¹ Kleurennota Vlaamse regering, Brussel, 7 juli 2000

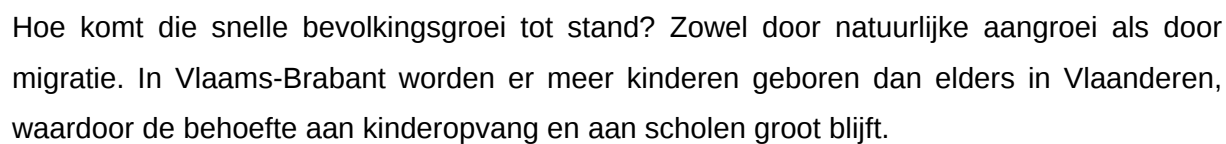

De bevolkingsdichtheid, die in Vlaams-Brabant met om en bij de 500 inwoners per km² al zeer hoog ligt, stijgt dus verder. In de helft van de Vlaams-Brabantse gemeenten ligt de bevolkingsdichtheid hoger dan 500 inwoners per km², terwijl die dichtheid in Vlaanderen gemiddeld 450 bedraagt. We leven in een zeer dichtbevolkte, grotendeels verstedelijkte of 'geresidentialiseerde' omgeving.

Bevolkingsdichtheid (inwoners per km²)

Bron: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant

Year	Vlaams Gewest	pr. Vlaams-Brabant	arr. Halle-Vilvoorde	arr. Leuven
1992	2.4	1.9	1.8	2.0
1993	1.7	1.6	1.5	1.8
1994	1.5	1.5	1.4	1.6
1995	1.3	1.5	1.4	1.8
1996	1.3	1.4	1.3	1.6
1997	1.4	1.4	1.3	1.5
1998	1.0	1.1	1.1	1.0
1999	0.8	1.0	1.0	0.9
2000	0.8	1.0	1.0	1.0
2001	0.7	1.0	1.1	0.9
2002	0.3	0.9	0.9	0.8
2003	0.2	0.6	0.6	0.6
2004	1.0	1.3	1.2	1.5
2005	1.2	1.5	1.3	1.7
2006	1.6	2.1	1.8	2.5
2007	1.7	2.0	1.8	2.2

Bron: Steunpunt Sociale Planning, Investeren in welzijn, Leuven, 2009, provincie Vlaams-Brabant

Daarnaast zien we in Vlaams-Brabant duidelijk meer verhuisbewegingen, met als slotsom een groter migratiesaldo voor Vlaams-Brabant dan voor gemiddeld Vlaanderen. Daardoor verandert de samenstelling van de bevolking gestaag. Mensen blijven niet wonen waar ze geboren en getogen zijn.

	aantal inwijkingen per 1000 inwoners		aantal uitwijkingen per 1000 inwoners		migratiesaldo per 1000 inwoners	
	Vlaanderen	Vlaams- Brabant	Vlaanderen	Vlaams- Brabant	Vlaanderen	Vlaams- Brabant
1997	42,18	53,65	41,36	51,95	0,82	1,70
1998	42,38	54,25	40,90	51,51	1,47	2,74
1999	42,70	53,97	41,13	51,81	1,57	2,15
2000	41,77	52,16	40,40	49,54	1,37	2,62
2001	43,64	53,36	40,89	50,06	2,75	3,30
2002	45,23	55,20	41,82	51,29	3,41	3,91
2003	45,92	57,09	42,87	53,92	3,05	3,18
2004	46,86	58,61	43,52	54,37	3,33	4,24
2005	48,92	60,00	44,48	55,71	4,44	4,29
2006	50,35	62,01	45,77	56,37	4,58	5,64
2007	51,85	62,24	46,76	57,29	5,09	4,95
gem '97-'07					2,90	3,52

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

De prognoses over de groei van de bevolking zijn over de voorbije periode voorbijgestoken door de werkelijkheid. We moeten dus voorzichtig zijn met voorspellingen. Maar volgens de prognoses zou in de komende decennia Halle-Vilvoorde het Vlaamse arrondissement zijn met de snelste bevolkingsaan groei en zou ook het arrondissement Leuven hoog scoren. Er komen dus nog veel Vlaams-Brabanders bij: in 2030 zouden er volgens deze prognoses nog 125.000 meer inwoners zijn in Vlaams-Brabant dan vandaag. We zouden dan een bevolking van 1.200.000 mensen hebben. Die allemaal een woning, scholen, werk en zorg nodig hebben.

Prognose evolutie van de bevolking voor de Vlaamse arrondissementen, gesorteerd naar de verwachte groei-index tussen 2005 en 2030 volgens BV07 (index stand bevolking 2005=100)

Arrondissement	2005*	2010	2020	2030
Halle-Vilvoorde	100	104	113	118
Mechelen	100	104	110	116
Oudenaarde	100	104	110	115
Aalst	100	103	108	113
Sint-Niklaas	100	104	110	115
Gent	100	103	109	113
Leuven	100	104	110	113
Antwerpen	100	104	110	113
Dendermonde	100	102	107	110
Turnhout	100	104	110	114
Hasselt	100	104	110	113
Veurne	100	103	110	114
Doornik	100	102	107	109
Eeklo	100	102	106	109
Oostende	100	103	108	111
Tongeren	100	103	108	109
Tielt	100	102	104	105
Maaseik	100	103	109	110
Diksmuide	100	101	103	104
Roeselare	100	102	104	104
Ieper	100	101	103	103
Brugge	100	101	103	103
Kortrijk	100	101	101	101
Vlaams Gewest	100	103	109	112

* 2005: waarneming Rijksregister

Bron: Studiedienst van de Vlaamse regering, RSV, de nieuwe bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 (SVR-rapport 2009/3)

JONG EN OUD

De levensverwachting blijft erop vooruitgaan. De statistische gegevens die een voldoende betrouwbaar beeld geven van de verschillen per provincie lopen, vreemd genoeg, maar tot in 2006.

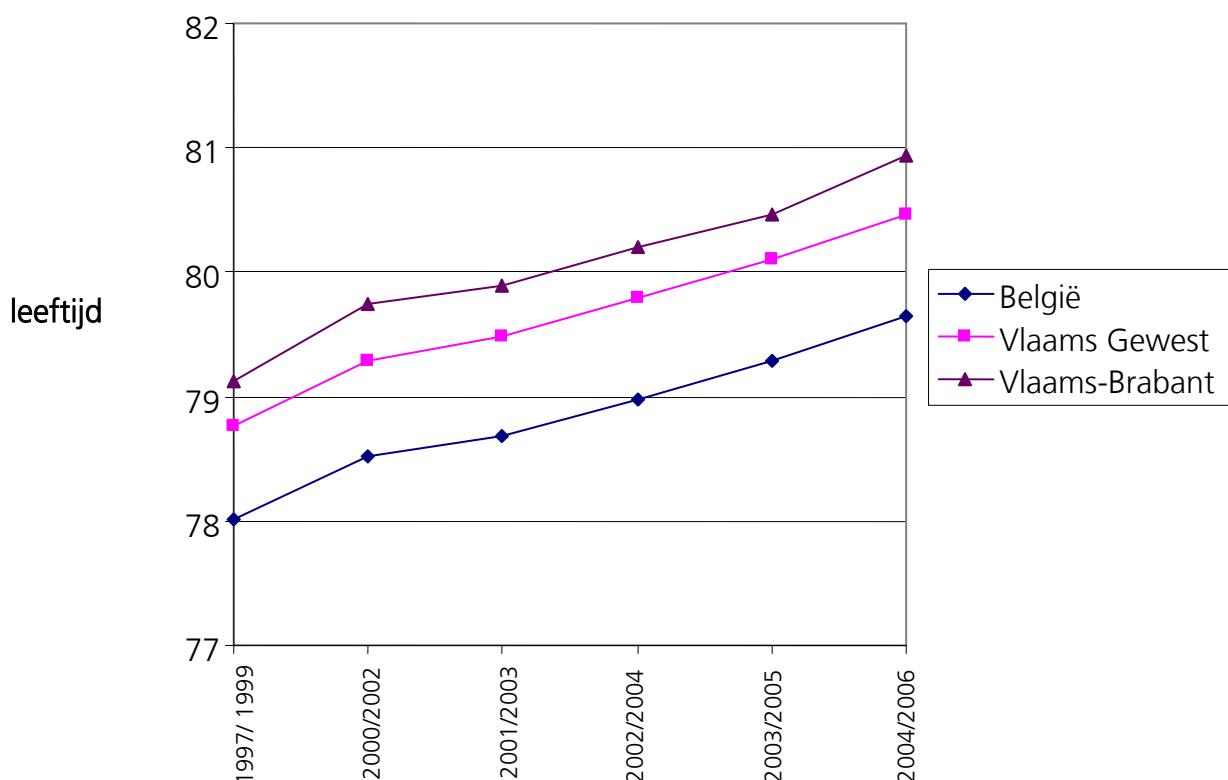
Uit de gegevens tot 2006 blijkt dat Vlaams-Brabanders de hoogste levensverwachting mogen koesteren: 2 maanden meer dan de gemiddelde Vlaming en 14 maanden meer dan de gemiddelde Belg. Binnen Europa zijn er maar enkele landen met een hogere levensverwachting dan België. Uit de evolutie die we zien uit de grafiek tussen 1999 en 2006, en uit recente statistieken over de levensverwachting in Vlaanderen, leren we vooral dat de levensduur blijft toenemen. Gemiddeld krijgt een kind bij geboorte ieder jaar een bonus van 3,5 maanden levensverwachting. Een nu in Vlaams-Brabant geboren kind mag er

dus op rekenen 4 jaar en 4 maanden langer te leven dan zijn broer of zus die in 1995 werd geboren. Broer of zus, het blijft wel belang hebben: een vrouw leeft gemiddeld vijf jaar langer dan een man. Dat stijgend aantal levensjaren, ook nadat we 65 jaar zijn geworden, heeft grote consequenties: niet alleen voor pensioenvoorzieningen, ook voor tijdsbesteding (die na 65 jaar vooral vrije tijd is) en voor zorg. De grote gemiddelde stijging van de levensduur mag ons niet blind maken voor de grote verschillen in levensverwachting, die tot 5 à 10 jaar kunnen oplopen en die samenhangen met de sociaal-economische situatie en vooral met het opleidingsniveau.

Gemiddelde levensverwachting (2006)

	man	vrouw
België	76,6	82,3
Vlaanderen	78,1	83,3
Vlaams-Brabant	78,3	83,5

Driejaarlijkse levensverwachting

*Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI),
FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie*

Belangrijk is niet alleen naar de bevolking in haar geheel te kijken, maar naar de verschillende leeftijdscategorieën. Daarbij zijn de verschillen tussen provincies eerder

beperkt en minder relevant dan de evolutie in de tijd. Het aandeel van de jongeren (0-19 jaar) en van de actieven (20-64 jaar) neemt af, dat van de ouderen (65+) stijgt sterk. We weten dat maar al te goed, maar toch is het goed de gevolgen daarvan nog eens in cijfers uitgedrukt te zien. In 2005 vormden jongeren en ouderen samen 67% van de mensen op beroepsactieve leeftijd. Maar natuurlijk zijn niet alle mensen op beroepsactieve leeftijd aan het werk en dus dragen ze niet allemaal bij aan het bruto binnenlands product. Wanneer we weten dat de werkzaamheidsgraad van de beroepsactieven ook rond de 67% draait, betekent dit dat er vandaag voor iedere tewerkgestelde één jongere of oudere was. Maar tegen 2025 zou het aandeel van jongeren en ouderen tegenover 20-64 jarigen met ruim 10% stijgen. De druk, financieel en qua zorg, zal dus sterk toenemen.

*Verhoudingen tussen leeftijdsgroepen, periode 1995-2005 en
projectieresultaten van verhoudingen tussen leeftijdsgroepen, periode 2005-2025*

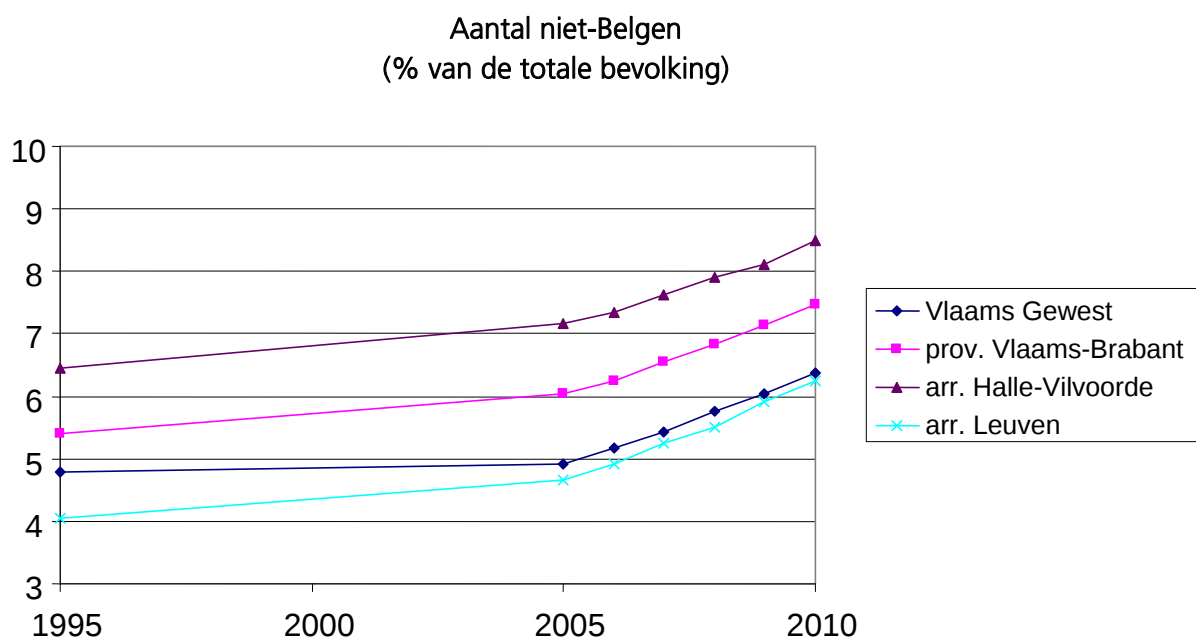
Indicator		reële cijfers (1)			prognose (2)		
		1995	2000	2005	2005	2010	2025
ontgroening: % 0- tot 19-jarigen	Vlaams-Brabant	23%	23%	23%	23%	22%	21%
	Vlaanderen	24%	23%	22%	22%	21%	20%
Vergrijzing: % 65+	Vlaams-Brabant	15%	17%	17%	17%	18%	23%
	Vlaanderen	15%	17%	18%	18%	18%	24%
Verzilvering: %80+	Vlaams-Brabant	4%	3%	4%	4%	5%	6%
	Vlaanderen	4%	3%	4%	4%	5%	7%
Groene druk in %: (0-19j)/(20-64j)	Vlaams-Brabant	38%	38%	38%	38%	37%	37%
	Vlaanderen	39%	38%	37%	37%	36%	36%
Grijze druk in %: (65+)/(20-64j)	Vlaams-Brabant	25%	28%	29%	29%	30%	41%
	Vlaanderen	25%	28%	30%	30%	31%	43%
Afhankelijkheidsratio in %: [(0-19j)+(65+)/(20-64j)]	Vlaams-Brabant	63%	66%	67%	67%	67%	78%
	Vlaanderen	64%	66%	67%	67%	67%	79%
Witte druk in %: (80+)/(20-64j)	Vlaams-Brabant	6%	6%	7%	7%	80%	11%
	Vlaanderen	6%	6%	7%	7%	80%	12%
Familiale zorgindex in %: (80+)/(50-59j)	Vlaams-Brabant	32%	28%	32%	31%	35%	46%
	Vlaanderen	33%	29%	32%	32%	36%	48%
Doorstroming potentiële beroepsbevolking in %: (15-24j)/(55-64j)	Vlaams-Brabant	106%	109%	102%	101%	93%	74%
	Vlaanderen	111%	112%	104%	104%	92%	71%
Veroudering bevolking op beroepsleeftijd in %: (40-64j)/(20-39j)	Vlaams-Brabant	106%	117%	133%	133%	148%	141%
	Vlaanderen	102%	113%	129%	129%	144%	147%

Bronnen: (1) Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie (eigen verwerking)-

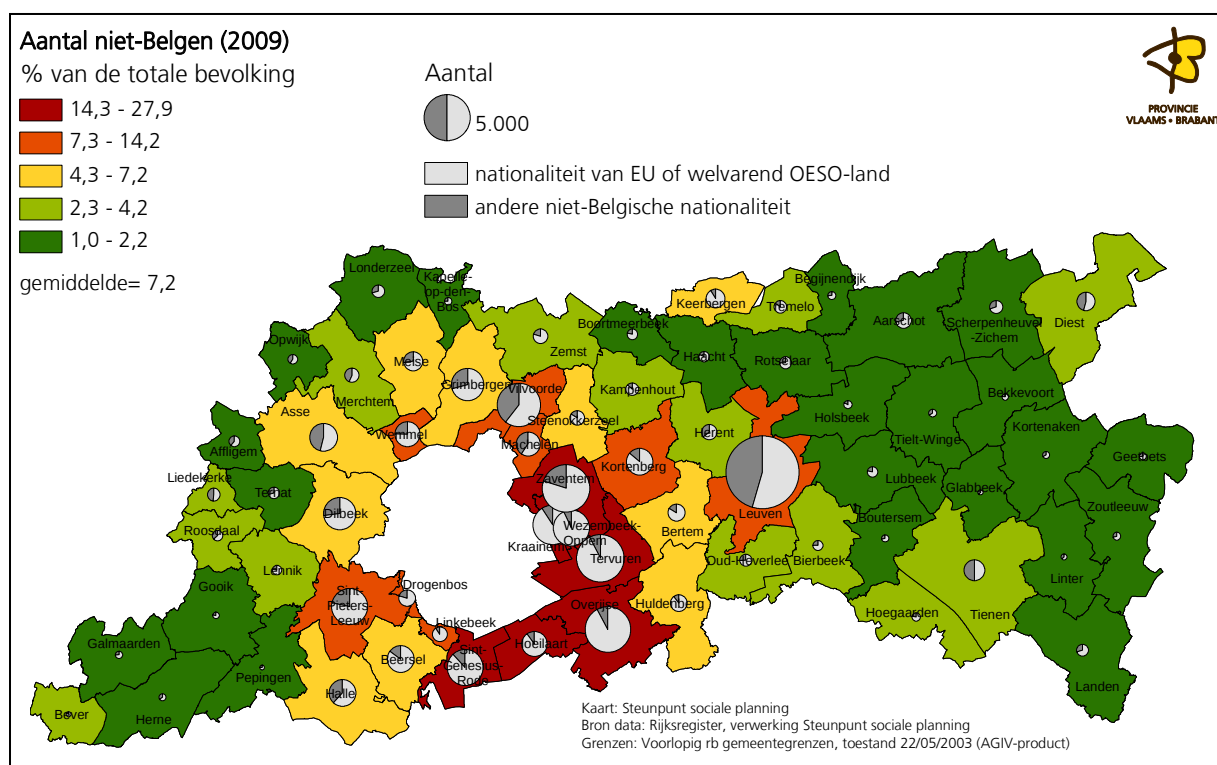
(2) Studiedienst van de Vlaamse regering, RSV, de nieuwe bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 (SVR-rapport 2009/3)

GROEIENDE DIVERSITEIT

Het aantal vreemdelingen en het aantal genaturaliseerde Belgen zijn de jongste 15 jaar gestegen. In 2009 hadden 7,2% van de Vlaams-Brabanders niet de Belgische nationaliteit, wat meer is dan het Vlaamse gemiddelde. Zij leven vooral in de Vlaamse Rand en in Leuven. Ruim 80% ervan is afkomstig uit een land van de Europese Unie of een welvarend OESO-land. Daarnaast hadden 4,4% van de Vlaams-Brabanders bij hun geboorte een andere nationaliteit en hebben zij gekozen om zich tot Belg te laten naturaliseren.

Bronnen: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant/Rijksregister (eigen verwerking)

IN EEN PAAR WOORDEN

De bevolking van Vlaams-Brabant is sneller gegroeid dan de prognoses hadden voorspeld en ook sneller dan elders in Vlaanderen. In 2012 of 2013 zouden we de kaap van 1.100.000 inwoners ronden; in 2030 zouden we met 1.200.000 Vlaams-Brabanders zijn. Dat alleen doet de behoefte stijgen aan ruimte, aan huisvesting, aan scholen, aan jobs, aan zorg ...

Er zijn in Vlaams-Brabant meer migratie- en verhuisbewegingen en de bevolking wordt internationaler. De samenstelling van de bevolking wisselt sneller, wat ons uitdaagt om de samenleving warm te houden, om te werken aan sociale cohesie en sociaal klimaat.

En natuurlijk vergrijzen we en stijgt het aandeel van de bevolking dat afhankelijk is van zorg. De investeringen in voorzieningen moeten mee stijgen.

LEREND VLAAMS-BRABANT

Hoe sterk iemand in het leven staat, hoe groot zijn of haar sociale vaardigheden en mogelijkheden zijn, wordt in grote mate bepaald door het opleidingsniveau. Sociale verschillen worden er ook door verklaard. Hoe lang iemand opleiding heeft kunnen genieten, bepaalt in sterke mate de kansen op de arbeidsmarkt; het heeft een reële invloed op hoe gezond iemand leeft en is; invloed op hoe sterk hij participeert in het sociaal en cultureel leven; het speelt sterk mee in de studiekeuze van de kinderen; enzovoorts.

GEMIDDELD EEN HOOG OPLEIDINGSNIVEAU

Het gemiddelde opleidingsniveau bij de bevolking stijgt voortdurend. In 1999 was de ongekwalificeerde uitstroom (jongeren tussen 18 en 24 die geen diploma secundair behaalden en niet meer studeerden) 13,6%; in 2009 nog 8,6%. Bij jongens ligt dat percentage hoger (9,9%), maar de kloof tussen jongens en meisjes is ongeveer gehalveerd. De Europese doelstelling om de ongekwalificeerde uitstroom in 2010 onder de 10% te laten dalen, is gehaald. Ook het aantal Vlaamse 20-24-jarigen dat wel het diploma secundair halen, stijgt.

De kwaliteit van het onderwijs in Vlaanderen en het niveau dat leerlingen gemiddeld halen, wordt internationaal zeer hoog ingeschat. Maar die hoge gemiddelden mogen ons niet blind maken voor de grote verschillen die daarachter kunnen schuilgaan.

Gekwalificeerde jongeren 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vlaams Gewest	82,0	85,4	85,2	85,6	83,7	84,9	85,1	86,5	86,9	87,7	87,4
Waals Gewest	75,7	78,8	79,5	78,3	78,7	78,9	79,0	78,6	79,0	77,2	79,5
Brussels Hoofd-stedelijk Gewest	68,4	70,1	69,4	69,5	75,4	73,8	72,5	71,7	71,7	69,4	74,8
België	78,5	81,7	81,7	81,6	81,2	81,8	81,8	82,4	82,6	82,2	83,3
EU-27	nb	76,6	76,6	76,7	76,9	77,2	77,5	77,9	78,1	78,4	78,6

Bronnen: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie/ Eurostat

In Vlaams-Brabant zijn er meer jongeren die een diploma hoger onderwijs halen en minder kortgeschoolden (zonder diploma secundair onderwijs) dan gemiddeld in Vlaanderen.

In België, in 2000 hadden 58% van de jongeren van 20 tot 24 jaar minstens een diploma secundair onderwijs. In 2008 was dat gestegen tot 69%. Voor Vlaanderen ligt dat een pak hoger en is dat in 2009 boven de 87% gestegen. In Vlaams-Brabant zaten we in 2000 al boven de 87%, maar gaan we sindsdien niet meer vooruit.

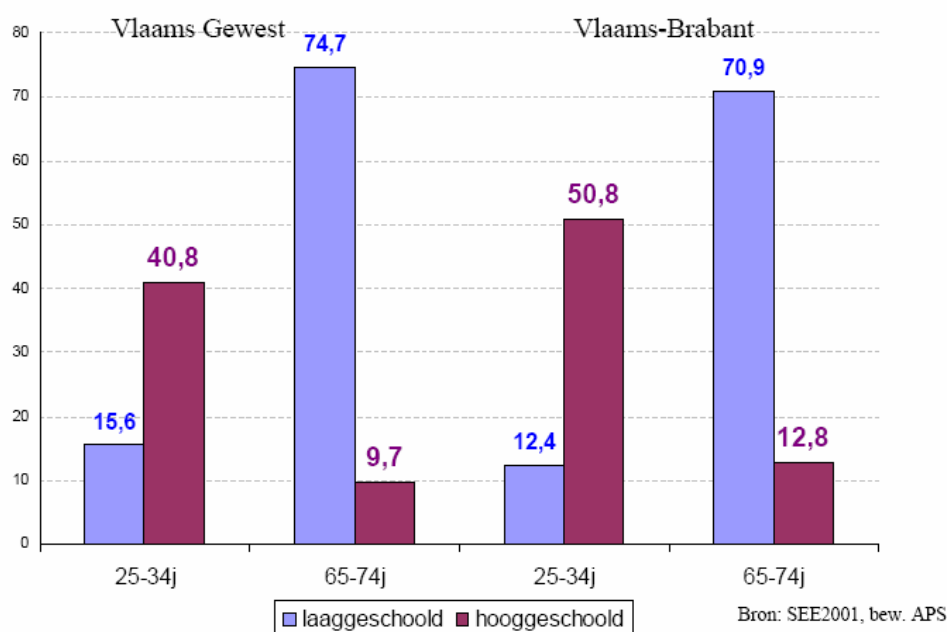
Aandeel van de 20-24- jarigen die minstens een diploma van secundair onderwijs behaalden

		Vlaanderen			Vlaams-Brabant		
		2000	2005	2009	2000	2005	2009
Maximum lager secundair (laaggeschoold)	Aantal	52.470	54.127	45.653	7.129	7.469	7.846
	%	14,6%	14,9%	12,6%	12,2%	12,6%	12,9%
Minimum hoger secundair (midden- en hooggeschoold)	Aantal	307.205	309.475	316.536	51.264	51.942	52.899
	%	85,4%	85,1%	87,4%	87,8%	87,4%	87,1%

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Opmerkelijk is volgende grafiek, zowel wegens de absolute cijfers als door de vergelijking tussen twee leeftijdsgroepen. Van de inwoners van Vlaams-Brabant tussen 25 en 34 jaar had in 2001 de helft een diploma hoger onderwijs! Dat is 10% meer dan het Vlaams gemiddelde en viermaal zoveel als voor de inwoners tussen 65 en 74 jaar. Het aantal laaggeschoolden bij de 25-34 jarigen bleef in 2001 beperkt tot 12,4%. Als we kijken naar alle beroepsactieven zien we ook hoe sterk het opleidingsniveau is.

Hooggeschoolden en laaggeschoolden (in %)

In het secundair onderwijs kiezen Vlaams-Brabantse leerlingen vaker voor ASO.

Schoolbevolking 2e graad (schooljaar 2007-2008)

	ASO		TSO		KSO		BSO		Totaal
Antwerpen	16632	41,19%	13215	32,73%	941	2,33%	9588	23,75%	40376
Vlaams-Brabant	10405	52,27%	5845	29,36%	181	0,91%	3474	17,45%	19905
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2706	61,94%	645	14,76%	263	6,02%	755	17,28%	4369
West-Vlaanderen	11292	40,62%	10031	36,08%	386	1,39%	6092	21,91%	27801
Oost-Vlaanderen	15273	47,80%	9770	30,57%	536	1,68%	6376	19,95%	31955
Limburg	8299	40,04%	6632	31,99%	422	2,04%	5376	25,93%	20729
Vlaams Gewest	64607	44,52%	46138	31,79%	2729	1,88%	31661	21,81%	145135

Bron: Onderwijs.Vlaanderen.be - Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties

SCHOOLSE ACHTERSTAND

Een jaar meer nodig hebben om het diploma hoger of secundair onderwijs te halen hoeft op zich geen probleem te zijn. Het is wellicht wel een indicatie hoe vlot of hoe moeilijk de schoolloopbaan wordt afgewerkt. En voor wie daar niet in slaagt, zullen er meer handicaps zijn om zijn leven uit te bouwen. Over het algemeen lopen leerlingen in Vlaams-Brabant minder schoolse achterstand op. Maar de verschillen tussen sommige groepen leerlingen zijn zeer groot. Hieronder is bv. het verschil tussen Belgen en niet-Belgen afgebeeld. Maar eigenlijk is niet-Belgen te algemeen als categorie. Uit nader onderzoek blijkt dat nationaliteiten uit welvarende landen minder schoolachterstand oplopen dan andere nationaliteiten. De redenen daarvoor zijn dezelfde als de redenen voor de verschillen bij Belgische leerlingen: sociaal-economische achtergrond en dan vooral de opleidingsgraad van de ouders; ook de thuistaal is erg belangrijk, en het al dan niet gevolgd hebben van kleuteronderwijs.

Schoolse achterstand in het lager onderwijs, naar nationaliteit

	Belgen				niet-Belgen			
	% 2 jaar of meer achterstand	% 1 jaar achterstand	% geen achterstand	aantal leerlingen	% 2 jaar of meer achterstand	% 1 jaar achterstand	% geen achterstand	aantal leerlingen
arr. Leuven	0,5	8,1	91,4	25528	6,8	27,3	65,9	962
arr. Halle-Vilvoorde	0,8	11,8	87,5	30763	5,7	27,8	66,5	1480
Vlaams-Brabant	0,6	10,1	89,2	56291	6,1	27,6	66,3	2442
Vlaanderen	1,0	12,6	86,4	336076	10,1	31,3	58,6	21119
Brussel	2,7	20,4	76,8	10714	6,8	30,8	62,4	1242

Bron: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant

Schoolse achterstand in het secundair onderwijs, naar nationaliteit

	Belgen				niet-Belgen			
	% 2 jaar of meer achterstand	% 1 jaar achterstand	% geen achterstand	aantal leerlingen	% 2 jaar of meer achterstand	% 1 jaar achterstand	% geen achterstand	aantal leerlingen
arr. Leuven	4,6	19,1	76,3	29173	27,9	33,4	38,7	688
arr. Halle-Vilvoorde	5,4	20,9	73,6	31043	30,2	38,8	31,0	732
Vlaams-Brabant	5,0	20,1	74,9	60216	29,1	36,2	34,7	1420
Vlaanderen	5,2	21,8	73,0	384622	32,2	38,2	29,6	14891
Brussel	16,3	34,1	49,6	7477	37,9	35,4	26,7	821

Bron: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant

LEVENSLANG LEREN??

Als we kijken naar de permanente vorming, doen we het niet goed in het Vlaamse Gewest. Na een stijging tot 2004-2005, is de deelname aan permanente vorming in 2008 weer gedaald tot 7,6%. We blijven achter op het gemiddelde voor EU-27, dat boven de 9% ligt.

Deelname aan permanente vorming (25-64 jaar) naar achtergrondkenmerken in het Vlaamse Gewest, 2000-2009

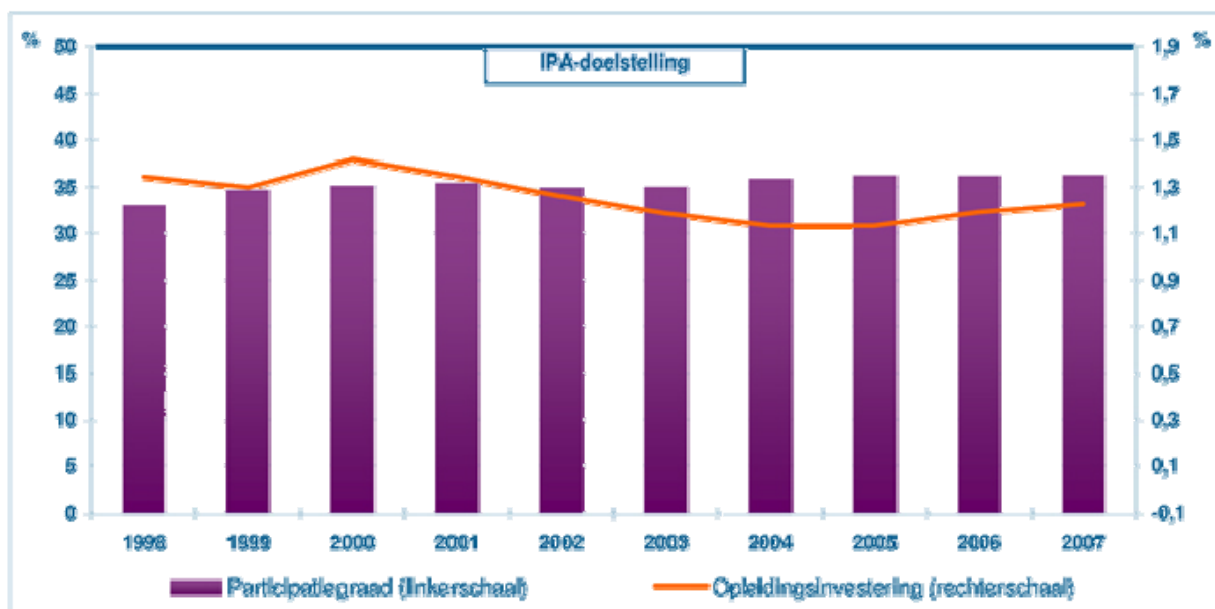
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Geslacht										
man	7,5	8,0	6,6	7,6	9,9	8,9	8,2	7,7	7,3	6,9
vrouw	6,3	6,8	6,9	7,6	9,7	9,4	8,5	8,0	7,9	7,8
totaal	6,9	7,4	6,7	7,6	9,8	9,1	8,3	7,9	7,6	7,3
leeftijdsklasse										
25-39 jaar	9,7	10,3	9,3	10,2	12,9	11,5	11,3	10,2	10,5	9,5
40-49 jaar	7,1	7,7	7,0	7,6	10,2	9,9	8,2	8,1	7,4	7,7
50-64 jaar	3,2	3,5	3,5	4,4	6,0	5,9	5,3	5,3	4,9	5,0
opleidingsniveau										
laag	2,5	2,6	2,4	2,9	3,9	3,7	3,3	3,5	3,3	3,1
midden	7,1	7,1	6,3	7,0	8,6	7,8	7,3	6,6	6,6	5,8
hoog	13,4	14,5	13,2	14,5	18,0	16,5	14,5	13,6	12,5	12,6
statuut										
werkenden	8,3	8,8	7,8	8,7	11,4	10,1	9,1	8,5	8,3	8,0
werklozen	9,2	8,6	8,7	10,0	12,6	14,1	12,3	9,9	9,3	9,7
niet-beroepsactieven	3,0	3,7	3,7	4,4	5,2	5,6	5,5	5,6	5,3	5,1
beroepsbevolking	8,3	8,8	7,8	8,8	11,4	10,3	9,3	7,9	8,3	8,0

Bron: FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) / Eurostat

De sociale partners hadden zich in 1998 al ertoe verbonden om 50% van het personeel te laten deelnemen aan permanente vorming en daar 1,9% van de totale personeelskosten aan

te besteden. Niet alleen is die doelstelling nooit gehaald, er wordt ook geen vooruitgang geboekt. De ondernemingen in het Vlaamse Gewest doen het hier minder goed dan het gemiddelde voor België. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt, vanwege de vele grote (diensten)bedrijven, meer vorming georganiseerd.

Deelname aan en kosten van opleidingen in ondernemingen (België)

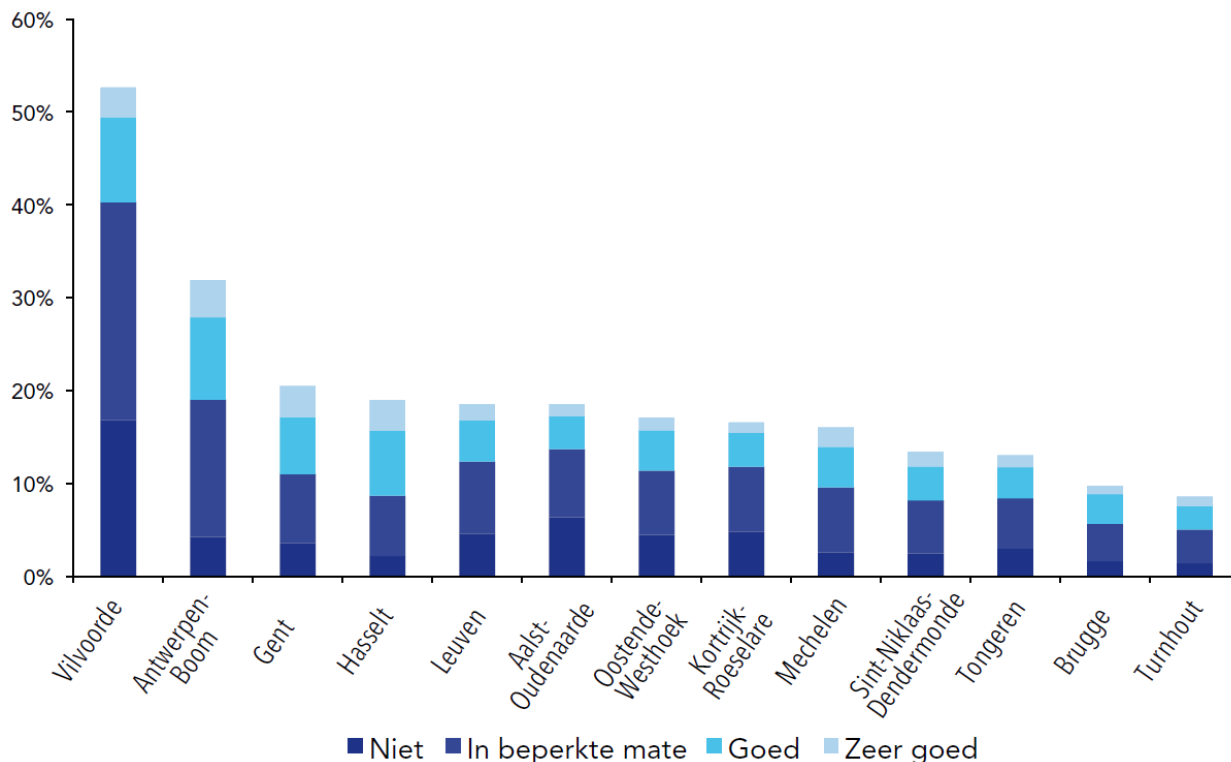

Bron: Sociale Balansen op basis van NBB

EN DE TAAL

In heel Vlaanderen zien we dat het aandeel anderstalige werkzoekenden een heel eind uitstijgt boven het aantal niet-Belgen in de bevolking. In Halle-Vilvoorde waren in 2007 meer dan de helft werkzoekenden niet Nederlandstalig. 75% van de anderstalige werkzoekenden, of 40% van het totaal aantal werkzoekenden, begrijpt weinig of geen Nederlands. Hoe beter een werkzoekende het Nederlands beheerst, hoe groter de kans dat hij werk vindt. Wat niet wil zeggen dat wie geen Nederlands kent, geen kansen heeft op de arbeidsmarkt. Werkzoekenden van ouder dan 50 jaar, die langer dan twee jaar zonder werk zijn of die arbeidsgehandicapt zijn, blijken nog moeilijker werk te vinden dan Nederlands-onkundigen.

Aantal anderstalige werkzoekenden per regio (september 2007)

Bron: VDAB, VDAB Ontcijfert, [www.vdab.be/trends/ontcijfert/2008/nr. 11](http://www.vdab.be/trends/ontcijfert/2008/nr.11)

In het Vlaamse Gewest werd in 2004 in 80% van de gezinnen thuis Nederlands gesproken. In Vlaams-Brabant was dat 71%. In 2008 was dat gedaald tot 78% in Vlaanderen en 68,5% in Vlaams-Brabant. Achter dat gemiddelde schuilt een groot verschil tussen gemeenten en arrondissementen. In het arrondissement Leuven spraken, in 2008, 83% van de gezinnen thuis Nederlands (2004: 85%), in Halle-Vilvoorde niet meer dan 56,5% (2004: 58%). In ongeveer 25% van gezinnen in Halle-Vilvoorde wordt Frans gesproken.

Kenmerken van de moeder van het kind (teleenheid kinderen)

	Thuis taal Nederlands		Thuis taal Frans		Thuis taal Engels		Thuis taal Duits		Kennis van N-F-E-D		Andere		Niet gekend	
	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008
Antwerpen	73,2%	70,9%	1,8%	2,0%	1,5%	1,6%	0,2%	0,1%	15,0%	16,6%	4,1%	6,4%	4,1%	2,4%
Limburg	82,6%	80,8%	0,8%	0,6%	0,6%	0,4%	0,2%	0,1%	9,1%	10,9%	3,4%	5,1%	3,4%	2,0%
Oost-Vlaanderen	85,8%	82,8%	2,0%	2,3%	0,4%	0,5%	0,1%	0,1%	7,3%	8,4%	2,8%	4,8%	1,6%	1,1%
West-Vlaanderen	90,4%	90,1%	2,7%	2,4%	0,6%	0,5%	0,0%	0,1%	3,6%	5,8%	0,2%	0,8%	2,4%	0,3%
Vlaams-Brabant	70,9%	68,5%	15,3%	15,6%	1,7%	1,4%	0,4%	0,4%	6,1%	10,0%	0,4%	1,0%	5,2%	3,0%
Halle-Vilvoorde	58,2%	56,6%	25,2%	24,9%	1,8%	1,4%	0,6%	0,5%	6,2%	11,3%	0,4%	0,9%	7,6%	4,4%
Leuven	84,9%	82,9%	3,9%	4,4%	1,8%	1,5%	0,4%	0,4%	6,3%	8,4%	0,5%	1,0%	2,3%	1,5%
Vlaams Gewest	79,9%	77,9%	4,2%	4,2%	1,0%	1,0%	0,2%	0,2%	9,0%	11,0%	2,4%	4,0%	3,3%	1,8%

Bron: Kind en Gezin

Die situatie maakt duidelijk dat een actief taalbeleid en een actief beleid Vlaams karakter nodig waren, zijn en blijven. In de eerste plaats in de scholen, waar we als provinciebestuur

begonnen zijn met pedagogische ondersteuning in klassen met veel anderstalige kinderen. Maar ook voor taalcursussen voor volwassenen; voor het bevorderen van het gebruik van het Nederlands in het alledaagse leven; voor een rijk cultuuraanbod. Zonder mogelijkheid tot communiceren en zonder het begrijpen van elkaars cultuur, zal het samenleven steeds zeer moeilijk verlopen.

IN EEN PAAR WOORDEN

Het opleidingsniveau in Vlaams-Brabant is, internationaal vergeleken, hoog tot zeer hoog. We weten dat zoiets normaal een gunstig sneeuwboleffect geeft: een hoge opleidingsgraad van de ouders spoort kinderen aan om ook verder te studeren. Maar achter dat hoog gemiddelde opleidingsniveau schuilen nog grote verschillen, die niet te rechtvaardigen zijn. En eenmaal we van school af gaan, blijken we toch niet zo veel zin meer te hebben om ons leven lang te leren. Het bevorderen van taalkennis en specifiek het bevorderen van de kennis en van het gebruik van het Nederlands wordt een blijvende opdracht.

WONEN IN VLAAMS-BRABANT

De droom en de trots van de Vlaming - een ruime, van comfort voorziene en mooie woning - leeft misschien sterker dan ooit, maar tegelijkertijd beseft iedereen dat een woning steeds moeilijker te betalen wordt. Aan de inwoners uit alle categorieën van de bevolking de mogelijkheid bieden op betaalbare huisvesting van goede kwaliteit, is voor besturen in Vlaams-Brabant een van de belangrijkste zorgen en uitdagingen. De kostprijs van een woning, de huurprijs of de afbetaling, neemt een grote hap uit het gezinsinkomen. Hoe evolueren die globale kosten in Vlaams-Brabant?

GALOPPERENDE PRIJZEN EN TOCH GEEN PANIEK

Verkoop van onroerende goederen (gemiddelde prijs in €)

Gewone woonhuizen

jaar	Vlaams gewest	Vlaams-Brabant	arr. Halle-Vilvoorde	arr. Leuven	meerprijs VI-Br t.o. VI
1995	67.217	82.213	88.596	75.282	1,223
2000	84.772	101.636	106.751	95.553	1,199
2005	139.635	168.480	179.248	155.709	1,207
2008	181.889	213.453	224.665	199.065	1,174
1995-2008	271%	260%	254%	264%	

Bouwgronden (gemiddelde prijs in m²)

jaar	Vlaams gewest	Vlaams-Brabant	arr. Halle-Vilvoorde	arr. Leuven	meerprijs VI-Br t.o. VI
1995	32	37	46	29	1,146
2000	55	63	35	55	1,144
2005	111	119	131	108	1,075
2008	138	155	172	138	1,124
1995-2008	431%	422%	376%	467%	

Appartementen, flats, studio's (gemiddelde prijs in €)

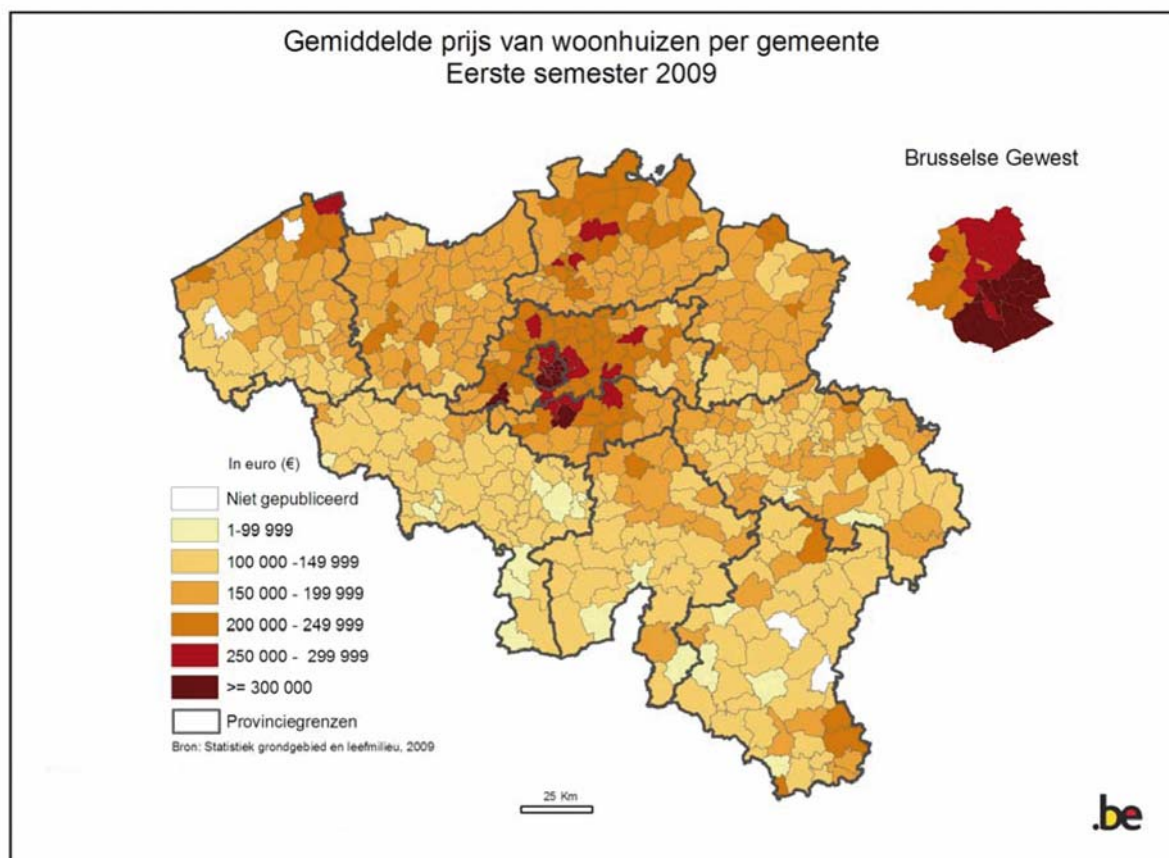
jaar	Vlaams gewest	Vlaams-Brabant	arr. Halle-Vilvoorde	arr. Leuven	meerprijs VI-Br t.o. VI
1995	74.584	71.805	75.121	68.243	0,963
2000	92.979	85.649	90.415	80.158	0,921
2005	144.078	140.621	145.896	134.281	0,976
2008	178.234	175.464	180.314	169.818	0,984
1995-2008	239%	244%	240%	249%	

Villa's, bungalows, landhuizen (gemiddelde prijs in €)

jaar	Vlaams gewest	Vlaams-Brabant	arr. Halle-Vilvoorde	arr. Leuven	meerprijs VI-Br t.o. VI
1995	237.129	229.760	234.547	219.606	0,969
2000	272.486	287.244	291.343	279.092	1,054
2005	281.583	316.694	344.551	280.419	1,125
2008	336.461	365.320	406.246	315.496	1,086
1995-2008	142%	159%	173%	144%	

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Wie vandaag vertelt dat de gemiddelde prijs voor een gewoon woonhuis in 1995 in Vlaams-Brabant 82.000 euro was, zou wellicht op fronsende en ongelovige blikken stuiten. In 2009 was die gemiddelde prijs immers opgelopen tot 215.000 euro: bijna een verdrievoudiging! De gemiddelde prijs voor bouwgrond is in Vlaams-Brabant zelfs verviervoudigd sinds 1995: van 37 euro/m² naar 155 euro/m². Ook voor appartementen zien we dat de gemiddelde kostprijs meer dan verdubbeld is. Het kaartje maakt ook duidelijk dat woningen in Brabant beduidend meer kosten dan elders in het land.

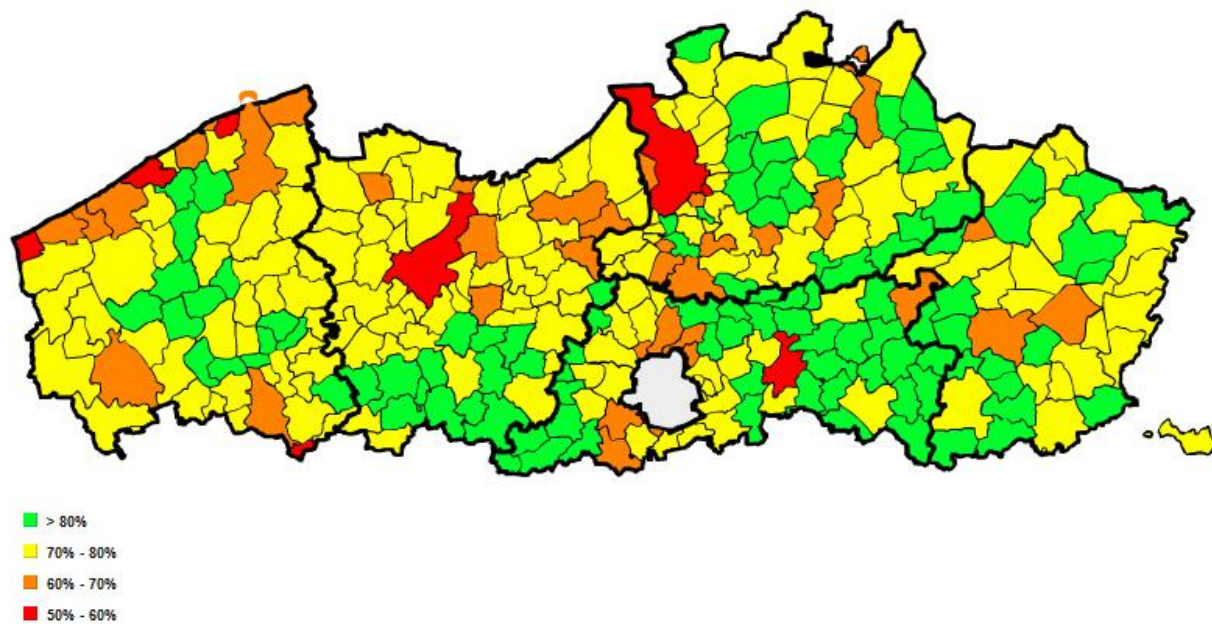
Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Die enorme stijging van de verkoopprijs van onroerende goederen moeten we in verband brengen met de bestedingsmogelijkheden van gezinnen.

Het vreemde is dat, hoewel de stijging van de aankoopprijs van woningen of bouwgronden een veelvoud is van de stijging van de index of van de lonen, de maandelijkse afbetaling voor een woning gemiddeld geen groter deel van het gezinsinkomen opslorpt. De beschikbare gegevens wijzen erop dat het deel van het inkomen dat gezinnen gemiddeld besteden aan de maandelijkse afbetaling van hun woning, ongeveer hetzelfde blijft of zelfs daalt. Hoe valt zoiets te verklaren? Er zijn maar twee verklaringen mogelijk: doordat de koper een groter aandeel van de stijgende kostprijs rechtstreeks betaalt, zonder lening; of doordat de koper maandelijks minder moet afbetalen voor het bedrag dat hij leent. De twee factoren spelen. De gemiddelde koper is blijkbaar in staat om een groter deel van de aankoop te financieren met eigen middelen. De jonge koper kan meer sparen (bv. door langer thuis te wonen en dus geen huur te moeten betalen) of krijgt meer mee van familie. Het deel dat hij moet lenen en afbetalen spreidt hij over een langere periode (waardoor hij ook langer in aanmerking komt voor de fiscale voordelen) en de intresten blijven ook relatief laag. Slotsom is dat er wel degelijk meer geld op tafel moet worden gelegd, waarmee men natuurlijk ook een groter onroerend vermogen opbouwt. Maar het gemiddelde gezin geeft sinds 1995 maandelijks niet meer uit voor zijn woning en de jongste jaren daalt die uitgavenpost zelfs. Het grote probleem is dat lang niet alle gezinnen gemiddeld zijn. En dat de galopperende prijzen op de woningmarkt een aantal gezinnen uitrageert, wat des te scherper het probleem stelt van het (gebrek aan) aanbod aan sociale woningen.

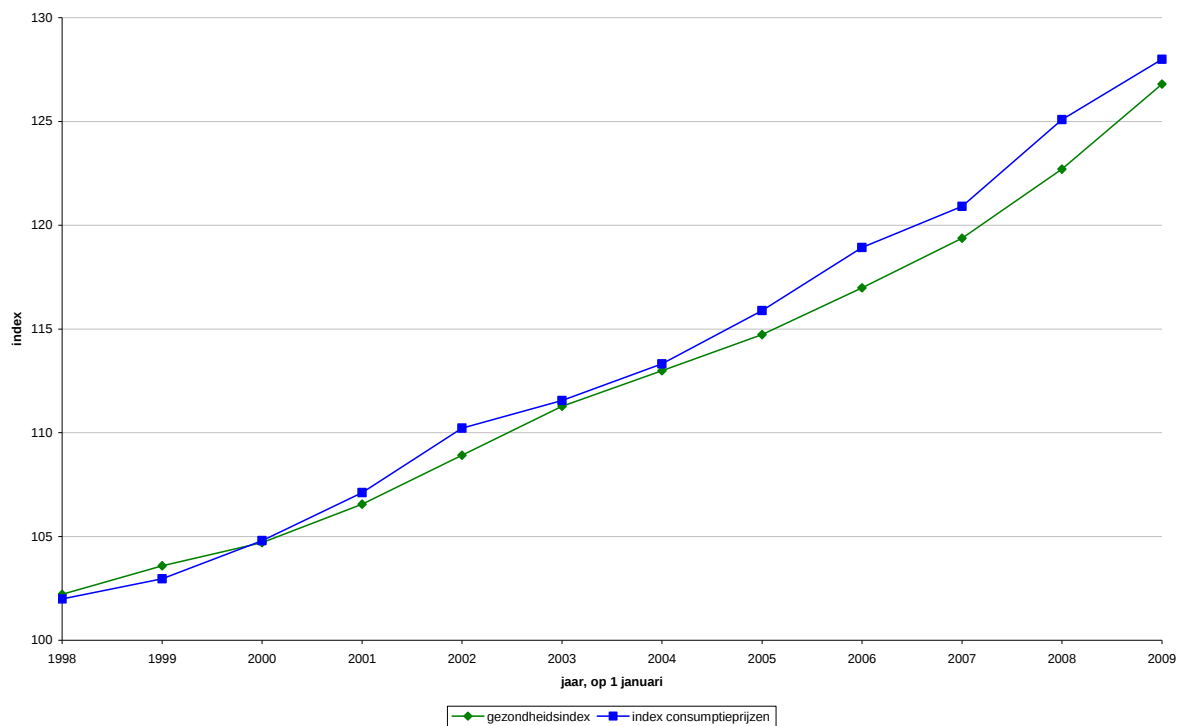
De verkoopprijs van onroerende goederen is in de eerste plaats van belang voor gezinnen die als eigenaar hun woning bewonen. Dat is in ons land, zoals bekend, de grote meerderheid. De laatste sociaal-economische enquête dateert van 2001: toen werden in Vlaams-Brabant 76,5% van de woningen bewoond door hun eigenaar, tegenover 72,7% voor Vlaanderen. Het aantal mensen dat eigenaar is van hun gezinswoning blijft ook groeien: met 5% op twintig jaar tijd (tussen 1981 en 2001). Voor de mensen die huren, toch nog altijd iets meer dan een gezin op vijf, is de evolutie van de gemiddelde huurprijs van belang. Door de huurwetgeving is de stijging van de huurprijzen aan vrij duidelijke regels gebonden en zou die onder controle moeten zijn. De index van de huurprijzen die we vonden gaat slechts terug tot 1998. De stijging van de huurprijzen wijkt niet veel af van de stijging van de index van de consumptieprijzen.

Percentage woningen bewoond door de eigenaar

Bron: Kenniscentrum Vlaamse steden - Huisvesting

Indexatie private huur vergeleken met de index van de consumptieprijsen, 1996 = 100, 1998-2009

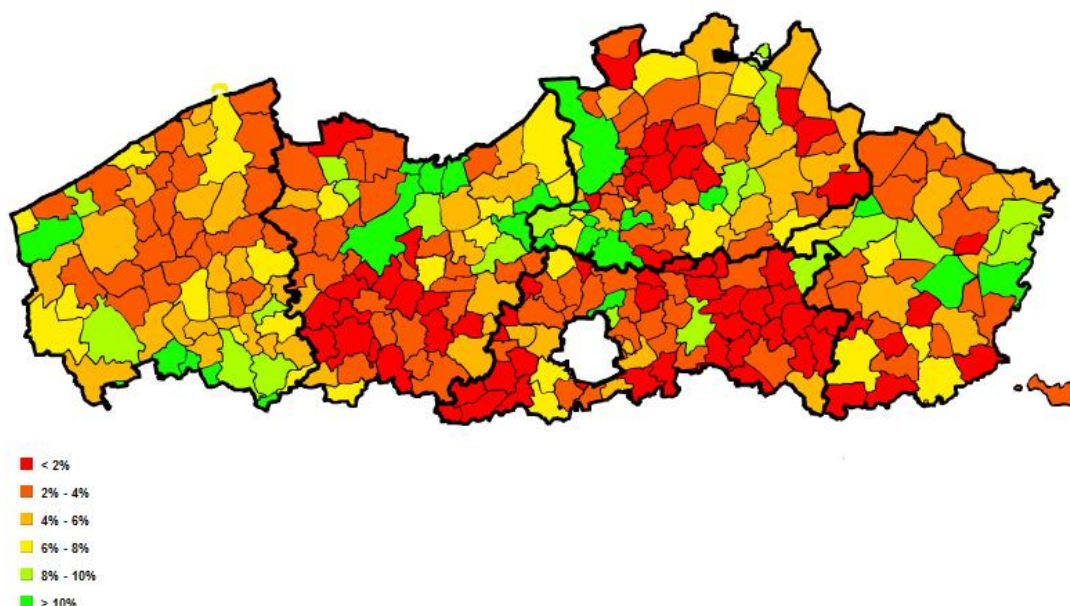
Bron: Dienst voor het Indexcijfer der prijzen, FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Maar met de naakte woning ben je nog niet rond: je moet kunnen verwarmen, hebt water en elektriciteit nodig, moet onroerende voorheffing betalen... Als je wil weten hoeveel gezinnen moeten uitgeven om te wonen, zou je ook in rekening moeten brengen of ze zuiniger kunnen omspringen met energie en water en zo. Daarvoor moet je zicht krijgen op hoeveel wordt verbruikt en hoe de kostprijs per eenheid verbruik evolueert. Duidelijke gegevens hebben we daarover niet teruggevonden, zeker niet op provinciaal niveau. De gezinsbudgetenquête die normaal in 2011 opnieuw wordt gehouden, kan ons daarover misschien wijzer maken.

(ZEER) WEINIG SOCIALE WONINGEN

De hoge en alsmaar stijgende kosten van een woning vallen zwaar voor het modale gezin in Vlaams-Brabant, maar vallen des te zwaarder voor mensen met een beperkt inkomen. Voor die gezinnen is het aanbod aan sociale woningen van groot belang. En dat blijft een groot pijnpunt in onze provincie. De situatie verschilt sterk van gemeente tot gemeente maar globaal genomen ligt het aantal sociale huurwoningen in Vlaams-Brabant beduidend lager dan in Vlaanderen: 3,62% tegenover 5,41%. En Vlaanderen heeft, internationaal bekeken, sowieso al een beperkt aanbod aan sociale woningen.

Percentage woningen gehuurd van SHM's of andere openbare instellingen

Bron: Kenniscentrum Vlaamse steden - Huisvesting

Die achterstand is een al lang bekend gegeven en herhaaldelijk is al de beleidsintentie uitgesproken om daaraan te verhelpen. Als provinciebestuur hebben we zelfs een reglement

om de bouw van sociale woningen, waarvoor de Vlaamse overheid financieel verantwoordelijk is, met een subsidie te ondersteunen. Echt verontrustend is dat er, sinds '95, jaar na jaar minder nieuwe sociale woningen worden opgeleverd in Vlaams-Brabant dan in de andere Vlaamse provincies. Als we een beetje van de achterstand willen inlopen zouden 20% van de nieuwe sociale woningen in Vlaams-Brabant moeten komen. Maar dat is helemaal niet zo. Van de huurwoningen die sinds 1996 werden opgeleverd in Vlaanderen (22.807), zijn er hooguit 11% in Vlaams-Brabant gebouwd (2487). Van de opgeleverde koopwoningen staan er 9,5% in Vlaams-Brabant. Er komen dus wel sociale woningen bij, maar slechts half zo veel als in de andere provincies. De kloof met andere provincies wordt steeds maar groter.

Opgeleverde woningen per jaar per provincie

		2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
huur	ANTWERPEN	307	421	330	231	358	406	473	276	299	190	339	409	489	651
	LIMBURG	162	270	234	342	385	187	190	279	200	262	197	266	151	318
	OOST-VLAANDEREN	346	436	572	253	435	444	493	614	388	560	612	516	452	304
	VLAAMS-BRABANT	80	173	266	199	261	48	189	282	165	191	170	286	167	163
	WEST-VLAANDEREN	409	366	251	390	486	514	388	548	321	280	234	239	362	332
	TOTAAL :	1304	1666	1653	1415	1925	1599	1733	1999	1373	1483	1552	1716	1621	1768
koop	ANTWERPEN	81	88	150	92	68	158	89	60	138	113	115	125	183	191
	LIMBURG	136	140	154	229	177	204	180	220	135	163	102	67	228	143
	OOST-VLAANDEREN	153	97	193	58	117	165	70	147	133	183	140	149	199	21
	VLAAMS-BRABANT	16	73	32	16	62	54	50	60	89	68	68	41	101	40
	WEST-VLAANDEREN	120	114	72	103	96	149	101	157	114	171	99	105	127	108
	TOTAAL :	506	512	601	498	520	730	490	644	609	698	524	487	838	503

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

Daarbij is toch ook belangrijk dat de gemiddelde prijs per verkochte sociale woning in Vlaams-Brabant aanzienlijk hoger ligt: ongeveer 194.500 euro, tegenover 167.500 euro als Vlaams gemiddelde.

Verkochte sociale koopwoningen

	2009	
	Aantal won.	Gem. prijs
Totaal provincie ANTWERPEN	99	161.352,14
Totaal provincie LIMBURG	116	162.127,10
Totaal provincie OOST-VLAANDEREN	119	165.977,62
Totaal provincie WEST-VLAANDEREN	102	177.288,20
HALLE-VILVOORDE	0	
LEUVEN	13	194.580,31
Totaal provincie VLAAMS-BRABANT	13	194.580,31
Totaal Vlaams Gewest	449	167.360,54

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

Er is wel een inspanning geleverd om betaalbare huurwoningen op de markt te brengen via de sociale-verhuurkantoren. Bij het begin van de vorige legislatuur was er in Vlaams-Brabant maar één erkend en door het Vlaamse Gewest gesubsidieerd sociaal-verhuurkantoor actief. Sindsdien zijn er acht nieuwe intergemeentelijke sociale-verhuurkantoren opgericht, waarmee bijna alle gemeenten van de provincie kunnen worden bediend. Die kantoren bieden ondertussen 596 woningen aan. Dat helpt zeker, maar blijft zeer bescheiden tegenover het aantal sociale-huurwoningen (bijna 16.000) of huurwoningen op de privémarkt (80.000 à 90.000).

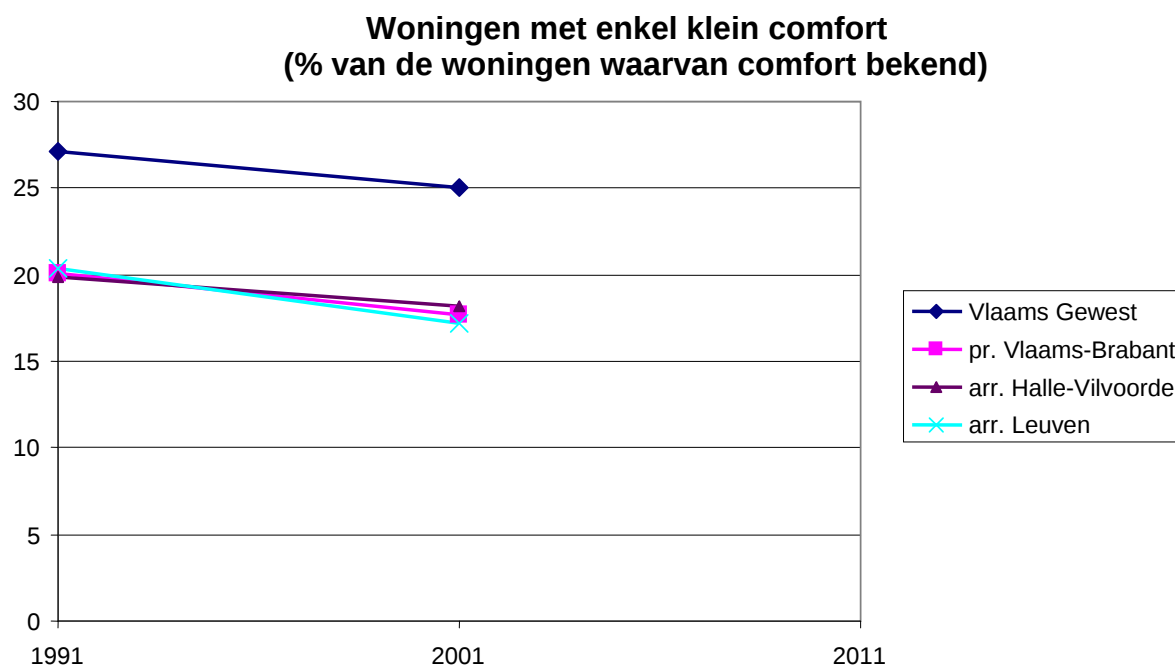
WOONKWALITEIT EN COMFORT

Kwalitatief vind ik dat er een grote leemte is omdat een integraal woonbeleid, waar alle aspecten van huisvesting in betrokken worden, grotendeels ontbreekt en daar ook weinig vooruitgang in is gemaakt. Woonbeleid blijft in wezen een baksteenbeleid: hoeveel moet je voor de naakte woning betalen? hoe stevig en comfortabel zit die in elkaar? Maar zowel de kosten als de kwaliteit van het wonen worden ook bepaald door aspecten als: de isolatie van de woning; watervoorziening; het afval; de omgeving; de veiligheid van de woning; de hinder, vooral door geluid; de afstand en de mogelijkheid van verplaatsingen ... Aan ieder van die aspecten besteedt de ene of andere dienst of overheid wel aandacht, maar het wordt zelden integraal bekeken vanuit het perspectief wonen. Dat geldt algemeen, maar zeker voor sociale woningen. Er wordt wel een (min of meer) betaalbare en (min of meer) comfortabele woning aangeboden, maar dat is het dan ook; voor alle andere aspecten moet de bewoner maar links en rechts aankloppen bij andere diensten of het zelf beredderen.

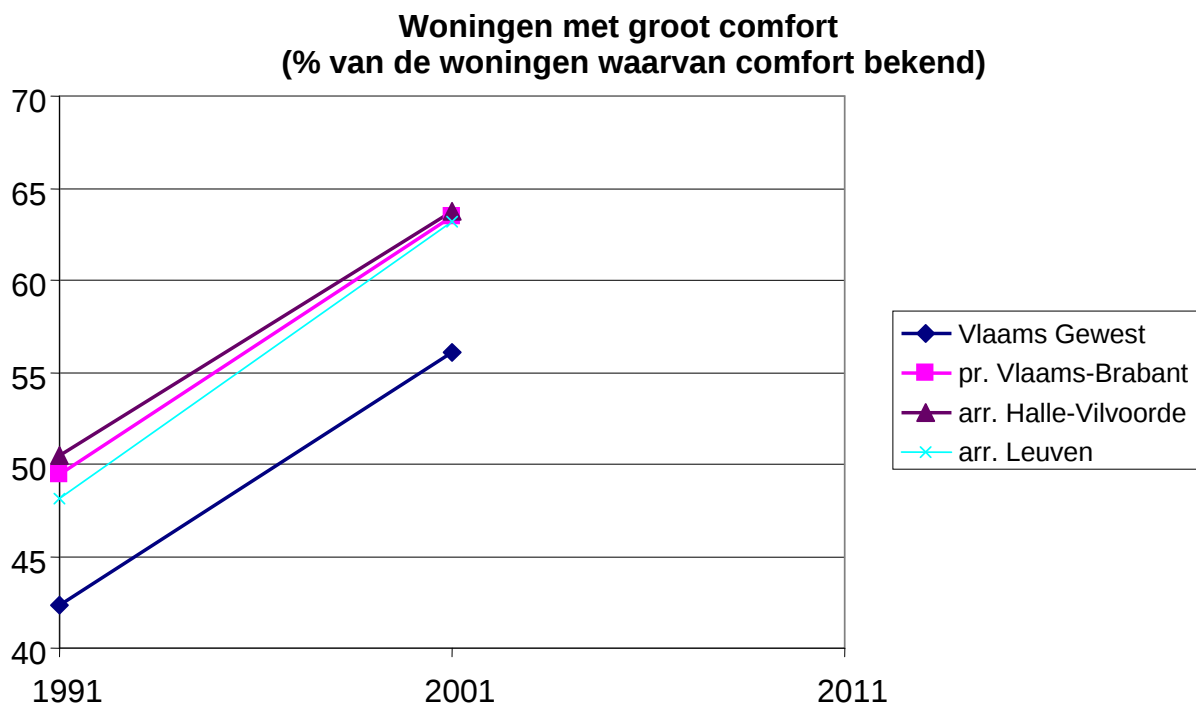
Het comfort van het woningbestand is wel verder verbeterd. Voor preciezere gegevens daarover moeten we terugvallen op de volkstellingen van vroeger, nu is dat de sociaal-

economische enquête. Die worden slechts om de tien jaar uitgevoerd, zodat de meeste recente gegevens dateren van 2001. Maar daaruit leren we dat steeds meer woningen zijn uitgerust met centrale verwarming (79% in 2001 t.o. 70,5% in 1991), met badkamer of douche (95% t.o. 89,5%), met een garage (79% t.o. 65%). In 2011 weten we hoe de toestand verder is geëvolueerd.

In Vlaams-Brabant zijn iets meer woningen uitgerust met modern comfort dan gemiddeld Vlaanderen. Dat blijkt duidelijk uit de grafiek over woningen met enkel klein comfort en met groot comfort. In het algemeen kunnen we zeggen dat het beleid en de steunmaatregelen om woningen te renoveren hun vruchten hebben afgeworpen.

*Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD
Economie, kmo, Middenstand en Energie, Volks- en woningtelling 1991 en sociaal-
economische enquête 2001*

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie, Volks- en woningtelling 1991 en sociaal-economische enquête 2001

IN EEN PAAR WOORDEN

Wonen betaalbaar houden, ook voor mensen met een gewoon of bescheiden inkomen, was, is en blijft in Vlaams-Brabant een grote uitdaging. Het sociaal huisvestingsbeleid van de Vlaamse regering schiet daarin tekort: er is een grote achterstand inzake het aantal sociale woningen en die achterstand wordt niet kleiner, maar groeit nog. Het comfort van de woningen wordt wel steeds beter.

VLAAMS-BRABANT OP DE SOCIAAL-ECONOMISCHE LADDER

Voor Vlaams-Brabant, als centraal gelegen regio, zijn de omstandigheden om zich sociaal-economisch te ontwikkelen veeleer gunstig. Als terecht gezegd wordt dat Vlaams-Brabant economisch een sterkhouders is, moeten we dat zien als een aansporing om sterk te blijven bijdragen tot de welvaart van Vlaanderen en België. Onze verantwoordelijkheid en ambitie moet zijn om de economie in ons land te blijven vernieuwen en vooruit te stuwten. Middelmatigheid zou een affront zijn. Om de plaats van Vlaams-Brabant op de sociaal-economische ladder in te schatten, moeten we kijken naar onze bijdrage in de economische productie, naar de situatie op de arbeidsmarkt, naar de welvaart van de bevolking en naar sterktes en zwaktes voor verdere ontwikkeling.

WELKE BIJDRAGE IN DE PRODUCTIE?

In Vlaams-Brabant leeft 17,2% van de Vlaamse en 9,9% van de Belgische bevolking. Maar door de gunstige ligging moeten we, om goed bezig te zijn, een stukje boven ons gewicht boksen. Welk aandeel van het bruto binnenlands product brengt onze provincie voort?

Bruto binnenlands product (in mio euro)

	1995	2000	2005	2008
BBP Vlaams-Brabant t.o.v. Vlaanderen	16,9%	17,8%	18,0%	18,2%
BBP Vlaams-Brabant t.o.v. België	9,6%	10,2%	10,4%	10,5%
BBP/inwoner Vlaams-Brabant	20.014	25.283	30.128	33.370
BBP/inwoner Vlaanderen	20.100	24.316	28.694	31.365
BBP/inwoner België	20.510	24.603	28.901	31.522

Bron: Eurostat

Het bruto binnenlands product is het totaal van de geproduceerde goederen en diensten. Het is bekend dat in Vlaams-Brabant het aandeel diensten (83,6% van de bruto toegevoegde waarde en 84,9% van de tewerkstelling) hoger is dan gemiddeld in Vlaanderen (72,7% van de bruto toegevoegde waarde en 74,0% van de tewerkstelling). Heeft dat effect op jobcreatie een toegevoegde waarde? Laat ons daarvoor kijken naar de groei van de tewerkstelling en de groei van de bruto toegevoegde waarde.

Groei van de tewerkstelling

	1995	2000	2005	2008	stijging
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------------

aantal tewerkgestelden (1)	Vlaams-Brabant	280.184	324.683	339.041	362.424	29%
	Vlaanderen	1.798.239	1.938.824	2.053.737	2.175.591	21%
		15,58%	16,75%	16,51%	16,66%	
bruto toegevoegde waarde (2)	Vlaams-Brabant	15.484,1	22.874,0	27.943,8	32.442,6	110%
	Vlaanderen	111.568,9	128.684,4	154.956,6	178.337,5	60%
		13,88%	17,78%	18,03%	18,19%	
aantal actieve ondernemingen (3)	Vlaams-Brabant	52.647	65.364	68.698	71.193	35%
	Vlaanderen	340.091	414.852	432.290	450.296	32%
		15,48%	15,76%	15,89%	15,81%	
startende ondernemingen (3)	Vlaams-Brabant	3.967	4.805	5.638	5.588	40,9%
	Vlaanderen	24.766	29.880	35.758	28.643	15,7%

Bronnen:

(1) Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

(2) FOD Financiën

(3) Ecodata-lokale statistieken

Waar we in 1995 van start gingen met een aandeel in het BBP of in de toegevoegde waarde die lager lag dan ons aandeel in de bevolking, is dat door een sterkere groei omgebogen tot een hoger aandeel. Voor het aantal tewerkgestelden ligt het Vlaams-Brabants aandeel nog iets lager dan het aandeel in de bevolking.

Ten slotte geeft de arbeidsproductiviteit per werknemer goed weer hoe sterk een economie staat.

Het belangrijkste is niet hoe sterk een economie vandaag staat, wel hoe goed ze voorbereid is op morgen. Zoals de wereldeconomie vandaag evolueert, zijn de grote vragen of we voldoende innoveren en of we voldoende internationaliseren.

Maar toch eerst aangeven hoe de loonkosten liggen in verhouding met de productiviteit, omdat dat toch aangeeft hoe sterk we staan om te concurreren en marktaandeel te veroveren.

Loonkosten per eenheid product

	1995	2000	2005	2006	stijging 1995/2006
Vlaams-Brabant	0,564	0,584	0,565	0,565	+0,1%
Vlaanderen	0,552	0,553	0,547	0,548	-0,8%
Europese landen	0,560	0,559	0,547	0,543	-2,1%

Bron: Studiedienst van de Vlaamse regering

Niet alleen de regio Leuven, maar eigenlijk heel Vlaams-Brabant heeft op tijd mee de stap gezet naar een kenniseconomie, een economie waarin kennis een belangrijke tot dominerende productiefactor wordt. We danken dat aan de aanwezigheid van kennisinstellingen met een wereldreputatie en de wisselwerking met het bedrijfsleven. De verschillende overheden steunen die kennisnetwerken en het onderzoek en ontwikkeling. Ook vanuit de provincie zijn we steeds nadrukkelijker de kaart van innovatie en kenniseconomie gaan trekken. Vlaams-Brabant heeft een groter aantal tewerkgestelden in de kenniseconomie.

Aandeel technologie- en kennissectoren in totale tewerkstelling

	2000	2005	2007
Vlaams-Brabant	29,9%	27,1%	27,7%
Vlaanderen	24,1%	22,9%	24,0%

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Sterkste kenniscentra in 2009

K.U.Leuven
4250 onderzoekers
UZ Leuven 1200 onderzoekers
386 actieve octrooifamilies in beheer
78 spin-offs in 2009
35.000 studenten (incl. Groep T en KHL)

VUB
1802 onderzoekers
100 actieve octrooifamilies in beheer
18 spin-offs in 2009
16.254 studenten (incl. Erasmus)

IMEC
1700 onderzoekers
23 spin-offs in 2009

Bron: Flanders Smart Hub

De welvaart in Vlaanderen heeft kunnen groeien doordat we onze producten konden afzetten op buitenlandse markten. Traditioneel was de Vlaams-Brabantse economie minder

exportgericht, onder meer wegens de ligging en de grote nadruk op tertiaire en quataire sector.

Export

	1997	2000	2006	2008	2008
Export (in mio EUR)	1997=100				
Provincie Vlaams-Brabant	22.387	37.149	63.858	65.494	293
Vlaams Gewest	155.965	221.182	331.167	350.446	225
Export per inwoner (in EUR)					
Provincie Vlaams-Brabant	22.212	36.478	60.675	61.304	276
Vlaams Gewest	26.379	37.158	54.135	56.549	214
Vlaams-Brabant in Vlaanderen	14,4%	16,8%	19,3%	18,7%	130

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

WELKE WELVAART?

Economische activiteiten, groei en winst hebben finaal als doel om de mensen meer welvaart te brengen. Welke welvaart vloeit voort uit de economische productie?

Gemiddeld inkomen per aangifte

	1995	2000	2005	2008	stijging
Vlaams-Brabant	25.097	27.581	28.367	30.621	+22,0%
Vlaanderen	22.457	24.155	25.220	26.967	+20,1%
België	21.929	23.453	23.985	25.680	+17,1%

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Gemiddeld inkomen per inwoner (in €)

	1995	2000	2005	2008	evolutie
Vlaams-Brabant	10.464	12.737	15.732	17.344	+65,7%
Vlaanderen	9.264	11.277	14.026	15.607	+68,5%
België	8.845	10.669	13.222	14.691	+66,1%

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Welvaartsindex (Gemiddeld inkomen per inwoner België = 100)

	1995	2000	2005	2008
België	100,00	100,00	100,00	100,00
Vlaanderen	104,74	105,69	106,08	106,23
Vlaams-Brabant	118,30	119,38	118,98	118,06
Halle-Vilvoorde	121,52	121,63	119,69	118,26
Leuven	114,35	116,61	118,11	117,81

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

Van belang is ook te zien hoe die welvaart is verdeeld. Het mediaan inkomen maakt duidelijk dat de Vlaams-Brabantse inkomensaangifte die pal in het midden staat, 1500 euro hoger ligt dan in het Vlaamse Gewest. Het aandeel van de aangiften die lager zijn dan 10.000 en dan 20.000 euro, is ook kleiner. Maar in Vlaams-Brabant zijn de verschillen wel zeer uitgesproken. De 10% laagste inkomensaangiften vertegenwoordigen samen maar een half procent van het totaal inkomen van Vlaams-Brabant. De 10% hoogste inkomens verdienen samen 33% van het totale inkomen.

Mediaan inkomen 2008 (in euro)

Vlaams-Brabant	21.993
Vlaanderen	20.482
België	19.276

Bron: FOD Financiën

Spreiding van de aangiften

	Aantal aangiften						
	Totaal	< 10.000 EUR	vanaf 10.001 tem 20.000 EUR	vanaf 20.001 tem 30.000 EUR	vanaf 30.001 tem 40.000 EUR	vanaf 40.001 tem 50.000 EUR	meer dan 50.000 EUR
Provincie Vlaams-Brabant	100%	17,0%	27,7%	21,2%	11,0%	7,2%	15,8%
Vlaams Gewest	100%	17,4%	31,3%	22,0%	10,7%	6,8%	11,8%
België	100%	18,9%	33,1%	20,9%	10,2%	6,2%	10,7%

Opmerking: meer inwoners van Vlaams-Brabant dan gemiddeld in Vlaanderen bevinden zich in de hogere inkomensklassen. Let wel, dit zijn gemiddelden; er zijn ook heel wat minder begoeden, zie tabel leefloners, zij het dat ook hier Vlaams-Brabant beter scoort dan Vlaanderen.

Bron: FOD Financiën

Aandeel 1e en 10e deciel in totaal inkomen

	1e deciel	10e deciel	(1)
Provincie Vlaams-Brabant	0,49	33,82	69,02
Vlaams Gewest	0,59	31,73	53,78
België	0,61	32,19	52,77

(1) verhouding hoogste deciel/laagste deciel; voor Vlaams-Brabant hoger, dus hier meer hogere inkomens

(1e deciel is 10% laagste inkomsten, 10e deciel is 10% hoogste inkomsten)

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

POSITIE OP DE ARBEIDSMARKT

De arbeidsmarkt is tezelfdertijd de doelstelling van en een voorwaarde voor een goed draaiende economie. Welke kansen op een goede job en een behoorlijk inkomen kunnen we mensen bieden? En in welke mate is de arbeidsmarkt sterk en soepel genoeg om de mensen te kunnen inzetten waar ze nodig zijn?

Daarvoor moeten we gaan kijken naar de werkzaamheidsgraad en naar het aantal niet-werkende werkzoekenden. Relevant zijn niet alleen de globale aantallen, maar ook de gegevens voor vrouwen, laaggeschoolden en allochtonen. De voorsprong, op vlak van werkzaamheid tegenover het Vlaams gemiddelde is er nog, maar wordt wel kleiner. Het Europees streefdoel van 70% werkzaamheid wordt niet gehaald volgens de Europese definitie, waarvoor de 15- tot 18-jarigen, die bij ons schoolplichtig zijn, worden meegeteld.

Werkzaamheidsgraad (= het totaal aantal werkenden per 100 inwoners op arbeidsleeftijd (18-64 jaar)

	2000	2005	2008
Provincie Vlaams-Brabant	68,2	69,8	71,3
Vlaams Gewest	65,9	68,0	70,1

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - bewerkingen departement WSE

Volgens nieuwe (Europese definitie): 15-64 jarigen

	2000	2005	2008
Provincie Vlaams-Brabant	nb	66,4	67,6
Vlaams Gewest	nb	65,0	66,7

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - bewerkingen departement WSE

Werkzaamheidsgraad volgens geslacht (nieuwe definitie)

	2005	2007
mannen		
Vlaams-Brabant	72,0	71,8
Vlaams Gewest	71,8	71,9
vrouwen		
Vlaams-Brabant	60,9	62,1
Vlaams Gewest	58,0	59,5

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - bewerkingen departement WSE

In Vlaams-Brabant ligt de werkzaamheidsgraad van vrouwen boven het Vlaams gemiddelde; wat ondermeer te danken is aan meer jobs voor vrouwen in tertiaire en quataire activiteiten. De werkloosheidsgraad van de vrouwen blijft hoger dan die van de mannen, maar het verschil in werkloosheidsgraad wordt alsmaar kleiner. Ook de werkzaamheidskloof tussen beide geslachten verkleint.

Niet-werkende werkzoekenden

	1995	2000	2005	juni 2010
Provincie Vlaams-Brabant	35.368	20.839	30.860	27.078
Vlaams Gewest	267.820	169.647	235.344	198.563

	1995*	2000	2005	juni 2010
Provincie Vlaams-Brabant	10,0	4,6	6,5	5,5
Vlaams Gewest	13,4	6,4	8,5	6,8

* 1995= andere definitie

Werkloosheidsgraden Mannen	1995	2000	2005	juni 2010
Provincie Vlaams-Brabant	7,4	3,5	5,6	5,3
Vlaams Gewest	9,3	4,7	7,0	6,4

Werkloosheidsgraden Vrouwen	1995	2000	2005	juni 2010
Provincie Vlaams-Brabant	13,1	5,9	7,6	5,7
Vlaams Gewest	19,0	8,8	10,5	7,3

Bron: VDAB

Aandeel van de kansengroepen in de werkloosheid

	2000	2005	juni 2010
Ouderen (>50 jaar)			
Provincie Vlaams-Brabant	9,4%	19,5%	26,7%
Vlaams Gewest	7,7%	17,0%	26,1%

Langdurig werklozen (> 1 jaar)			
Provincie Vlaams-Brabant	38,8%	38,4%	40,0%
Vlaams Gewest	45,7%	43,1%	44,6%

Laaggeschoolden (max 2e graad secundair)			
Provincie Vlaams-Brabant	48,4%	42,7%	42,6%
Vlaams Gewest	56,7%	51,3%	51,5%

Allochtone werklozen (niet EU)			
Provincie Vlaams-Brabant	9,6%	11,4%	21,6%
Vlaams Gewest	13,5%	16,3%	23,4%

Arbeidsgehandicapten			
Provincie Vlaams-Brabant	8,3%	9,8%	12,1%
Vlaams Gewest	10,1%	11,8%	14,8%

Bron: VDAB

Het aantal 50-plussers dat werkloos is, stijgt zeer sterk, zoals in heel Vlaanderen. Hun aandeel in de werkloosheid is verdrievoudigd. Het aandeel van langdurig werklozen blijft eerder stabiel; dat van laaggeschoolden is gedaald t.o. 1995. De positie van de allochtonen op de arbeidsmarkt is wel veel verslechterd. Ook die van arbeidsgehandicapten gaat achteruit.

Belangrijk is ook hoeveel knelpuntberoepen er zijn, jobs waarvoor het moeilijk is om personeel te vinden, en hoe dat evolueert. Het aantal vacatures dat blijft openstaan is verminderd. Elk jaar publiceert de VDAB-studiedienst de lijst van knelpuntberoepen. Dit zijn beroepen waarvan de vacatures moeilijk ingevuld worden. De recessie kortte de lijst voor 2009 in, maar minder dan verwacht: de nieuwe lijst bevat 79 beroepenclusters met 194 beroepen. De crisis doet de knelpuntberoepen niet verdwijnen. Het aantal vacatures voor de knelpuntberoepen daalde ook minder sterk dan voor andere beroepen.

Vacatures

	2000	2005	2009
Ontvangen vacatures			
Provincie Vlaams-Brabant	18.766	24.589	29.225
Vlaams Gewest	142.195	176.331	217.588
Openstaande vacatures			
Provincie Vlaams-Brabant	4.590	3.947	4.072
Vlaams Gewest	29.010	28.155	32.110
Openstaande in % ontvangen			
Provincie Vlaams-Brabant	24%	16%	14%
Vlaams Gewest	20%	16%	15%

Bron: VDAB

In Vlaams-Brabant zijn relatief minder kansengroepen, maar ze zijn er wel! Uit een studie van de VDAB vallen de 2 Vlaams-Brabantse arrondissementen op met het relatief lage aandeel van kansengroepen onder hun werkzoekenden. Deze lage score steunt vooral op het lage aandeel laaggeschoolden in deze regio's.

Ten slotte is het, zowel vanuit algemeen belang als vanuit het belang van de werkgevers, van groot belang in welke mate we zgn. kansengroepen, mensen die om verschillende redenen een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, toch kunnen inschakelen in het arbeidsproces. Welke plaats neemt de sociale economie in? Voor de tewerkstelling van deze kansengroepen is er een heel netwerk van sociale economiebedrijven. Het aantal arbeidsplaatsen in die bedrijven wordt niet per provincie bijgehouden.

Ondernemingen in de sociale economie in Vlaams-Brabant die kansengroepen tewerkstellen

Activiteitencoöperatie	2	
Arbeidszorg	35	
Beschutte werkplaats	15	
Collectieve invoeg	4	
Coöperatieve sociale Economie	4	
Invoegbedrijf	24	
Kringloopcentrum	14	
Lokale Diensteneconomie	36	
Sociale Werkplaats	31	
Totaal	165	13,1%
Cijfer Vlaanderen	1261	100%

Bron: VOSEC

IN EEN PAAR WOORDEN

De bijdrage van Vlaams-Brabant in de economische productie en in de tewerkstelling is groter geworden. De Vlaams-Brabantse bedrijven werden meer exportgericht. Kennis en innovatie blijven sterk aanwezig. Het gemiddeld inkomen is hoger: er is meer welvaart, maar de spreiding van de inkomens is zeer ongelijk.

De werkzaamheidsgraad is hoger dankzij het hoger aantal werkende vrouwen. Bij de werklozen is het sterk stijgend aandeel oudere en allochtone werklozen zorgwekkend.

HET SOCIAAL KLIMAAT IN VLAAMS-BRABANT

Het is zeker niet zo dat een provinciebestuur of de lokale besturen op sociaal vlak het mooie weer kunnen maken. De dynamiek die uit de samenleving zelf komt; de sociale zekerheid; de werking van instellingen inzake onderwijs, gezondheidszorg of welzijn; de sociale organisaties: dat zijn allemaal factoren die veel meer bepalend zijn voor de welvaart of het welzijn van de bevolking.

Toch kunnen de aanvullende hulp of diensten die op lokaal of provinciaal vlak worden aangeboden zeer betekenisvol zijn voor wie daar behoefte aan heeft. Om dat zo adequaat mogelijk te doen, is het nodig om een zo goed mogelijke kijk te hebben op de sociale noden, op het sociaal weefsel en op het bestaande aanbod aan sociale voorzieningen. Daarover bestaan er een bijna oneindig aantal gegevens. Het provinciaal Steunpunt Sociale Planning heeft die gegevens de jongste jaren bijeengebracht in zeer leerrijke dossiers, die zowel voor de overheden, voor de sociale instellingen en organisaties als voor het middenveld aanwijzingen geven waarop zij hun sociale actie het best oriënteren. Dat is al een reuzenstap vooruit: we beschikken, veel meer dan in 1995, over gedetailleerde en overzichtelijke gegevens, die de basis kunnen vormen voor het bepalen en het evalueren van het beleid.

In vorige hoofdstukken probeerde ik al de demografie en de sociaal-economische positie van Vlaams-Brabant te duiden. Hier probeer ik, met een selectie uit de veelvuldige gegevens, een schets te geven van het sociaal klimaat in onze provincie.

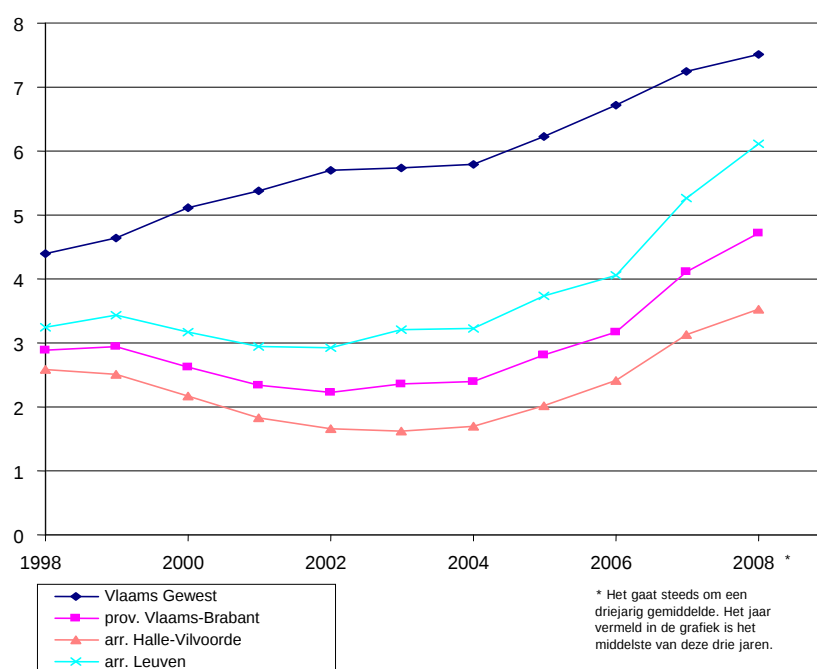
SOCIALE KWETSBAARHEID

Een van de speerpunten in het sociaal beleid is de strijd tegen armoede. Ik vroeg daar aandacht voor in mijn toespraak van 2001. In 'Vlaanderen in Actie' wordt de ambitie uitgesproken om tegen 2020 de armoede te halveren, met name om het aantal kinderen geboren in gezinnen in armoede te halveren en om de laaggeletterdheid te beperken tot 3%. Wat is de situatie in Vlaams-Brabant? Ik grijp terug naar de criteria die ik in 2001 gebruikte. Dat waren de criteria die gebruikt werden om de gemeenten met kansarmoede te bepalen, de zogenaamde SIF-gemeenten. De meeste criteria lijken mij vandaag nog relevant. Uit de tabel blijkt dat het aantal inwoners met sociale problemen of met het risico daarop in Vlaams-Brabant kleiner is dan in gemiddeld Vlaanderen.

	Vlaams Gewest	<i>Provincie Vlaams-Brabant</i>
Geboorten in kansarme gezinnen (2009) ten opzichte van totaal aantal geboorten	8,3%	5,8%
Aantal leefloners per 1000 inwoners (2009)	5°/∞	3,6°/∞
Aantal jongeren in de jeugdzorg per 1000 inwoners (2008)	18,5°/∞	9,7°/∞
Risicoschoolloopbaan (2008-2009) in het		
- lager onderwijs	8,2%	6,2%
- secundair onderwijs	11,1%	8,7%
Begunstigden voorkeurregelingen in de ziekteverzekering (1-1-2009)		
- jonger dan 65 jaar	7,3%	5,1%
- ouder dan 65 jaar	33,4%	26,5%
Tienermoeders (2007)		
- jonger dan 20 jaar	4%	2,6%
- jonger dan 17 jaar	1%	0,7%
Kredietnemers met betalingsachterstand (2007)	2,8%	2,4%

Dat er in Vlaams-Brabant minder risico is op kansarmoede dan elders in Vlaanderen en België, is en blijft positief. Maar we moeten toch vooral oog hebben voor de evolutie door de jaren heen. Uit de belangrijkste indicatoren blijkt dat het risico op armoede de jongste jaren toeneemt.

Geboorten in kansarme gezinnen (% van het totaal aantal geboorten)

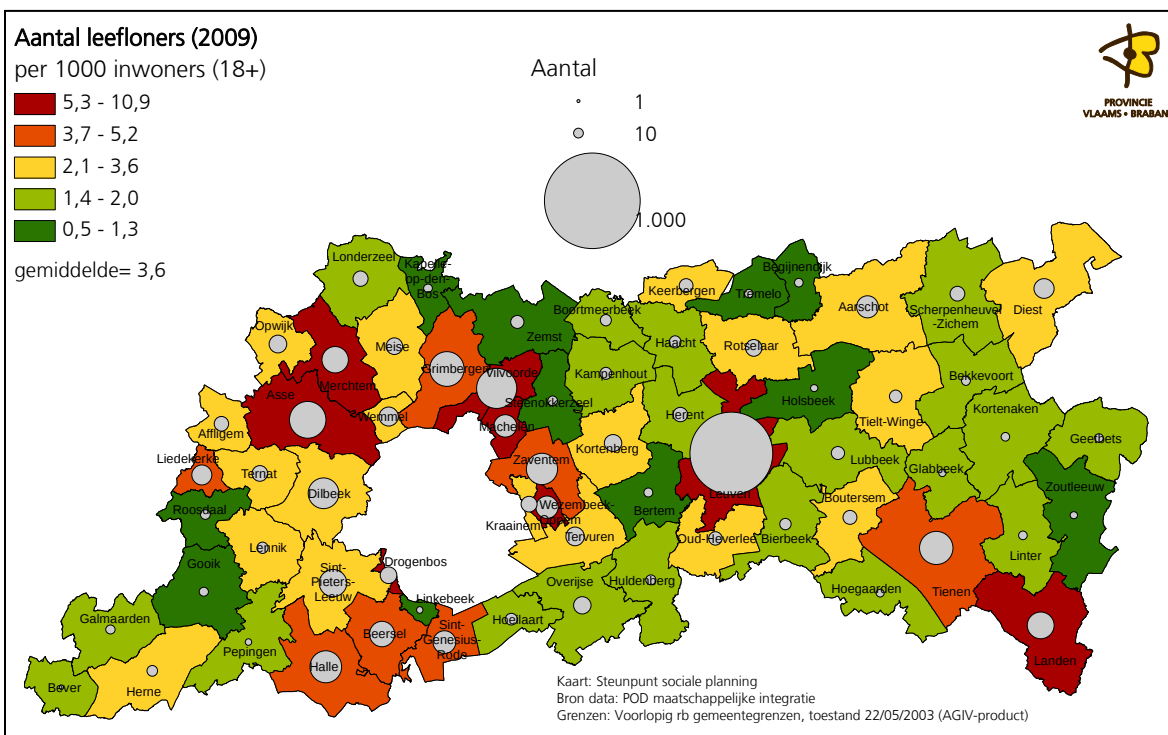

Bron: Kind en Gezin

Leeftloners per 1000 inwoners

	2000	2005	2009
Provincie Vlaams-Brabant	2,88	3,08	3,57
Vlaams Gewest	4,94	4,50	5,02

Bron: FOD Financiën

Leven in armoede hangt natuurlijk met meer factoren samen dan enkel het inkomen. Maar de gegevens over geboorten in kansarme gezinnen en over het aantal leefloners tonen aan dat de sociale kwetsbaarheid en het risico op armoede vooral sinds 2006 aanzienlijk toeneemt. Om de strategische doelstellingen van de Vlaamse regering te halen, zal er meer initiatief nodig zijn.

SOCIAAL WEEFSEL

Hoe sterk is een samenleving om sociale problemen en de nood aan zorg te voorkomen en op te vangen? Dat hangt niet alleen af van de maatregelen en de voorzieningen van de overheid, maar evenzeer van het sociaal weefsel en van de zelfredzaamheid.

De kern van het sociaal weefsel blijft het gezin, maar de structuur en de kenmerken van gezinnen veranderen grondig. Het aantal alleenwonenden en alleenstaande ouders met kinderen is snel gegroeid. Het klassieke gezinsmodel, een ouderpaar met kinderen, vormt nog net een derde van het aantal huishoudens. Van de gezinnen met kinderen, is er een op vijf met een ouder alleen. Het aantal kinderen per gezin is langzaam verminderd: van 2,52/gezin in 1997 tot 2,44/gezin in 2007.

Gezinssamenstelling

	Vlaams-Brabant			Vlaams Gewest		
	1997	2000	2006	1997	2000	2006
Alleenwonenden	25,7%	26,3%	28,1%	26,1%	27,3%	29,3%
Alleenstaande ouders met kinderen	7,3%	7,6%	8,4%	7,0%	7,3%	8,0%
Koppels met kinderen	37,9%	36,4%	33,7%	37,7%	35,9%	32,5%
Koppels zonder kinderen	28,1%	28,5%	28,5%	28,0%	28,4%	28,9%

Bron: Studiedienst van de Vlaamse regering

De verschillen tussen gemeenten zijn groot. De stad Leuven telt 46% alleenwonenden onder haar bevolking, Pepingen slechts 17%. In Sint-Pieters-Leeuw en, opmerkelijk genoeg, in de zes randgemeenten zijn er tot 13% alleenstaande ouders; in een groot deel van het arrondissement niet meer dan 7%. De evolutie van de gezinssamenstelling kunnen we niet los zien van de vergrijzing die steeds zal verdergaan. Dat vertaalt zich in een toenemende grijze en groene druk en in een globale afhankelijkheidsratio, die zwaar zal wegen op het vermogen van gezinnen om problemen op te vangen en in te staan voor zorg.

*Verhoudingen tussen leeftijdsgroepen, periode 1995-2005 en
projectieresultaten van verhoudingen tussen leeftijdsgroepen, periode 2005-2025*

Indicator		reële cijfers (1)			prognose (2)		
		1995	2000	2005	2005	2010	2025
Groene druk in %: (0-19j)/(20-64j)	Vlaams-Brabant	38%	38%	38%	38%	37%	37%
	Vlaanderen	39%	38%	37%	37%	36%	36%
Grijze druk in %: (65+)/(20-64j)	Vlaams-Brabant	25%	28%	29%	29%	30%	41%
	Vlaanderen	25%	28%	30%	30%	31%	43%
Afhankelijkheidsratio in %: [(0-19j)+(65+)]/(20-64j)	Vlaams-Brabant	63%	66%	67%	67%	67%	78%
	Vlaanderen	64%	66%	67%	67%	67%	79%

Bron: (1) Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie/ eigen verwerking - (2) Studiedienst van de Vlaamse regering, de nieuwe bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 (SVR-rapport 2009/3)

Binnen de bevolking groeit het aantal niet-Belgen, waarvan we mogen aannemen dat ze minder vertrouwd zijn met de oplossingen die bestaan voor probleemsituaties of dat ze een minder uitgebreid netwerk hebben. Ook het aantal gezinnen waar met jonge kinderen een andere thuistaal dan Nederlands wordt gebruikt groeit sterk.

Vreemdelingen

	Vlaams-Brabant				Vlaanderen			
	1995	2000	2005	2010	1995	2000	2005	2010
vreemdelingen	5,4%	5,7%	6,1%	7,5%	4,8%	4,9%	4,9%	6,4%

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie / Rijksregister, FOD Binnenlandse Zaken

Thuistaal niet-Nederlands

	Vlaams-Brabant					Vlaanderen				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
thuistaal niet-Nederlands	23,9%	24,8%	25,7%	27,5%	28,5%	16,8%	17,4%	18,5%	19,3%	20,3%

Bron: Kind en Gezin, gemeentelijke kindrapporten

MONDIGHEID

Een andere determinerende factor voor het goed kunnen omgaan met gezondheid en sociale problemen is het opleidingsniveau. Een sterke illustratie daarvan is het reeds meermaals aangetoonde verband tussen opleidingsniveau en gezondheid. Mannen die een hogere opleiding genoten, mogen, op de leeftijd van 25 jaar, hopen op 6 jaar langer leven in goede gezondheid dan hun leeftijdsgenoten die enkel een basisopleiding genoten. Voor vrouwen is dat zelfs 10 jaar.

Daarom is het stijgend opleidingsniveau goed nieuws voor het sociaal front.

Aandeel beroepsactieven (15+)

	Vlaanderen			Vlaams-Brabant		
	1995	2000	2009	1995	2000	2009
Laaggeschoold (geen diploma of maximum LSO)	66,7%	48,6%	38,2%	65,0%	43,6%	32,9%
Middengeschoold (maximum een diploma HSO)	15,9%	31,2%	35,8%	12,9%	31,5%	33,0%
Hooggeschoold (diploma HO)	17,4%	20,2%	26,0%	22,1%	24,8%	34,1%

Bron: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

GELIJKE KANSEN

In welke mate slagen we er in om vrouwen en mannen of om mensen uit minderheden te betrekken in het maatschappelijk leven en de plaats te geven die hen toekomt?

Laat ons eerst eens kijken naar de deelname van vrouwen in het bestuur.

Verdeling mannen/vrouwen in het bestuur

	1995		2000		2010	
	V	M	V	M	V	M
Leden provincieraad	23 30,5 %	52 69,5 %	30 35,5 %	54 64,5 %	34 40,5 %	50 59,5 %
Leden deputatie	1 16,5 %	5 83,5 %	1 16,5 %	5 83,5 %	3 50 %	3 50 %
Leden gemeenteraden*	280 20 %	1129 80 %	411 28 %	1058 72 %	512 34 %	986 66 %
Schepenen	46 14,5%	269 85,5 %	70 22 %	250 78 %	110** 30,5 %	251** 69,5 %
OCMW-voorzitters	n.b.	n.b.	15 24 %	48 76 %	32 49 %	33 51 %
Burgemeesters	3 4,5 %	62 95,5 %	3 4,5 %	62 95,5 %	7 11,5 %	55*** 88,5 %

Opmerkingen :

* voor 1995 zijn dit de cijfers op basis van de verkiezingsuitslagen in 1994; voor 2000 en 2010 geven de cijfers de daadwerkelijk zetelende verkozenen weer

** inclusief 17 vrouwelijke en resp. 24 mannelijke OCMW-voorzitters

*** exclusief 3 mannelijke wnd. burgemeesters

Bronnen:

- gegevens van 1995 en 2000: *Op weg naar de paritaire democratie - analyse van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 8 oktober 2000*, Federaal ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, Directie van de gelijke kansen, juli 2001;

- gegevens van 2010: Mandatendatabank van ABB

Einde 2008 werd een onderzoek gepubliceerd over de participatie in de adviesraden van Vlaams-Brabant. De gegevens over een aantal adviesraden in 43 Vlaams-Brabantse gemeenten werden ingezameld. Dat is wellicht niet helemaal representatief, maar biedt toch een goed overzicht.

Vertegenwoordiging in het bestuur

Functie	Man		Vrouw		Totaal
	N	%	N	%	
Voorzitter	177	74,7%	60	25,3%	237
Penningmeester	80	66,1%	41	33,9%	121
Secretaris	109	50,0%	109	50,0%	218
Bestuursleden	366	63,5%	210	36,5%	576
Effectief lid	2927	60,5%	1909	39,5%	4836

Bron: Provincie Vlaams-Brabant

De wettelijke maatregelen in verband met de samenstelling van de kieslijsten en met de vertegenwoordiging in adviesraden hebben gezorgd voor een toename van het aantal vrouwen in de organen waar over het beleid wordt gedebatteerd of beslist. Maar een gelijke of evenredige vertegenwoordiging is nog niet bereikt. Het aantal vrouwelijke burgemeesters is veel kleiner dan het aantal raadsleden of schepenen. In de adviesraden zien we dat het

aantal vrouwen met een mandaat van voorzitter een stuk lager ligt dan het aantal leden of bestuursleden.

In het onderzoek werd ook gevraagd naar gegevens over de origine en over het hebben van een handicap.

Vertegenwoordiging van allochtonen en van personen met een handicap

<i>Functie</i>	<i>Autochtoon</i>		<i>Allochtoon</i>		<i>Met handicap</i>
Voorzitter	223	97%	7	3%	2
Penningmeester	116	100%	0	0%	2
Secretaris	206	98,1%	4	1,9%	1
Bestuursleden	545	98%	11	2%	5

Bron: Provincie Vlaams-Brabant

Zelfs indien de mogelijkheid bestaat dat de verstrekte gegevens niet helemaal accuraat waren, toch is zeer duidelijk dat zowel allochtonen als personen met een handicap sterk ondervertegenwoordigd zijn in adviesraden. De ondervertegenwoordiging wordt door sommige adviesraden ervaren als een bekommernis, zelden als een prioriteit waaraan moet worden verholpen door positieve acties.

In de cijferboeken lokaal cultuurbeleid (2008-2010) en lokaal sportbeleid (2008-2010) wordt ook nagegaan of en in welke mate er specifieke acties, communicatie e.d. worden opgezet voor doelgroepen. Dat gebeurt wel degelijk, maar de doelgroepen waar het meest op wordt gemikt zijn kinderen, jongeren en senioren, niet bepaald minderheden of kwetsbare groepen. Veel minder acties zijn gericht tot mensen met een handicap, mensen in armoede of mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond. We weten dat die groepen niet zo gemakkelijk participeren in culturele of sportactiviteiten en dat het daarom belangrijk is hen specifiek aan te spreken. Daartoe wordt de jongste jaren wel een beleid ontwikkeld, ook vanuit het provinciebestuur, maar er is nog een lange weg te gaan.

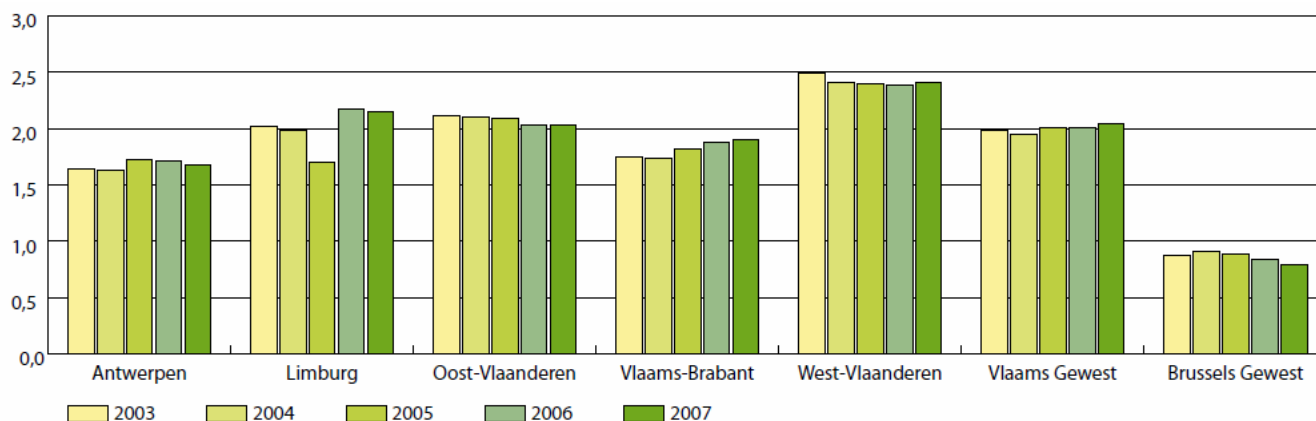
SOCIALE CONTACTEN EN ENGAGEMENT

Hoe gezond het sociaal klimaat is, hangt af van de sociale contacten, van de deelname aan verenigingsleven of sociaal-culturele activiteiten, van initiatieven in buurtverband of van vrijwilligerswerk. De vaker gehoorde spontane klacht dat het toegenomen individualisme leidt tot het wegwijnen van sociaal engagement, wordt door onderzoek niet bevestigd.

In mijn toespraak vorig jaar, over jongeren, kwam ik tot het besluit dat "de participatiegraad aan het verenigingsleven hoog is. Bijna 7 op 10 jongeren worden bereikt als je zowel jeugd-, sport-, cultuur-, natuur- en sociale verenigingen in rekening brengt. (...) Veel jongeren gaan verbintenissen aan. 40% tot 50% van alle jongeren tonen zich in hun jeugd bereid om gedurende een tijd verantwoordelijkheid te nemen."

Hoeveel mensen in Vlaanderen lid zijn van een vereniging is sinds 1995 constant gebleven of gestegen.² Het aantal sociaal-culturele verenigingen ligt, net als het aantal sportclubs, in Vlaams-Brabant lager dan het Vlaams gemiddelde. Maar het aantal stijgt wel. Het aantal migrantenverenigingen is opvallend laag.

Aantal afdelingen van de erkende verenigingen per 1000 inwoners voor de Vlaamse provincies en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, 2007

Bron: VRIND 2009

² 3D-FORUM, *Anatomie van een provincie*, september 2009, p.72

De cultuurparticipatie ligt in Vlaams-Brabant lager dan het Vlaams-Brabantse gemiddelde. Dat is merkwaardig, omdat die participatie over het algemeen hoger ligt naarmate het opleidingsniveau hoger ligt. Vermoedelijk is het, zeker in Halle-Vilvoorde, zo dat nogal wat mensen buiten de provinciegrenzen participeren in culturele activiteiten. Het aantal cursussen in de verschillende vormingsinstellingen ligt in Vlaams-Brabant dan weer hoger.

Cultuurparticipatie

	Vlaams Gewest	Vlaams-Brabant
Leerlingen muziek-woord-dans/1000 inwoners (2001-2002)	15,6	13,9
Leerlingen beeldende kunst/1000 inwoners (2001-2002)	8,3	5,8

Bron: Studiedienst van de Vlaamse regering

Bibliotheekbezoek

	Vlaams-Brabant			Vlaanderen		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
aantal leners t.o.v. de totale bevolking	21,4%	21,7%	22,1%	25,8%	25,6%	25,2%

Bron: Lokale statistieken

Als we daarnaast ook zien dat er veel informele manieren zijn waarop mensen actief zijn (fietsen of joggen, straatfeesten ...), mogen we besluiten dat sociaal leven en engagement tot vandaag niet afkalven. Zolang we daarbij maar iets kunnen eten of drinken.

Uit onderzoek naar 'sociale gezondheid'³ blijkt dat het sociaal leven in Vlaanderen niet achteruit boert. Zowel de hoeveelheid sociale contacten, de deelname aan georganiseerde groepsactiviteiten als de kwaliteit van en de tevredenheid over sociale ondersteuning blijven op peil of verbeteren. De verschillen volgens geslacht of leeftijd zijn nooit zeer uitgesproken. Wel is het zo dat 75-plussers het soms moeilijker hebben. De scores van Vlaams-Brabant, met zijn vele tweeverdieners en sterke migratie, zijn op hetzelfde niveau als die van het Vlaamse Gewest.

³ WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VOLKSGEZONDHEID, *Gezondheidsenquête België*, 2008, p. 369 e.v.

Hoeveelheid sociale contacten

	1997		2001		2004		2008	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Vlaams Gewest	90,7%	9,3%	93,4%	6,6%	93,3%	6,7%	97,2%	2,8%
Vlaams-Brabant	88,9%	11,1%	93,9%	6,1%	95,9%	4,1%	96,4%	3,6%

(1) minstens één maal per week

(2) minder dan één maal per week

Deelname aan de groepsactiviteit

	2004		2008	
	neemt deel	neemt nooit deel	neemt deel	neemt nooit deel
Vlaams Gewest	65,3%	34,7%	68,7%	31,3%
Vlaams-Brabant	67,7%	32,3%	72,2%	27,8%

Kwaliteit van de sociale ondersteuning (2008)

	zwak	matig	sterk
Vlaams Gewest	12,4%	49,7%	37,9%
Vlaams-Brabant	12%	51,2%	36,8%

Tevredenheid over sociale ondersteuning

	1997		2001		2004		2008	
	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(-)
Vlaams Gewest	94,8%	5,2%	93,2%	6,8%	94,4%	5,6%	94,6%	5,4%
Vlaams-Brabant	93,9%	6,1%	92,9%	7,1%	93,9%	6,1%	93,8%	6,2%

(+) eerder tevreden

(-) eerder ontevreden

Bron: Belgisch Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Belgian Health Interview Survey - Interactive analysis (databank online)

Het sociaal kapitaal blijft intact. Maar het is daarom niet gelijk verdeeld, niet iedereen heeft evenveel aandelen. Opleidingsniveau en sociale positie blijven, al van in de jeugd jaren, een sterke invloed uitoefenen op de participatie in het sociaal leven. Dat geldt vrij algemeen, zowel voor de participatie van het verenigingsleven of voor het deelnemen aan culturele of sportactiviteiten, als voor het aantal vrienden en sociale contacten men heeft. De stijgende culturele en taaldiversiteit zullen wellicht niet zonder gevolgen blijven. De vraag voor de toekomst is of en hoe we alle bevolkingsgroepen kunnen integreren/opnemen in ons traditioneel sterk sociaal weefsel, dat een troef is om sociaal aan de spits te blijven.

STEEDS MEER GEZONDE JAREN

Gemiddeld kunnen we van steeds meer gezonde jaren genieten, maar ze zijn ongelijk verdeeld. Gezondheid en sociaal klimaat hebben een duidelijke band met elkaar. Sociaal zwak of sterk staan heeft, gemiddeld natuurlijk, een significante invloed op hoe gezond we leven en blijven. En onze gezondheid is dan weer bepalend voor de behoefte aan zorg. Hoe gezond is en leeft de Vlaams-Brabander?

In Vlaams-Brabant hebben we de hoogste levensverwachting van België. Kinderen die in Vlaams-Brabant worden geboren, mogen verwachten ruim een jaar langer te leven dan hun gemiddelde Belgische leeftijdsgenoot en een half jaar langer dan een in hetzelfde jaar geboren Vlaams kind.

Welke factoren spelen vooral mee bij de levensverwachting? De toegankelijkheid en performantie van de geneeskundige zorg natuurlijk; hoe gezond onze levensstijl en voeding is; en het aantal onnatuurlijke overlijdens. Over die factoren bestaat een groot aantal indicatoren, maar het stramien dat eruit naar voren komt, is min of meer hetzelfde.

Hebben mensen in de voorbije 12 maanden een medisch onderzoek moeten uitstellen om financiële redenen, van te lange wachtlijsten of omdat de medische voorziening te ver verwijderd is? België is een van de landen in de Europese Unie waar het minste mensen een medisch onderzoek moesten uitstellen. In de gezondheidsenquête worden de mensen bevraagd over een bredere waaier aan medische consumptie: niet enkel een medisch onderzoek, maar ook tandverzorging, een bril, al dan niet voorgeschreven geneesmiddelen, mentale zorgen. Daaruit blijkt dat het vandaag opnieuw vaker voorkomt dat mensen om financiële reden medische consumptie uitstellen.

Uitstel medische consumptie om financiële redenen

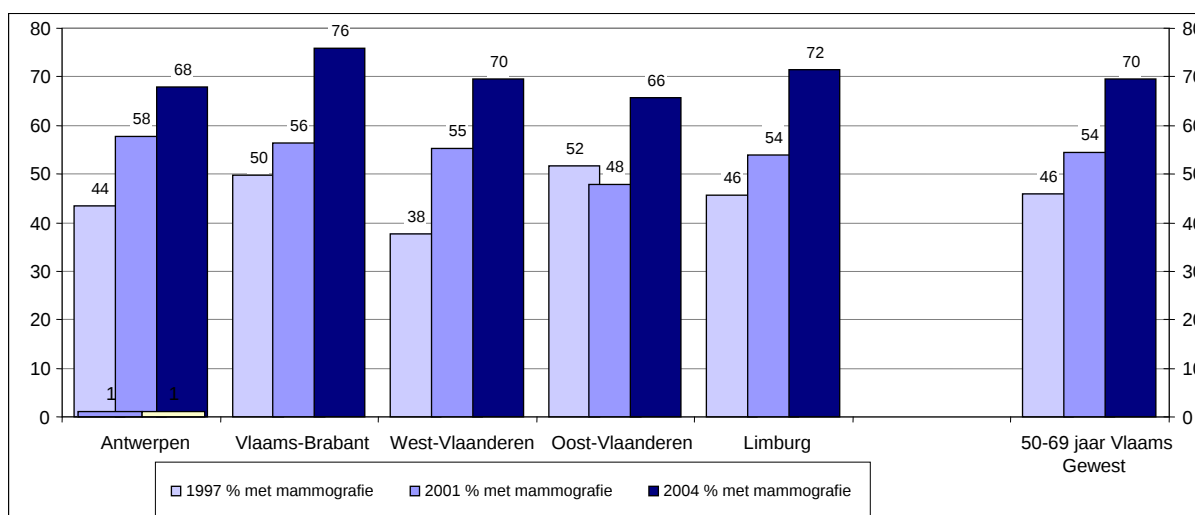
	1997	2001	2004	2008
Vlaams Gewest	4,1%	5,9%	5,2%	10,6%
Vlaams-Brabant	6,2%	3,5%	4,9%	6,5%

Bron: Belgisch Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Belgian Health Interview Survey - Interactive analysis (databank online)

Opvallend in de verschillende enquêtes blijft hoe groot het verschil in toegankelijkheid is, afhankelijk van het inkomen.

Interessant is bv. ook het aantal vrouwen dat aangeeft in de afgelopen twee jaar een mammografie te hebben laten uitvoeren. We weten immers dat borstkanker bij vrouwen een van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdig overlijden is. We zien dat het aantal vrouwen dat een mammografie laat uitvoeren sterk is gestegen en in Vlaams-Brabant hoger ligt dan elders in Vlaanderen.

Percentage vrouwen van 50 tot 69 jaar dat aangeeft een mammografie te hebben laten uitvoeren

Bron: FOD Sociale Zekerheid, Indicatoren van sociale bescherming in België, december 2009

ETEN EN LEVEN WE GEZONDER DAN VROEGER?

Roken schaadt de gezondheid. Het aantal mensen dat rookt daalt, sterker bij de mannen dan bij de vrouwen. In Vlaams-Brabant waren er in 2008 3,5% minder rokers dan gemiddeld in Vlaanderen. Het aantal rokers ligt bij hoger opgeleiden veel lager dan het algemeen gemiddelde.

Aantal rokers (> 15 jaar)

	1997		2001		2004		2008	
	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest
dagelijks	21,4	24,1	24,1	22,9	21,9	22,6	14,9	18,6
gelegenheidsroker	5,5	4,8	4,5	4,4	5,1	4,2	3,2	4,2
vroeger gerookt	21,4	24,7	29,2	30,2	21,0	20,7	25,6	24,4
nooit gerookt	51,8	46,4	42,3	42,5	52,0	52,5	56,3	52,8

Bron: Belgisch Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Belgian Health Interview Survey - Interactive analysis (databank online)

Het gebruik van alcohol wordt veel minder geduid als een gewoonte waar de gezondheid onder invloed van geraakt. Zeer veel hangt natuurlijk af van hoe vaak en hoe veel je alcohol gebruikt, maar de medische wereld wijst toch op de negatieve effecten. Het verbruik van alcohol vermindert niet.

Alcoholgebruik (>15-jarigen)

	1997		2001		2004		2008	
	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest	Vlaams-Brabant	Vlaams-Gewest
gelegenheidsdrinker	37,4	36,4	36,8	39,7	31,2	33,3	28,8	38,5
1 tot 7 glazen/week	36,0	37,1	34,0	32,1	38,9	37,5	39,6	32,8
8 tot 14 glazen/week	17,2	14,3	15,8	13,4	17,2	15,7	17,0	15,0
15 tot 21 glazen/week	5,8	6,0	5,4	6,6	4,1	6,2	9,6	7,8
22 glazen of meer/week	3,6	6,1	8,0	8,2	8,6	7,3	5,0	5,9

Bron: Belgisch Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Belgian Health Interview Survey - Interactive analysis (databank online)

Het gebruik van illegale drugs is in Vlaams-Brabant beperkt en neemt eerder af dan toe. Voor de personen die met een verslaving kampen, en voor hun omgeving, is er een zeer groot welzijnsprobleem. Op de volksgezondheid in het algemeen is het gebruik van illegale drugs eerder beperkt.

Of we gezond eten wordt nagegaan aan het verbruik van fruit, groenten, fruitsap, bruin brood, vis en frisdranken. De gegevens zijn te uitgebreid en de resultaten te variabel om ze hier allemaal weer te geven. Globaal kunnen we zeggen dat de Vlaming de jongste tien jaar gezonder is gaan eten (meer groenten en fruit, meer bruin brood ...) maar dat de Vlaams-Brabander, op vlak van voeding, het eerder minder goed doet dan de andere Vlamingen. Wat lichaamsbeweging betreft is er een lichte verbetering, maar beperkt tot enkele procenten. Ongeveer een kwart van de bevolking loopt een gezondheidsrisico door een gebrek aan lichaamsbeweging.

De belangrijkste oorzaken van vroegtijdig overlijden door een niet natuurlijke oorzaak, zijn verkeersongevallen, zelfdodingen en ongevallen in de privésfeer.

Het aantal verkeersdoden hebben we sinds '95 aanzienlijk kunnen verminderen, mede dankzij veel inspanningen vanuit het provinciaal niveau. Het aantal voor 2009 komt neer op 4,3 doden per 100.000 inwoners in Vlaams-Brabant; 6,7 op 100.000 in Vlaanderen en 6,9 op 100.000 in Europa.

Evolutie verkeersdoden

	1995 (1)	2000 (1)	2005 (1)	2009 (2)	verschil 1995-2009
Vlaams-Brabant	124	128	80	46	78
Vlaams Gewest	771	871	566	416	355
België	1449	1470	1089	843	606

(1) aantal verkeersdoden - 30 dagen (=alle personen overleden ter plaatse en diegenen die binnen 30 dagen overleden zijn aan een verkeersongeval)

(2) aantal verkeersdoden ter plaatse

Bron: (1) Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie - (2) Federale politie - CGOP/B

Het aantal zelfdodingen is dan weer bijna op hetzelfde, vrij hoge niveau blijven liggen. Er sterven veel meer mannen dan vrouwen door zelfdoding. In Vlaams-Brabant stierven in 2007 15,7 mensen per 100.000 door zelfdoding, in Vlaanderen 16,1 op 100.000. In vergelijking met de Europese landen zijn dat hoge aantallen.

*Zelfdoding
Vlaams-Brabant*

absolute aantallen zelfdodingen (residenten provincie)													
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
mannen	116	119	138	132	144	144	138	121	124	114	145	84	103
vrouwen	44	49	48	49	54	46	42	36	46	51	40	42	62
totaal	160	168	186	181	198	190	180	157	170	165	185	126	165

Vlaams Gewest

absolute aantallen zelfdodingen (residenten Vlaams Gewest)													
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
mannen	793	745	770	771	824	843	837	802	785	784	818	700	681
vrouwen	297	282	286	290	297	331	302	298	289	301	297	280	303
totaal	1090	1027	1056	1061	1121	1174	1139	1100	1074	1085	1115	980	984

Bron: Vlaamse overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Zorg en Gezondheid

In de gezondheidsenquête van 2008 verklaart 7% van de bevolking dat ze in de voorbije 12 maanden slachtoffer zijn geweest van een ongeval waarvoor ze op medische consultatie moesten. De helft daarvan (3,4%) waren ongevallen thuis of in de vrije tijd, in de privésfeer dus. Verkeersongevallen tellen voor 1,2%. De overige gaan over ongevallen op school of op het werk. Er zijn geen noemenswaardige verschillen volgens regio. Er is geen betrouwbare vergelijking mogelijk met de situatie vroeger, maar wellicht blijft het aantal ongevallen in de privésfeer eerder constant. Vooral op jongere en op oudere leeftijd vallen slachtoffers. In 2008 waren er in Vlaams-Brabant 59,1 slachtoffers per 100.000 inwoners; in Vlaanderen 62,1.

Ongevallen in de privésfeer (2008)

	Vlaams Gewest			Vlaams-Brabant		
	M	V	T	M	V	T
0-34	633	632	1265	77	105	182
35-64	760	728	1488	125	134	259
65+	432	642	1074	70	116	186
totaal	1825	2002	3827	272	355	627

*Bron: Belgisch Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Belgian Health Interview Survey -
Interactive analysis (databank online)*

SOCIALE VOORZIENINGEN

Of het sociaal klimaat op goed of slecht weer staat, hangt niet alleen af van de sociale kenmerken en dus de noden van de bevolking, maar ook van het aanbod aan voorzieningen. Op het vlak van gezondheidszorg doet Vlaams-Brabant het behoorlijk goed, zeker als we rekening houden met enkele goed bereikbare ziekenhuizen net buiten de provinciegrenzen. Op vlak van welzijnsvoorzieningen is er een, soms zeer grote, achterstand tegenover andere regio's in Vlaanderen. Die laat zich vooral, maar niet alleen voelen in Halle-Vilvoorde. Die achterstand werd vanuit het middenveld en vanuit het provinciebestuur in kaart gebracht en aangeklaagd bij de Vlaamse overheid. Is er uit de cijfermatige gegevens een verbetering of een kentering af te lezen?

Eerst een beknopt overzicht van het aanbod aan gezondheidszorg.

Aanbod gezondheidszorg

per 1000 inwoners	Vlaams-Brabant				Vlaanderen			
	2000	2005	2008	2010	2000	2005	2008	2010
Algemeen geneeskundigen	1,36	1,32	1,29	-	1,22	1,18	1,15	-
Geneesheren-specialisten	2,27	2,52	2,62	-	1,48	1,61	1,69	-
Aantal bedden algemene ziekenhuizen	3,97	3,57	3,51	3,44	5,19	4,94	4,89	4,81
Aantal bedden psychiatrische ziekenhuizen	1,74	1,51	1,51	1,49	1,82	1,56	1,45	1,43

Bron: RIZIV

Het aanbod aan welzijnsvoorzieningen is en blijft, met name in het arrondissement Halle-Vilvoorde, bijna over de hele lijn ondermaats.

Enkel voor kinderopvang ligt het aanbod op een redelijk goed niveau. Er zijn meer plaatsen voor voorschoolse kinderopvang dan gemiddeld in Vlaanderen, en het aantal is de jongste jaren nog geleidelijk gegroeid. De "Barcelona-norm", die zegt dat 33% van de kinderen jonger dan drie jaar toegang moet hebben tot kinderopvang en die ook door de Vlaamse regering wordt gehanteerd, wordt in twee derde van de gemeenten gehaald. Daarom voldoet het aanbod nog niet aan de vraag van de bevolking; die vraag ligt ook hoger, wegens de hoge werkzaamheidsgraad, ook bij vrouwen, en van de beperktere mogelijkheid een beroep te doen op familie. De Vlaamse minister van Welzijn kondigde onlangs aan⁴ dat de regering tegen 2016, 50 opvangplaatsen per 100 kinderen, wil realiseren. Om daar te komen zal het aantal plaatsen veel sneller moeten aangroeien dan in de voorgaande jaren.

Aantal plaatsen kinderopvang (per 100 kinderen)

	2004		2005		2006		2007		2008	
	VS	BS	VS	BS	VS	BS	VS	BS	VS	BS
Vlaams Brabant	36,4	3,7	36,9	4,1	36,6	4,6	36,9	4,6	38,9	4,7
Halle-Vilvoorde	33,1	1,8	34,0	1,9	33,9	2,8	34,0	2,9	35,9	2,9
Leuven	40,4	6,2	40,5	7,0	39,9	7,0	40,4	7,0	42,5	7,1
VLAANDEREN	34,2	4,1	34,1	4,6	34,2	4,7	34,5	5,0	36,0	5,2

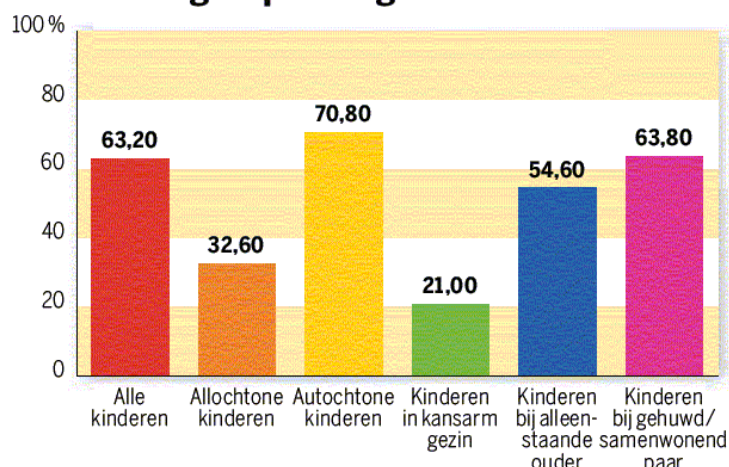
VS: voorschoolse opvang

BS: buitenschoolse opvang

Bronnen: Kind en Gezin; Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie

⁴ DE STANDAARD, woensdag 20 juni 2010, p. 10

Gebruik van kinderopvang* naar kansengroepen en gezinssituatie

(*) Van 0 tot 3 jaar, dus schoolgaande kinderen inbegrepen

Bron: De Standaard, woensdag 30 juni 2010

Eén opvangplaats wordt gebruikt voor meer dan één kind. In Vlaanderen gaat 63% van de kindjes tussen 0 en 3 jaar naar de opvang. Maar opnieuw zijn de sociale verschillen groot. Van de kindjes uit kansarme gezinnen gaat slechts 21% naar de opvang. En opvallend is dat alleenstaande ouders, van wie je toch zou verwachten dat de nood hoger is, minder gebruikmaken van opvang dan samenwonende koppels.

Aan het andere eind van de levensboom ziet het er helemaal anders uit. Inzake ouderenzorg en thuiszorg hinkt Vlaams-Brabant sterk achterop. De Vlaamse overheid stelt, aan de hand van reële noden en de evolutie daarvan, een programmatie op van het aantal plaatsen waarin moet worden voorzien. Nergens wordt die behoefte volledig gerealiseerd, maar de realisatiegraad in Vlaams-Brabant ligt voor het geheel van de ouderen- en thuiszorg een eind beneden het Vlaams gemiddelde.

Voor de meest normale behoefte, een plaats in een rusthuis, zien we dat slechts 71% van de geprogrammeerde plaatsen is ingevuld. Met lange wachtlijsten als gevolg natuurlijk. Enkel Limburg doet het nog minder goed, maar daar hebben provincie en Vlaamse regering zich ertoe verbonden een inhaaloperatie door te voeren. Laat dat soort engagement voor een inhaaloperatie nu net zijn wat we als provinciebestuur al een aantal jaren aan de Vlaamse regering vragen. Waarbij we wel moeten zeggen dat de rusthuisplaatsen die er de jongste jaren bij kwamen ervoor zorgen dat het verschil met andere provincies een stukje gekrompen is.

*Aantal plaatsen in woonzorgcentra
Realisatie/programmatie (%)*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antwerpen	83,6	82,1	82,0	81,5	79,9	79,4
Limburg	61,2	59,3	59,0	57,4	58,1	58,9
Oost-Vlaanderen	97,1	95,2	91,8	88,6	88,2	85,5
West-Vlaanderen	93,3	91,1	87,3	84,0	81,1	79,7
Vlaams-Brabant	73,1	71,4	72,3	71,6	71,7	71,0
Halle-Vilvoorde	72,0	70,7	71,0	71,4	70,3	70,2
Leuven	74,5	72,2	73,8	71,9	73,3	71,9
Vlaams Gewest	84,5	82,6	81,1	79,3	78,1	77,0

Bron: Vlaamse Overheid; Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; afdeling Zorg en Gezondheid

Als we kijken naar andere ouderenvoorzieningen - zoals assistentiewoningen, dagverzorgingscentra of lokale dienstencentra - is het telkens hetzelfde verhaal. Het aantal geprogrammeerde plaatsen wordt bijlange na niet gerealiseerd en als provincie Vlaams-Brabant bengelen we telkens achteraan. Ik verwijs daarvoor naar de analyse van het welzijnsaanbod in Vlaams-Brabant.⁵

Voor het aantal uren thuiszorg is er een enorme kloof tussen het aanbod in het arrondissement Leuven, waar 92% van de geprogrammeerde plaatsen is gevuld, en Halle-Vilvoorde, waar maar 50% wordt gehaald.

*Aantal uren thuiszorg
Realisatie/programmatie (%)*

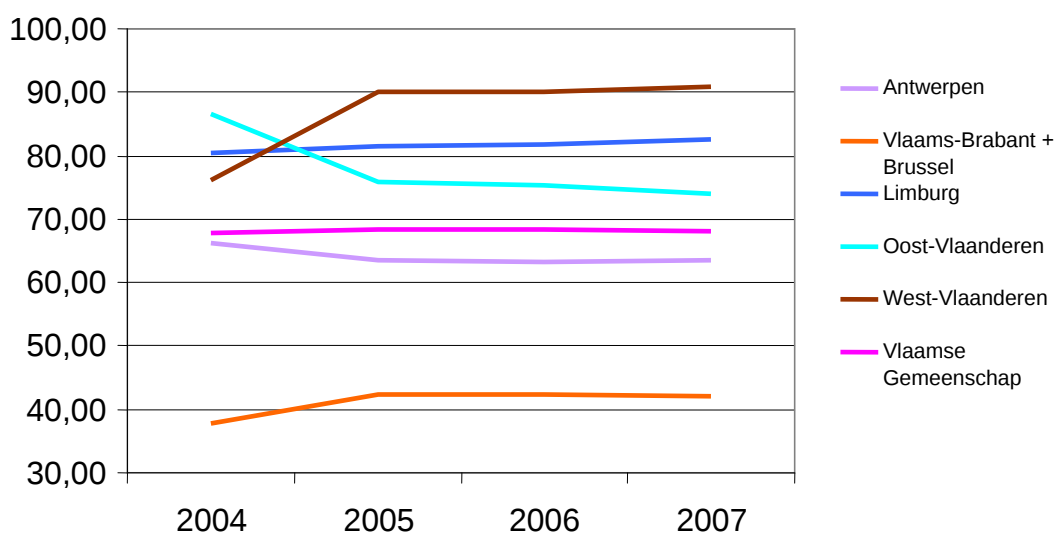
	2003	2004	2005	2006	2007
Antwerpen	80,7	81,1	79,3	76,0	76,6
Limburg	93,2	92,2	90,3	86,7	88,0
Oost-Vlaanderen	88,2	87,1	85,7	81,6	80,5
West-Vlaanderen	103,1	101,4	101,1	92,1	89,9
Vlaams-Brabant	72,9	71,1	71,8	68,5	69,0
Halle-Vilvoorde	54,9	50,8	51,1	49,3	50,1
Leuven	94,2	95,2	96,4	91,4	91,8
Vlaams Gewest	87,0	86,1	86,1	80,6	80,3

Bron: Vlaamse Overheid; Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; afdeling Zorg en Gezondheid

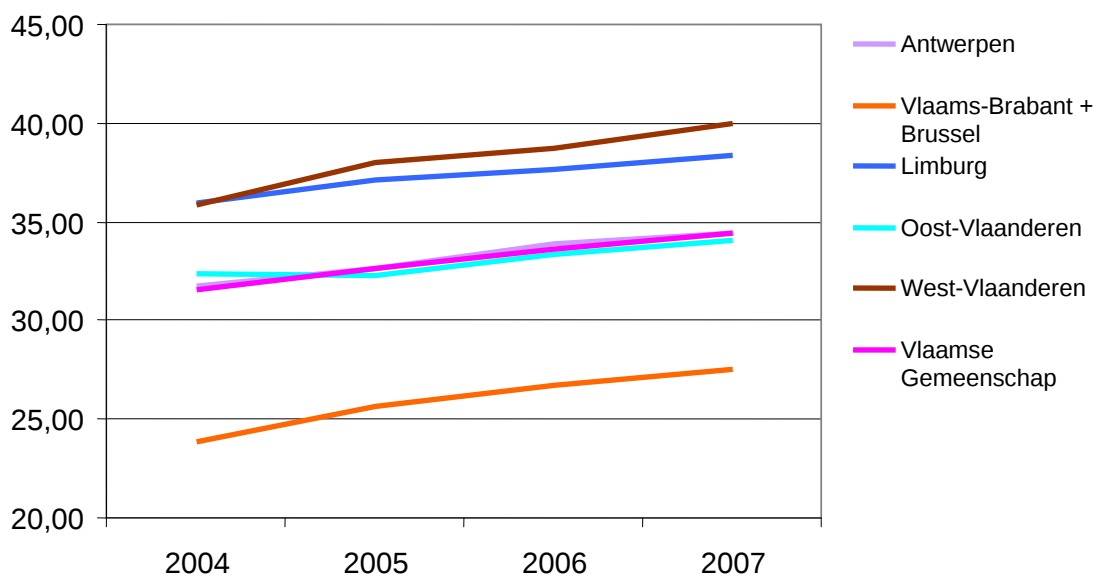
De bijkomende plaatsen voor opvang en begeleiding van personen met een handicap worden voor een deel specifiek toegewezen aan regio's met een historische achterstand, waaronder Vlaams-Brabant. Dat belet niet dat het aantal plaatsen in Vlaams-Brabant en Brussel ver onder het Vlaams gemiddelde ligt, wat onmiddellijk in het oog springt bij volgende grafieken.

⁵ STEUNPUNT SOCIALE PLANNING, *Investeren in welzijn*, Leuven, 2009, p. 36-41

Aantal erkende plaatsen voor minderjarigen per 10.000 minderjarigen

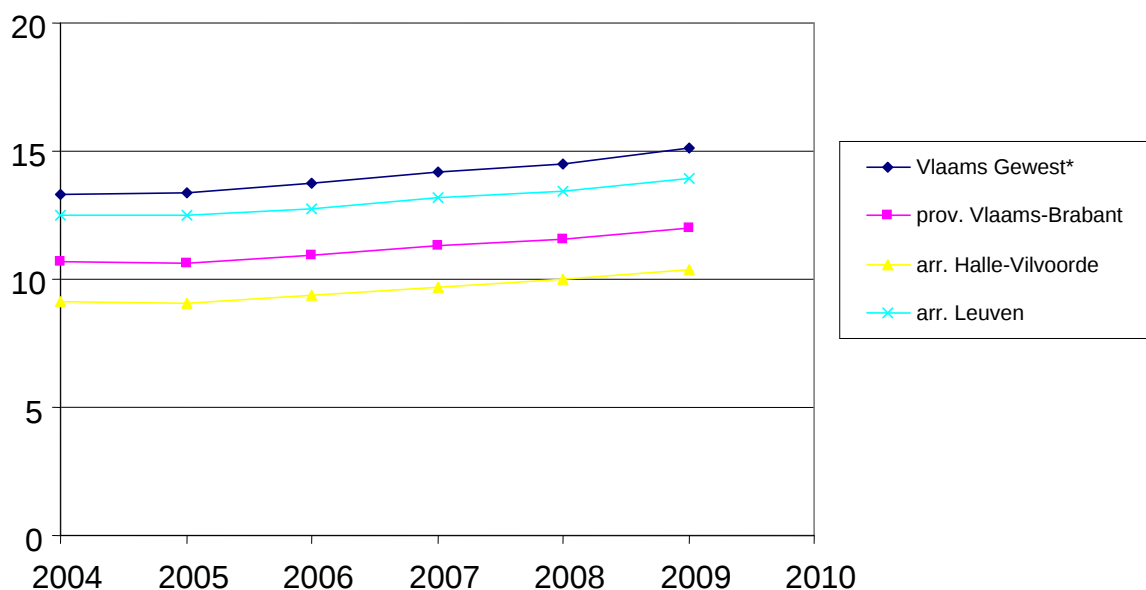
Aantal erkende plaatsen voor meerderjarigen per 10.000 meerderjarigen

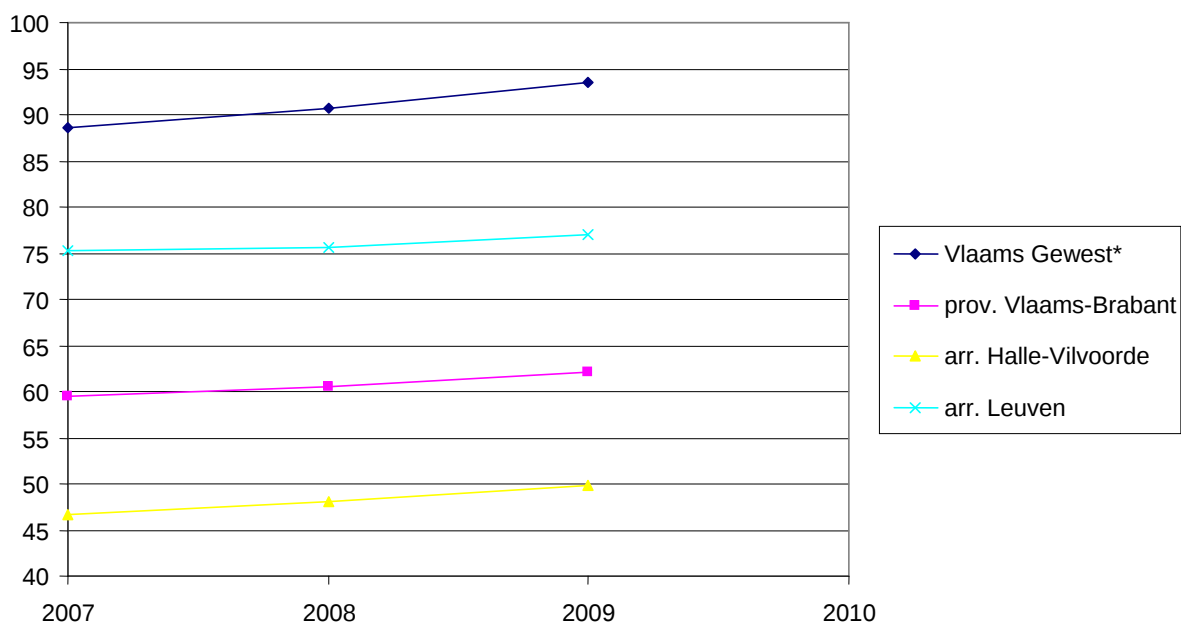
Bron: Steunpunt Sociale Planning, Investeren in welzijn, Leuven, 2009

Daarbij moeten we wel zeggen dat het aantal personen met een handicap dat erkend is om te genieten van een tegemoetkoming ook wel lager ligt dan het Vlaams gemiddelde.

Begunstigden van een tegemoetkoming (21-64 jaar), per 1000 inwoners

Begunstigden van een tegemoetkoming (21-64 jaar), per 1000 inwoners

*de waarde voor 2009 werd bepaald a.h.v. de bevolking op 1 januari 2008

Bron: FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een Handicap

De achterstand doet zich niet alleen voor wat betreft de opvang van ouderen en van gehandicapten, maar ook voor de meer gespecialiseerde welzijnszorg.

Het bedrag dat de Centra voor Algemeen Welzijnszorg per inwoner ontvangen, is, opnieuw vooral in Halle-Vilvoorde, bijzonder laag. Dat werd door de Vlaamse overheid ook wel

erkend, maar toch is de groei in de financiering tussen 2003 en 2008 in Vlaams-Brabant niet groter dan voor de andere provincies. De kloof blijft.

Enveloppenfinanciering CAW's (budget per inwoner in €)

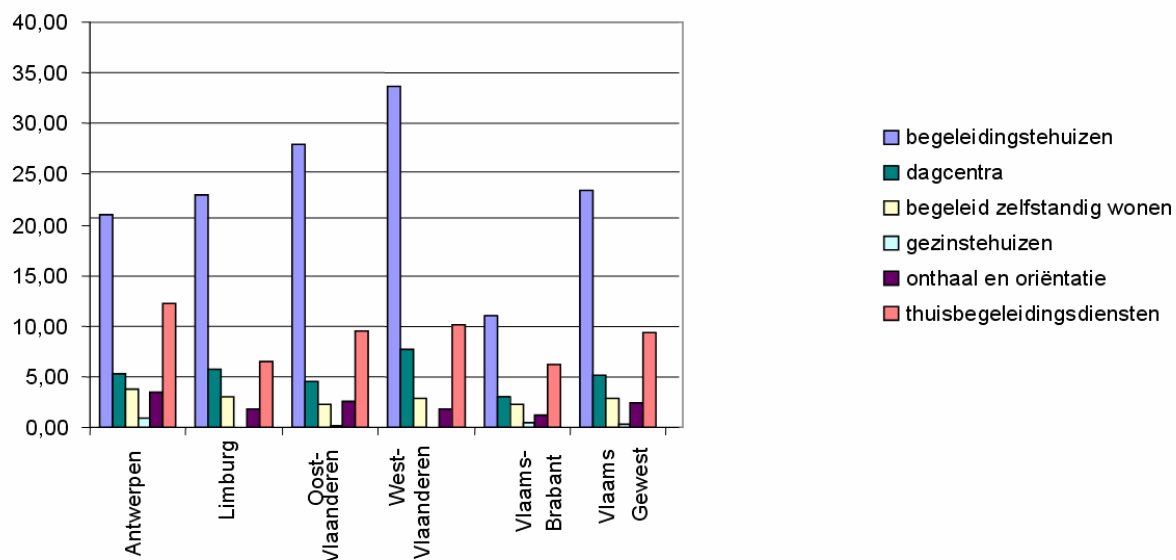
Provincie CAW-regio	2003	2004	2005	2006	2007	2008	verschil
Antwerpen	8,30	8,71	8,97	9,23	10,03	10,66	+28,4%
Limburg	6,34	6,60	6,90	7,13	7,86	8,21	+29,5%
Oost-Vlaanderen	7,55	8,14	8,33	8,56	8,99	9,41	+24,6%
West-Vlaanderen	9,05	9,73	9,98	10,36	10,96	11,60	+28,2%
Vlaams-Brabant	6,02	6,40	6,55	6,82	7,32	7,71	+28,1%
Leuven	12,25	13,12	13,43	13,75	14,08	14,84	
Hageland	5,22	5,33	5,46	5,61	5,93	6,13	
Vilvoorde	2,09	2,13	2,17	2,44	2,95	3,16	
Zenne & Zoniën	1,85	1,89	1,93	2,15	2,70	2,95	
Delta	5,59	6,26	6,40	6,74	7,61	7,98	
VLAANDEREN	7,62	8,09	8,32	8,59	9,21	9,71	+27,4%

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; afdeling Welzijn en Samenleving; aantal inwoners: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI, FOD Economie, kmo, Middenstand en Energie)

Dat zijn misschien allemaal wat abstracte cijfers, maar dat uit zich zeer concreet. Geen vluchthuis voor vrouwen in de regio Vilvoorde. Veel eenoudergezinnen en gezinsproblemen in de Vlaamse Rand, maar geen opvoedingswinkel. Geen door Vlaanderen erkende en gesubsidieerde crisisopvang voor volwassenen.

Voor alle vormen van begeleiding in het kader van de bijzondere jeugdzorg staan we er als het kleine broertje beteuterd bij.

BJZ: aantal plaatsen per 10.000 minderjarigen (2007)

Bron: Steunpunt Sociale Planning, Investeren in welzijn, Leuven, 2009

Eenzelfde beeld is er voor het aantal gesubsidieerde armenverenigingen.

Aantal gesubsidieerde armenverenigingen

jaar	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2001	21	7	5	4	5	42
2005	18	7	14	2	6	47
2009	15	7	9	2	6	39

Bron: Steunpunt Sociale Planning, Investeren in welzijn, Leuven, 2009

Het aanbod aan welzijnsvoorzieningen in Vlaams-Brabant schiet schromelijk tekort. We voelden dat al lang aan en hebben dat als provinciebestuur, samen met de sector, in kaart gebracht en aangeklaagd bij de Vlaamse overheid. Want het is de Vlaamse overheid die voor de programmatie en realisatie van welzijnsvoorzieningen het beleid bepaalt en instaat voor de financiering. Het was al niet gemakkelijk om te laten erkennen dat er vooral in Halle-Vilvoorde een veralgemeend probleem van achterstand was. Dan kwamen er beloften om daaraan te verhelpen, eerst schoorvoetend, later uitdrukkelijker. Er werden in sommige sectoren al enkele stappen gezet. In het Vlaams regeerakkoord van juli 2009 werd beloofd om werk te maken van een ernstige inhaaloperatie in het arrondissement Halle-Vilvoorde. We zullen de Vlaamse regering aan haar woord moeten houden, want tot vandaag is die achterstand nog altijd schrijnend. De cijfers spreken voor zich. Om te helpen de ergste nood te lenigen, heeft het provinciebestuur de voorbije jaren start-, impulssubsidies of aanvullende subsidies gegeven. Terwijl dit eigenlijk niet de rol van de provincie is; die verantwoordelijkheid ligt bij de Vlaamse overheid. Daarnaast blijft het provinciebestuur, onder aanvoering van de gedeputeerde, hameren op de schande van de niet-ingevulde behoeften en de nood aan een inhaaloperatie en aan gelijke behandeling. Dat zal nog jaren nodig zijn! Maar zal het provinciebestuur dat nog kunnen, zal het dat nog mogen? De Vlaamse regering kondigt aan om de provinciebesturen buitenspel te willen zetten voor alles wat welzijnsbeleid betreft. Kan iemand dan de rol van het provinciebestuur overnemen? Of hangen we dan volledig af van de goodwill van de Vlaamse overheid? Wie zal dan de dringende en gerechtvaardigde eisen van de Vlaams-Brabantse welzijnssector gaan verdedigen op het Martelarenplein te Brussel?

IN EEN PAAR WOORDEN

Het is niet mogelijk om in één hoofdstuk de sociale kenmerken van een streek omvattend te beschrijven. Het blijft bij een vogelvlucht. De jongste jaren neemt, ook in het welvarend

Vlaams-Brabant, de sociale kwetsbaarheid en de armoede toe. De structuur van het sociaal weefsel wordt minder hecht. Daartegenover staan een steeds betere opleiding, een grotere mondigheid en zelfredzaamheid. De sociale contacten blijven levendig. Maar dat is allemaal ongelijk verdeeld. Dat geldt ook voor de deelname aan de maatschappelijke en politieke besluitvorming: de participatie van vrouwen groeit sterk, zonder al gelijk te zijn; die van allochtonen of kansarmen is zeer zwak. We leven gezonder en langer, maar ook hier met grote ongelijkheid.

Die kenmerken bepalen mee de behoefte aan opvang en zorg. Voor gezondheidszorg is er een goed aanbod. Voor welzijnszorg is er een schreeuwend deficit. Voor de noodzakelijke inhaaloperatie zal iemand de zweep moeten hanteren. Kan het provinciebestuur dat morgen nog?

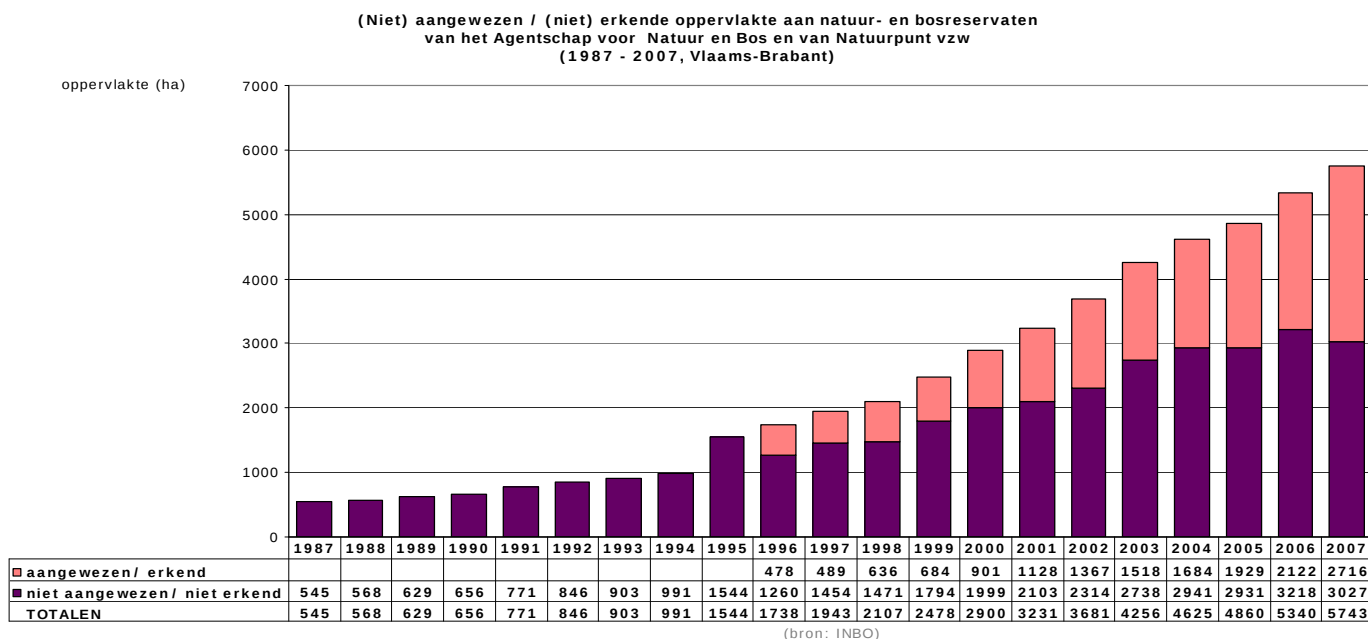
GROENE PROVINCIE?

Toen we in 1995 met de nieuwe provincie begonnen, was er van een provinciaal milieubeleid geen sprake. Dat een provinciebestuur mee werk kon en moest maken van een beter ecologisch evenwicht, was in het oude Brabant geen issue. Een provinciaal milieubeleid die naam waardig, is pas begonnen na 1995. Dus is het interessant te kijken wat we in Vlaams-Brabant hebben kunnen realiseren in die vijftien jaar, en hoe die resultaten zich verhouden met de ambities en strategische doelstellingen die op provinciaal en Vlaams niveau zijn geformuleerd.

Op beleidsvlak wordt vaak de ambitie uitgesproken een groene regio, een groene stad, een groene provincie te worden. Dat veronderstelt dat we zowel werk maken van meer natuur als de impact van onze activiteiten op het milieu verminderen. Waar staan we vandaag als Vlaams-Brabant?

BOS EN NATUUR

De totale oppervlakte bos- en natuurreserveaat is sedert 1995 fors aangegroeid. Einde 1994 besloeg die net geen 1000 hectare; einde 2007 was dat al 5743 hectare en de jongste jaren is die oppervlakte blijven aangroeien.

Bron: Provinciaal milieuraapport 2008, Provincie Vlaams-Brabant

Als we ons beperken tot de aangewezen of erkende reservaten, die volgens het decreet op het natuurbehoud van prioritair belang zijn voor het behoud en de ontwikkeling van de natuur, is er een vergelijkbare aangroei: van 478 hectare in 1996 tot 3353 hectare einde 2008. Vlaams-Brabant bekleedt daarmee een middenpositie: minder bos- en natuurreservaten dan in Limburg en Antwerpen, meer dan in West- en Oost-Vlaanderen.

De aangroei is mee tot stand gekomen dankzij eigen aankopen door het provinciebestuur en dankzij steun voor erkende natuurverenigingen, met name Natuurpunt. Het provinciaal milieubeleidsplan stelde voor de periode 2004-2008 een aangroei met ca. 1000 hectare voorop; met een reële toename van 1361 hectare is de doelstelling ruim gehaald.

Het MINA-plan van de Vlaamse overheid heeft als doel om tegen eind 2010 50.000 hectare of 3,7% van het grondgebied van Vlaanderen onder 'effectief natuurbeheer' te brengen. Het provinciaal milieuraapport 2009 maakte een indicatieve omrekening van de Vlaamse plandoelstelling en kwam uit op 7788 hectare voor onze provincie. Volgens een strikte interpretatie waren er in 2008 5092 hectare onder effectief natuurbeheer (2,42% van het grondgebied van de provincie); volgens die berekening zou er nog 35% moeten bij komen, wat op twee jaar niet haalbaar is. Maar in die berekening worden de nog niet erkende natuurgebieden van Natuurpunt (± 1150 hectare) en de natuurgebieden van gemeenten en OCMW's niet meegeteld. Als we die wel meetellen, is de plandoelstelling misschien wel haalbaar. Het is wel zo dat het aantal hectare dat door Natuurpunt de jongste jaren met

steun van de provincie voor natuur kon worden aangekocht, veel lager ligt dan de jaren daarvoor. In de periode 2003-2006 lag het gemiddelde op 250 ha per jaar; in de periode 2007-2009 op 110 ha per jaar.

Natuurreservaten Natuurpunt door of met de steun van de provincie jaarlijks aangekochte natuurgebieden (2009)

	Totale oppervlakte (ha)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	1549	1870	2076	2259	2590	2709	2835	2926
Groei t.o.v. vorig jaar		21%	11%	9%	15%	5%	5%	3%
jaarlijkse toename voor H-V		93	47	26	14	23	13	11
jaarlijkse toename voor L		228	158	157	317	96	113	80
totaal		322	206	183	331	119	126	91

Bron: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant

Voor het bevorderen van de natuurwaarden zijn ook de landschappelijke ontwikkelingen van belang. Zo gaat in de ruilverkavelingen nieuwe stijl grote aandacht naar natuur. Hoewel de totale oppervlakte aan ruilverkavelingen lager ligt dan in andere provincies, is er een grotere oppervlakte aan ruilverkavelingen nieuwe stijl gerealiseerd.

Oppervlakte betrokken in ruilverkavelingsprojecten (RVK) in relatie tot oppervlakte provincies en oppervlakte landbouwgebied

Oppervlakte ruilverkavelingsprojecten tov oppervlakte provincie (%)

Provincie	Oppervlakte	RVK Totaal	%	RVK Oude Stijl	%	RVK Nieuwe Stijl	%
Antwerpen	287.600	40.463	14,1%	33.288	11,6%	7.175	2,5%
Limburg	242.757	35.815	14,8%	28.513	11,7%	7.301	3,0%
Oost-Vlaanderen	300.776	38.296	12,7%	29.200	9,7%	9.095	3,0%
Vlaams-Brabant	211.855	24.268	11,5%	14.409	6,8%	9.859	4,7%
West-Vlaanderen	315.764	48.235	15,3%	36.155	11,5%	12.080	3,8%
Vlaanderen	1.358.752	187.077		141.565		45.510	

Oppervlakte ruilverkavelingsprojecten tov oppervlakte agrarisch gebied (%)

Provincie	Oppervlakte landbouwgebied	RVK Totaal	%	RVK Oude Stijl	%	RVK Nieuwe Stijl	%
Antwerpen	134.910	40.463	30,0%	33.288	24,7%	7.175	5,3%
Limburg	114.526	35.815	31,3%	28.513	24,9%	7.301	6,4%
Oost-Vlaanderen	187.164	38.296	20,5%	29.200	15,6%	9.095	4,9%
Vlaams-Brabant	124.997	24.268	19,4%	14.409	11,5%	9.859	7,9%
West-Vlaanderen	237.348	48.235	20,3%	36.155	15,2%	12.080	5,1%
Vlaanderen	798.945	187.077		141.565		45.510	

Bron: Vlaamse Landmaatschappij, afdeling Vlaams-Brabant

Er zijn behoorlijk wat land- en natuurinrichtingsprojecten in gang gezet. Er werden vijf regionale landschappen opgericht, waardoor zo goed als het volledige grondgebied wordt bestreken. Enkel in Limburg is dat ook het geval.

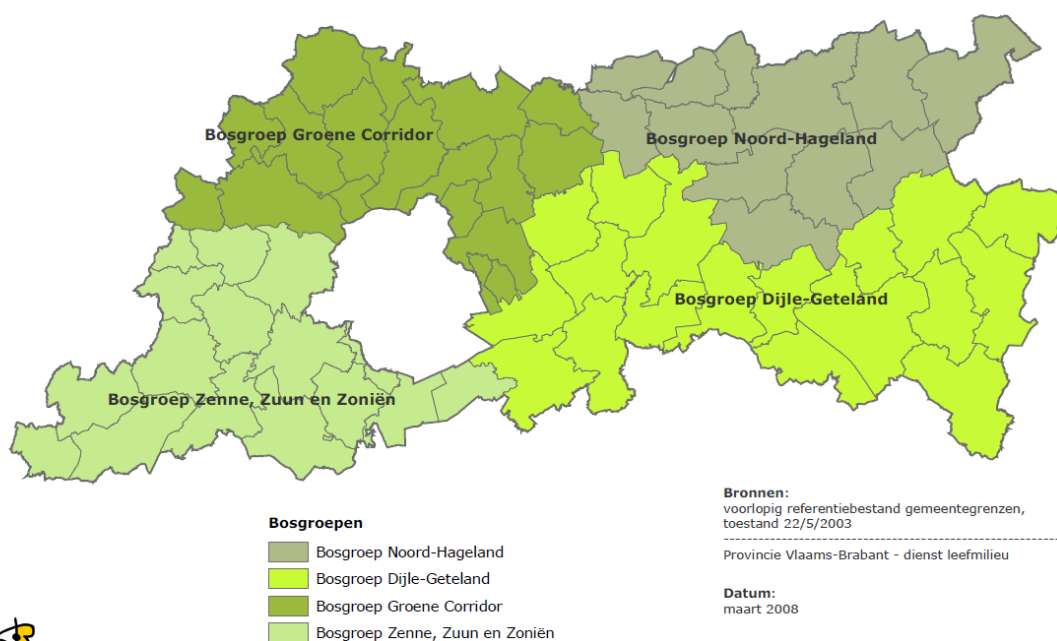
Regionale landschappen in Vlaanderen

Bron: www.regionalelandschappen.be

Zoals overal in Vlaanderen, zijn ook in Vlaams-Brabant voor alle gemeenten bosgroepen in het leven geroepen. De vier bosgroepen in onze provincie beheren 27.313 hectare bos, dat is 18,8% van het Vlaamse totaal.

Bosgroepen in Vlaams-Brabant (Toestand op 31 december 2007)

De laatste inventarisatie door ANB over de oppervlakte aan bos vond plaats in 2000. Momenteel is er een nieuwe inventarisatie maar cijfers zijn nog niet bekend. De Vereniging voor Bos publiceert sinds 3 jaar haar eigen bosbarometer voor Vlaanderen. Volgens die berekeningen bedroeg de totale bosoppervlakte eind 2008 147.668 ha. Dit betekent een bosindex van slechts 10,9%, of bijna een stilstand wat bosoppervlakte betreft. Ook volgens gegevens van het departement Ruimtelijke Ordening is er maar zeer weinig bos bij gekomen.

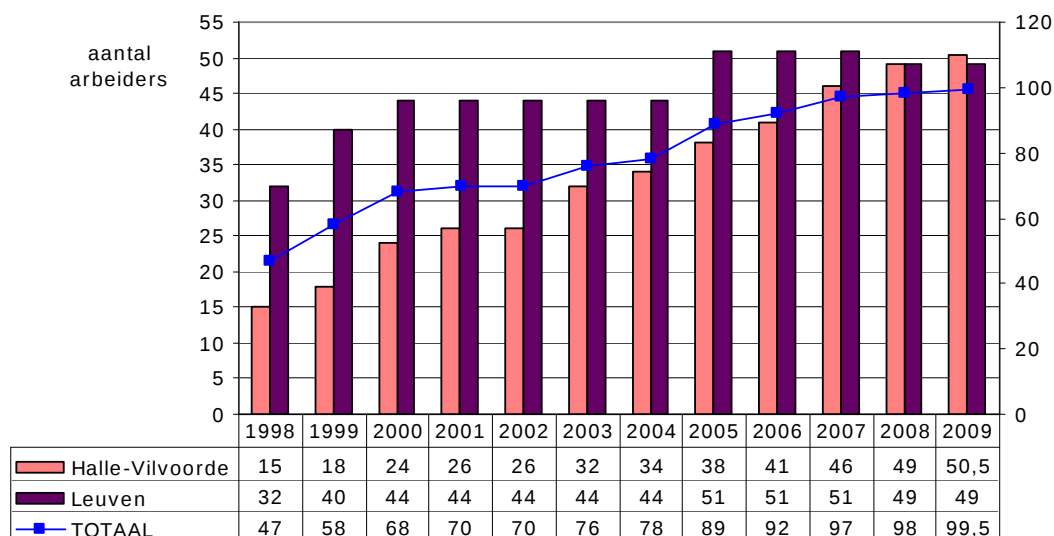
Bos in Vlaanderen toestand 2000

Provincie	Bos (ha) eigendom van Vlaams Gewest	Ander openbaar bos (ha)	Privébos (ha)	Totale bosopp. (ha)	Bosindex (%)
Antwerpen	3.963	7.285	35.285	46.533	16,2
Limburg	6.151	12.709	31.229	50.088	20,6
West-Vlaanderen	1.587	2.258	3.477	7.322	2,3
Oost-Vlaanderen	1.308	1.525	14.136	16.969	5,6
Vlaams-Brabant	5.103	1.557	18.808	25.468	12
Vlaanderen	18.111	25.335	102.935	146.381	10,8

Bron: Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse overheid

Andere indicatoren voor natuurontwikkeling zijn natuurbeheer en natuureducatie. Ruim tien jaar geleden zijn we in Vlaams-Brabant gestart met sociale tewerkstelling voor natuur- en landschapsbeheer. Het aantal ploegen, arbeiders en deelnemende gemeenten is stelselmatig gestegen. In 1998 waren er 47 arbeiders, in 2009, 99,5. Er participeren nu 47 gemeenten in 12 ploegen. Daarnaast subsidieert het provinciebestuur ook de natuurverenigingen voor het beheer van hun reservaat.

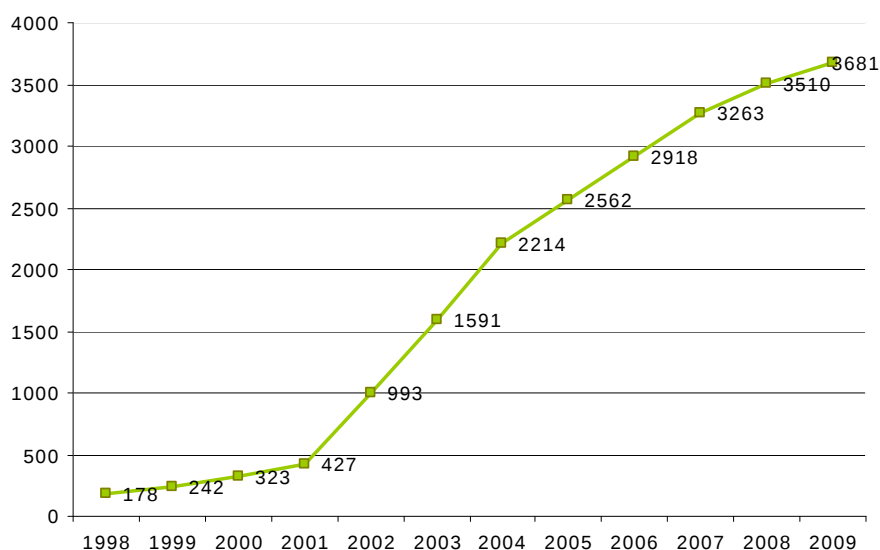
**Aantal arbeiders in INL-ploegen
(Vlaams-Brabant, 1998 - 2009).**

Bron: Provinciaal milieuraapport 2009, provincie Vlaams-Brabant

Voor natuur- en milieueducatie zijn vooral het aantal MOS-scholen en het aantal MNE-centra van belang. Het project van milieuzorg op school is echt van start gegaan in 2002 en kende sindsdien een sensationele groei: 993 scholen in 2002, 3681 scholen in 2009.

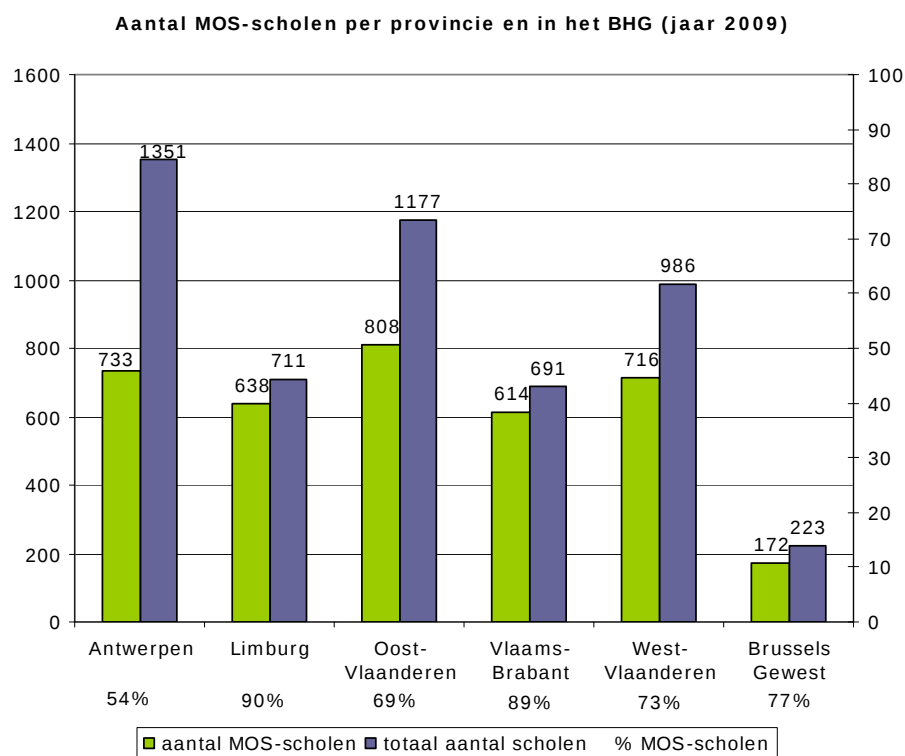
Aantal MOS-scholen (Vlaanderen, 1998-2009)

Bron: Jaarverslag MOS 2008-2009 Lne

In Vlaams-Brabant deed in 2009 89% van de scholen mee met MOS; de gemiddelde deelname voor Vlaanderen ligt op 72%. De deelname steeg de jongste jaren gestaag. Voor

Vlaams-Brabant ligt de deelname door basisscholen iets hoger (91%) dan voor het secundair en hoger onderwijs (83%).

Bron: Jaarverslag MOS 2008-2009 Lne

De kwaliteit van de natuur hangt ook af van de inrichting en het beheer van kleine landschaps- en verbindingselementen (KLE's); van inrichting en beheer van o.m. parken, restgrond bossen, restgronden of wachtbekkens; van projecten voor soortenbescherming; van sensibilisatie of educatie voor die verschillende natuurprojecten. Het provinciebestuur kan zelf dergelijke projecten uitvoeren, o.m. in zijn domeinen, of kan ze financieel ondersteunen. Er werden in de loop der jaren subsidies voorzien voor vier soorten samenwerkingsverbanden:

- voor gemeentelijk natuurbeleid, waarvoor het aantal projecten beperkt bleef. De GNOP's (Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplannen) waren niet zo'n succes, toch zeker niet over heel de lijn;
- voor projecten van Intergemeentelijke Natuur- en Landschapsploegen (INL-ploegen): zoals hierboven gezegd is de activiteit daarvan stelselmatig gegroeid;
- voor projecten van Regionale Landschappen en voor bijzondere natuurbeschermingsprojecten van erkende natuurverenigingen: het aantal van deze projecten is mooi gestegen tussen 2002-2003 en 2007, om dan op ongeveer hetzelfde niveau te blijven of een lichte terugval te kennen (zie Provinciaal Milieuraapport 2009 van Vlaams-Brabant, Overzicht van de lokale inrichtingsprojecten met steun van de provincie).

De aandacht voor natuurontwikkeling is er sinds 1995 gekomen en heeft vaste voet gekregen. De vraag is of het genoeg is. De meetbare doelstellingen van de Vlaamse overheid worden niet volledig gehaald. De internationaal afgesproken doelstelling om de teloorgang van de biodiversiteit tegen dit jaar te stoppen werd niet bereikt. De Vlaamse minister van Natuur verklaarde dat Europa de omvang van het probleem niet beseftte en dat er bijkomende inspanningen nodig zijn.⁶ We hebben het investeren in natuur wel op gang getrokken, maar onvoldoende om te mogen beweren dat we aan het huidige tempo de natuur en de biodiversiteit in stand zullen kunnen houden.

⁶ DE STANDAARD, 9 september 2010, p. 6

WATER

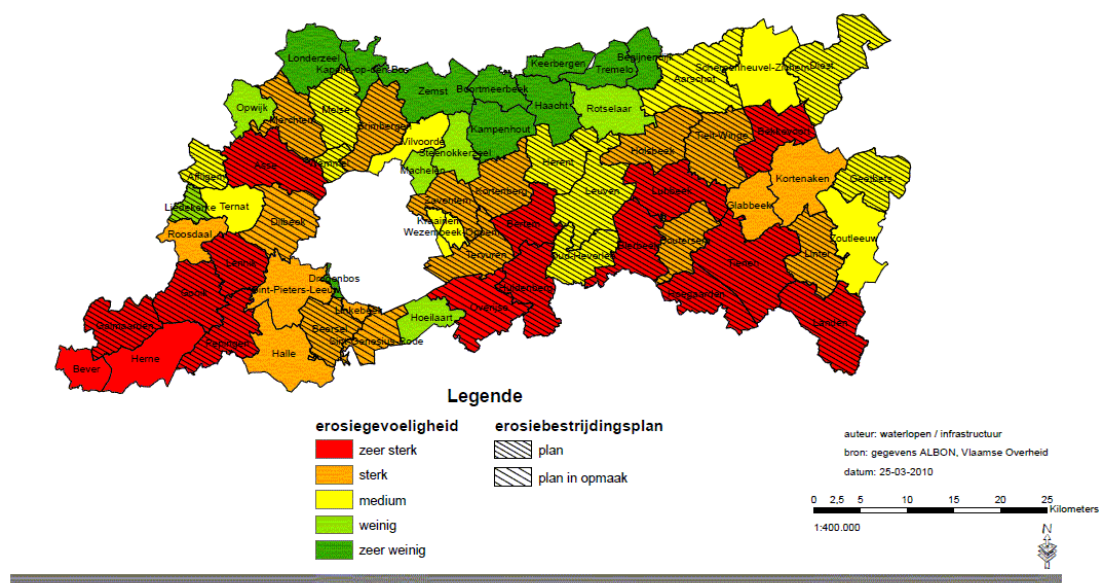
Water is zowel van belang voor de natuurlijke omgeving als voor de impact op gezondheid en leefmilieu, en er is ook een sociaal aspect aan verbonden.

Sedert 1995 is een enorme stap vooruit gezet naar een integrale benadering en beleidsaanpak van de waterproblematiek. Vijftien jaar geleden redeneerden en handelden de vele verschillende instanties met een deelbevoegdheid over water ieder op basis van hun specifieke taak of bevoegdheid, zonder veel aandacht voor het geheel van de problematiek. Reeds met het Provinciaal 10-puntenprogramma 'een actieplan tegen wateroverlast', dat de provincieraad in 2001 goedkeurde, koos Vlaams-Brabant voor een geïntegreerde aanpak en werd systematisch overleg gestart. Na de goedkeuring van het Vlaams decreet op integraal waterbeleid werden de structuren van bekkens en waterschappen opgezet. Daarin wordt samengewerkt tussen alle besturen die bevoegd zijn voor het beheer van de waterlopen en met andere besturen zoals ruimtelijke ordening, landbouw of natuurontwikkeling. Beleidsmatig is dat een kleine revolutie. De bekkenbeheerplannen zorgden voor een meer gebiedsgerichte en planmatige aanpak van het integraal waterbeleid. Elk jaar maakt het bekkenvoortgangsrapport de status op van de uitvoering van die bekkenbeheerplannen.

Wassend water?

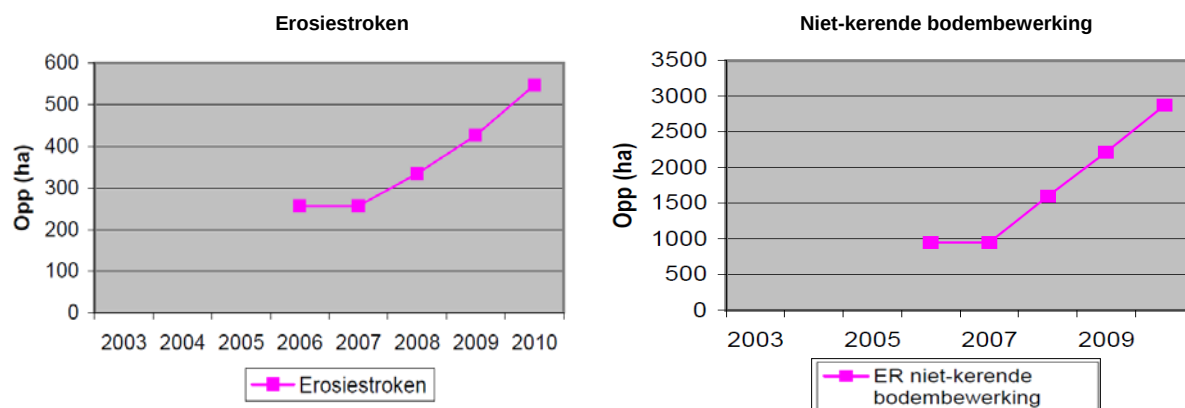
Een belangrijke doelstelling van het waterbeleid is het voorkomen van overstromingen. De strategie daarvoor is het regenwater zo vroeg mogelijk op te houden, het niet massaal te laten afvloeien. Daarvoor is een combinatie van maatregelen en actieprogramma's ingevoerd:

- het beperken van het afvloeien van hemelwater naar rioleringen: minder verharde oppervlakten, meer regenwaterputten, meer infiltratiemogelijkheden. De toepassing van de verordeningen daarover is niet systematisch opgevolgd. Riobra deed wel een steekproef. Op 400 nieuwe aansluitingen op de riolering in de eerste maanden van 2009 werden er 160 grondig nagekeken. In alle gevallen waren er een of meer hemelwatervoorzieningen geplaatst;
- meer ruimte creëren voor het water, vooral in de bovenlopen, door meanderen, door natuurlijke mogelijkheden tot overstroming ...
- het tegengaan van erosie. In bijna alle gemeenten die zeer sterk erosiegevoelig zijn en twee derden van de gemeenten die sterk of matig erosiegevoelig zijn, is een erosiebestrijdingsplan klaar of in opmaak.

Na een eerder moeizame start, zijn er ondertussen ongeveer 1500 beheerovereenkomsten met landbouwers gesloten, begint de promotie van niet-kerende bodembewerking vruchten af te werpen en zijn er een dertigtal anti-erosieprojecten uitgevoerd.

Erosiebestrijding

Bron: Vlaamse Landmaatschappij

Om het uitvoeren van de erosiebestrijdingsplannen te ondersteunen en te stimuleren worden ondertussen erosiecoördinatoren aangesteld.

- waterlopen werden op kritische punten heringericht en er werden wachtbekkens aangelegd of vergroot, o.m. in Egenhoven, Grimbergen, Webbekom. Samen bieden de bestaande wachtbekkens ruimte voor 6 à 7 miljoen m³ water.

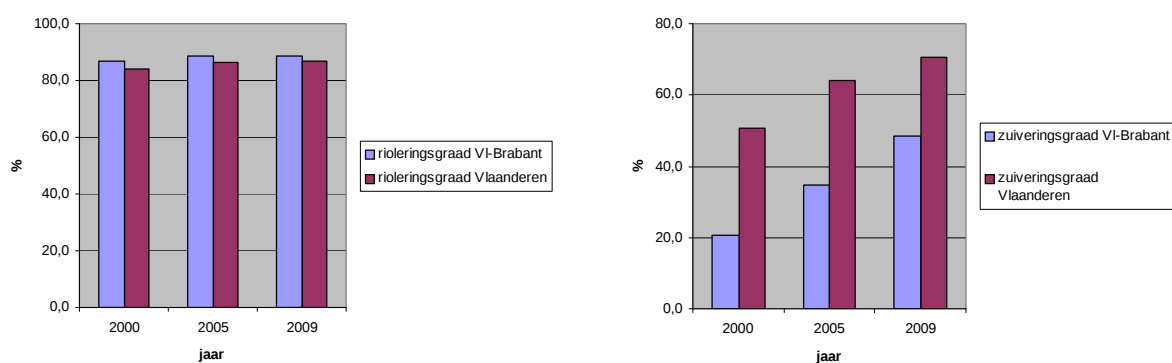
Hoeveel effect al die maatregelen samen hebben, hoe goed ze bijkomende bescherming bieden tegen overstromingen, is niet weer te geven in cijfers of statistieken. Vlaams-Brabant is zeker beter gewapend tegen overstromingen van zijn rivieren dan in 1998, maar als we zien welke watersnood zich soms voordoet in andere Europese landen, kunnen we niet beloven dat overstromingen bij ons zullen uitblijven. Ondertussen is er wel een efficiënte overstromingsvoorspeller geïnstalleerd, waardoor alle hulpdiensten tijdig en online gewaarschuwd worden voor dreigend overstromingsgevaar.

Helder water?

Europa schreef in zijn richtlijnen voor dat het beleid van de lidstaten moet zorgen voor het zuiveren van het water. Vlaanderen vertaalde dat in een aantal programma's en doelstellingen. In Vlaams-Brabant hinken we achter en is het zo goed als uitgesloten dat we de doelstellingen halen.

Wat de rioleringsgraad betreft, scoren we iets beter dan het Vlaamse gemiddelde. Maar met de zuiveringsgraad is het slecht gesteld: het aantal inwoners waarvan het afvalwater tot aan een zuiveringsinstallatie wordt geleid, steeg wel van 20% in 2000 naar 48% in 2009, maar daarmee liggen we nog ver achter op de gemiddelde zuiveringsgraad in Vlaanderen (71% in 2009) en nog verder op de doelstelling van 2010 (80%).

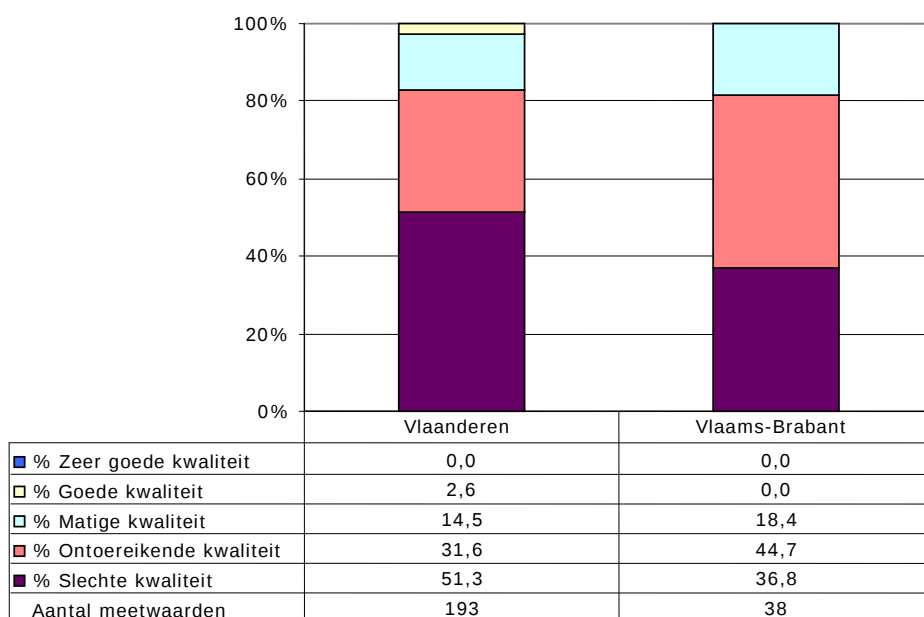
Rioleringsgraad en zuiveringsgraad

Bron: Vlaamse Landmaatschappij

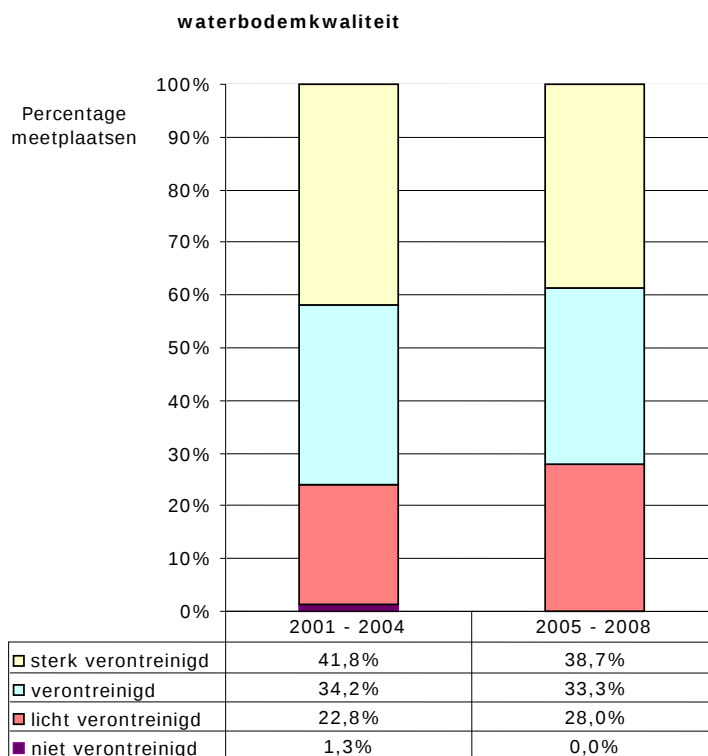
De kwaliteit van het oppervlaktewater in Vlaams-Brabant is zeker verbeterd, maar veel te traag en te weinig om de meet zelfs maar in zicht te krijgen. De Europese Kaderrichtlijn Water bepaalt dat de biologische kwaliteit gemeten wordt aan de hand van enkele organismen die in het water leven, zoals algen, water- en oeverplanten, ongewervelden en vissen. Er wordt bemonsterd volgens een driejarige cyclus. Geen enkel oppervlaktewater in Vlaams-Brabant werd in 2007-2009 als goed of zeer goed beoordeeld. Terwijl Europa voorschrijft dat in 2015 alle waters van goede kwaliteit moeten zijn! De doelstelling ligt dus, zowel voor Vlaams-Brabant als voor Vlaanderen, nog zeer veraf.

biologische oppervlaktewaterkwaliteit Vergelijking met Vlaanderen (Vlaams-Brabant, 2008)

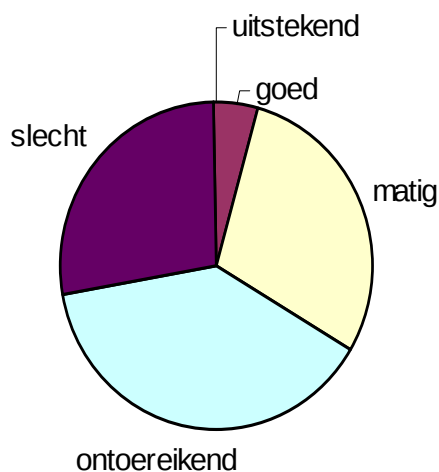
Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

De visindex of de ecologische kwaliteit van de waterbodem geven eenzelfde beeld. De resultaten 'slecht' of 'ontoereikend' verkleinen een beetje, maar blijven overheersen. 'Goed' wordt nergens of bijna nergens gehaald in Vlaams-Brabant, terwijl Europa vraagt dat we dat in 2015 overal halen.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

Visindex 2003-2008 Vlaams-Brabant

Bron: MIRA Vlaams-Brabant

Het nitraatgehalte in het oppervlaktewater verbetert wel, maar blijft in het grondwater dan weer veel te hoog. In 59% van de meetputten in Vlaams-Brabant werd de verplichte nitraatnorm overschreden, de aanbevolen norm zelfs in 78% van de meetputten.

Het algemeen beeld is duidelijk: het blijft vissen in troebel water in Vlaams-Brabant. Is er dan niets gebeurd? Toch wel, er zijn inspanningen geleverd en investeringen gedaan, maar onvoldoende om het gevraagde resultaat te halen. In de ons nog resterende vijf jaar de stap zetten van overwegend slecht of onvoldoende naar overal goed, is een onhaalbare kaart.

Een pint water

Hoeveel drinkwater verbruiken we en hoeveel betalen we daarvoor?

Voor het verbruik vonden we geen gegevens voor Vlaams-Brabant afzonderlijk, wel voor het gebied dat bediend wordt door de VMW en dat grote delen van Vlaams-Brabant, Limburg, Oost- en West-Vlaanderen omvat. Het gemiddelde verbruik per persoon lag in 1995 op 97 liter per dag, in 2008 op 90 liter per dag. Het gemiddelde dagverbruik per persoon voor Vlaanderen is 110 liter.

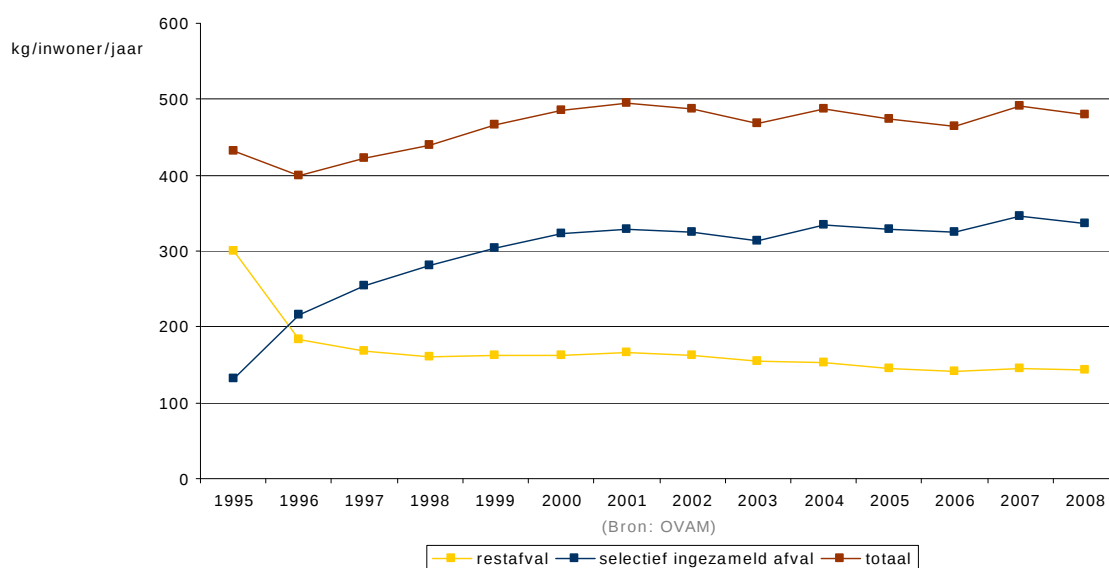
Hoeveel we betalen kan sterk verschillen van gemeente tot gemeente: in de duurste gemeenten betaalt men de helft meer dan in de goedkoopste. In 2010 lagen de acht duurste gemeenten in de Vlaamse Rand. De prijs hangt af van wat de drinkwatermaatschappijen aanrekenen voor het leveren van drinkwater, maar ook van de bijdrage voor het afvoeren van afvalwater (en soms hemelwater). Die bijdragen zijn de voorbije jaren in de meeste gemeenten aanzienlijk verhoogd.⁷

⁷ www.vmw.be/water/drinkwaterfactuur/studiesenonderzoek

AFVAL

Het afvaldossier heeft in Vlaams-Brabant tijdens de eerste legislatuur voor felle discussies gezorgd. De Vlaamse overheid vroeg van het provinciebestuur dat het een oplossing uitwerkte voor de verwerking van zijn huishoudelijk afval. Dat leidde tot onenigheid en contestatie over de stortplaats in Pellenberg en over het project voor een verbrandingsoven in Drogenbos. Elk nadeel heeft zijn voordeel. Om de nood aan storten of verbranden zo veel mogelijk te beperken, werd een provinciaal afvalplan uitgewerkt om het huishoudelijk afval beter te selecteren en het restafval te reduceren. Zoals geweten, veranderde de Vlaamse overheid naderhand het geweer van schouder en werd het project voor een verbrandingsoven 'afgeserveerd'. Maar de andere onderdelen van het provinciaal afvalplan, dat de principes van de ladder van Lansink⁸ volgde, bleven doorwerken. Dat zorgde ervoor dat het restafval drastisch werd beperkt en de hoeveelheid per inwoner lager ligt dan in andere provincies.

*Jaarlijkse hoeveelheid ingezameld huishoudelijk rest- en selectief ingezameld afval
(Vlaams-Brabant, 1995 - 2008)*

Bron: Provinciaal milieuraapport 2009, Provincie Vlaams-Brabant

Waar in 1995 nog meer dan 300 kg afval per inwoner moest worden gestort of verbrand, was dat in 2008 gezakt tot onder de 150 kg. Storten is tot een minimum beperkt; het restafval wordt voor het overgrote deel verbrand met energierecuperatie.

⁸ preventie, hergebruik, recyclage, verbranden en storten

Huishoudelijk afval (kg/inw/jaar)

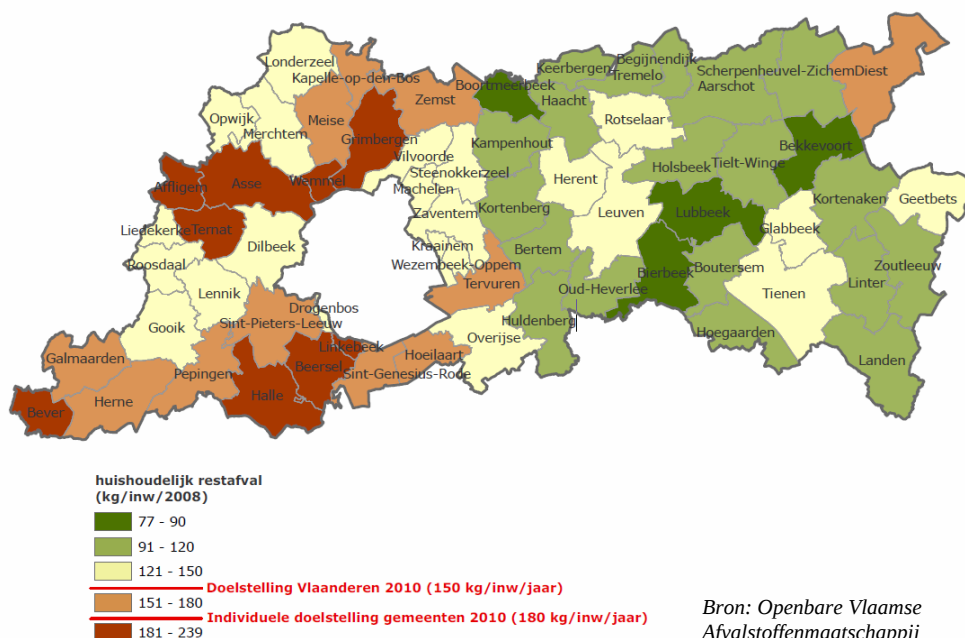
	1995	2000	2005	2008	1995-2008
totaal Vlaams-Brabant	432	485	473	480	+11%
totaal Vlaanderen	491	560	545	545	+11%
geselecteerd Vlaams-Brabant	132	323	328	336	+155%
geselecteerd Vlaanderen	166	368	388	392	+136%
rest Vlaams-Brabant	300	162	145	144	-52%
rest Vlaanderen	325	191	157	153	-53%

Bron: Provinciaal milieuraapport 2009, provincie Vlaams-Brabant

De Vlaamse beleidsdoelstelling op Vlaams niveau is in 2010 maximum 150 kg restafval per inwoner en in totaal maximum 560 kg afval per inwoner te hebben. In Vlaams-Brabant blijven we onder die maxima.

Maar de verschillen per gemeente zijn opmerkelijk groot en niet alleen te verklaren door de aard van de gemeente of door sociologische redenen.

**Aangeboden hoeveelheid huishoudelijk restafval
(Vlaams-Brabant, 2008)**

Het is overduidelijk dat de manier van werken en het beleid van de afvalintercommunales en de daarbij aangesloten gemeenten mee bepalend zijn voor de behaalde resultaten. De gemeenten die het DIFTAR-systeem toepassen, doen het beter: minder afval, beter geselecteerd. In Halle-Vilvoorde worden de Vlaamse beleidsdoelen met moeite, en in meer dan de helft van de gemeenten niet gehaald. Dat is een gekend probleem, waar de jongste jaren al een hartig woord is over gepraat, maar tot nu toe niet gedeblokkeerd geraakt. Nu spelen we met Vlaams-Brabant aan de top; het arrondissement Leuven zou met een straat voorsprong kampioen spelen.

Hoewel alle afvalfracties in de loop van de jaren stelselmatig beter werden ingezameld, valt het op dat het totaal ervan maar 70% haalt, terwijl het Vlaamse gemiddelde op 72% en de doelstelling op 75% ligt.

De vrees dat een strikter beleid inzake afvalophaling zou leiden tot een sterke toename van sluikstorten, lijkt onterecht. Er is in ieder geval geen grote toename noch een groot aantal van klachten of vastgestelde inbreuken.

LUCHT

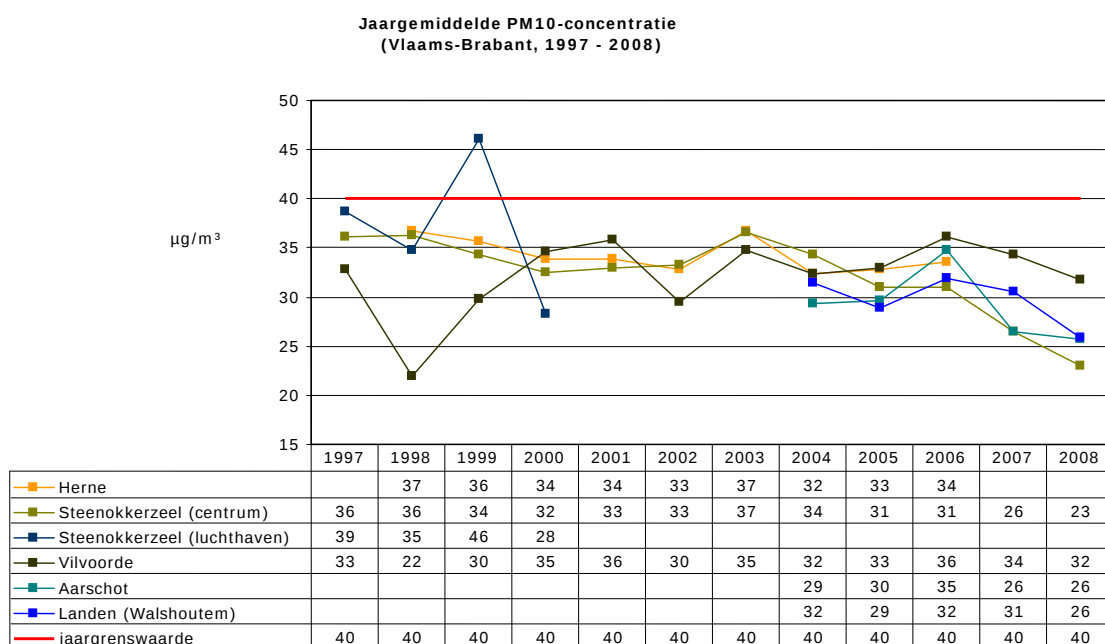
De uitstoot en de aanwezigheid van diverse schadelijke stoffen in de omgevingslucht is iets wat we in ons dagelijks bestaan niet of nauwelijks waarnemen, maar waarvan we wel weten dat ze op termijn grote gevolgen hebben voor het leefmilieu en voor de gezondheid. Gelukkig dus, dat de verschillende vormen van luchtverontreiniging wetenschappelijk goed worden opgevolgd.

De concentratie van zwaveldioxide (SO₂) in de lucht, in 1995 nog beschouwd als een ernstige dreiging wegens de zure regen, is sindsdien sterk gedaald. Stikstofoxide, ook een verzurende stof waarvan de concentratie hoger is in gebieden met grote verkeersdruk, is ook op alle meetpunten aan het dalen. Overal in Vlaams-Brabant blijven we moeiteloos onder de Europese grenswaarden. Als er verzuring optreedt bij de mensen, komt dat niet uit de lucht, dat staat nu wel vast.

De afzet van dioxines evolueert in Vlaams-Brabant, zoals elders in Vlaanderen, gunstig. De metingen blijven ver onder de drempelwaarden. Ook voor PAK's, stoffen die kankerverwekkend kunnen zijn, zijn de gemeten concentraties maar half zo hoog als de waarden bepaald door de Europese Unie. De Wereldgezondheidsorganisatie waarschuwt

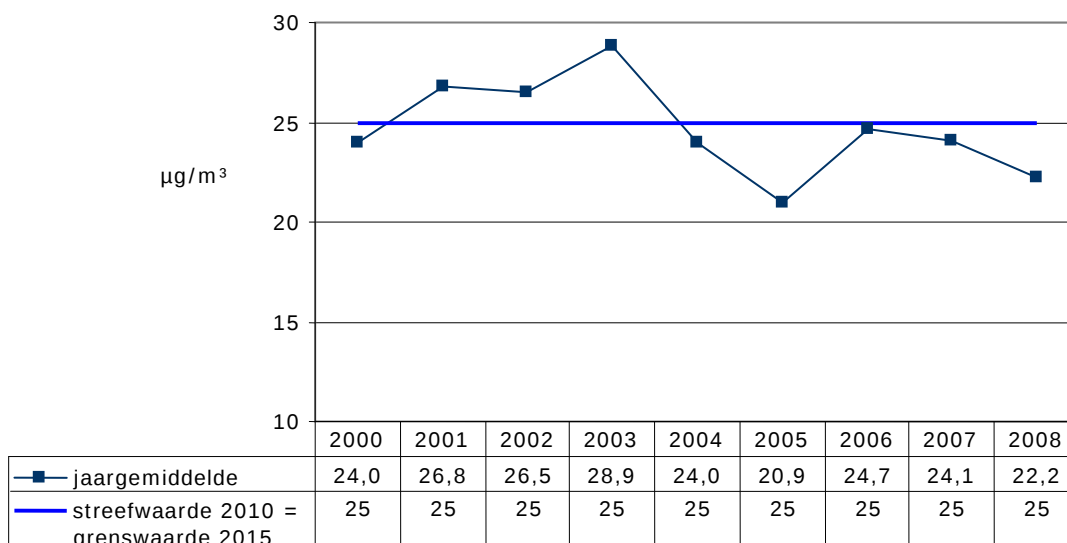
nochtans voor langdurige blootstelling aan een veel lagere concentratie en de risico's voor kanker. Een drastische reductie lijkt dus wenselijk.

De emissie van fijn stof, met zijn minder fijne gevolgen, wordt gemeten aan de hand van PM10 (stofdeeltjes met een diameter $\geq 10 \mu\text{m}$) en PM2,5-fractie (diameter $< 2,5 \mu\text{m}$). In Vlaanderen is de gemiddelde concentratie fijn stof ongeveer gehalveerd tussen 1995 en 2007. Ook voor de meetpunten in Vlaams-Brabant zien we een daling. De resultaten hangen voor een deel af van de weersomstandigheden. De EU formuleerde doelstellingen voor 2005 en 2010, die in de Vlaams-Brabantse meetpunten worden gehaald.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

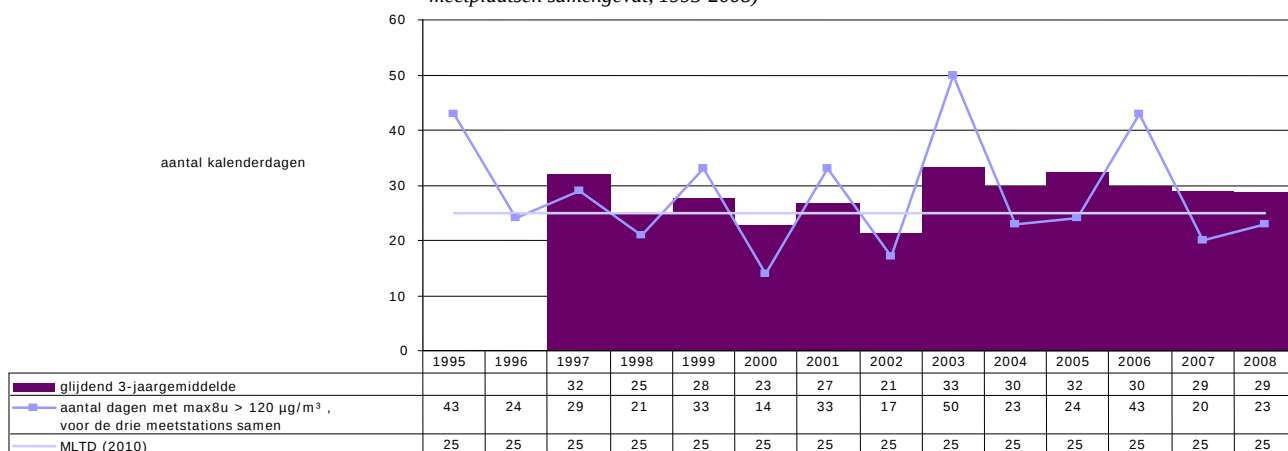
**Jaargemiddelde PM_{2,5}-concentratie
(Steenokkerzeel-luchthaven, 2000-2008)**

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

De fotochemische luchtverontreiniging door ozon blijft wel een probleem. Of de grenswaarden voor ozonconcentratie vaak worden overschreden of niet, hangt sterk samen met zon en hoge temperatuur. Dat schommelt dus vrij sterk van jaar tot jaar en daarom wordt met een 3-jaargemiddelde gewerkt. Voor 2010 is de doelstelling dat de grenswaarde niet meer dan 25 keer mocht worden overschreden. De jongste 3-jaargemiddelden zitten daar boven. En op lange termijn is de doelstelling geen overschrijdingen meer te hebben. Daar zijn we bijlange niet aan toe. Er zijn maar twee oplossingen: ofwel minder goed weer, ofwel minder snel autoverkeer.

Evolutie van de overschrijdingsindicator - Het aantal dagen waarop ergens in Vlaams-Brabant de hoogste 8-uursgemiddelde ozonconcentratie groter is dan 120 µg/m³ (Vlaams-Brabant, 3 meetplaatsen samengevat, 1995-2008)

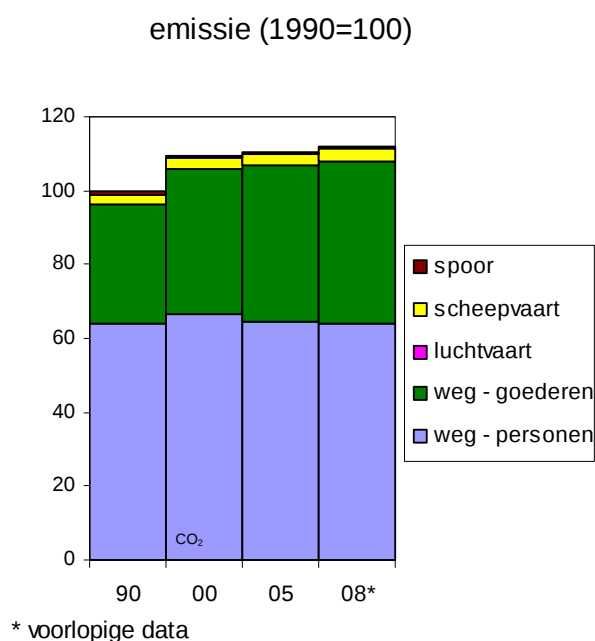

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

Tenslotte blijven we kampen met de uitstoot van het broeikasgas CO₂ en de impact daarvan op het klimaat. Hiermee zitten we volop in het beleid m.b.t. het energieverbruik. Dat die uitstoot sterk moet worden teruggedrongen, daar zijn de meesten het nu wel over eens. Hoe sterk, daarover is grote ruzie gemaakt in Kyoto en in Kopenhagen. De internationaal vastgelegde doelstellingen voor reductie zijn wellicht te beperkt. Ze worden wel gehaald, maar niet zonder moeite.

Tot in 2008 blijft de CO₂-uitstoot door het verkeer in Vlaanderen stijgen.

Emissie van CO₂ (Vlaanderen, 1990, 2000, 2005, 2008)

Bron: MIRA, op basis van gegevens Vlaamse Milieumaatschappij

Het energiegebruik bij personenvervoer (wegverkeer en spoor) daalde met 2,1% in de periode 2000-2007: er werden meer personenkilometers gereden, maar met een lager brandstofverbruik. Het energiegebruik door goederenvervoer (wegverkeer, spoor en binnenvaart) steeg in deze periode met 9,9%. De CO₂-emissie volgde deze trend tot 2006. In 2007 week het verloop echter iets af, dit door het gebruik van biodiesel bij wegverkeer. Biobrandstoffen worden als CO₂-neutraal beschouwd. De verdieselijking van het wagenpark en een verhoogde beschikbaarheid en aankoop van zuinigere wagens verklaren de lichte daling bij personenvervoer. De grotere groei van het goederenvervoer bleef daarentegen zorgen voor stijgende broeikasgasemissies.

	CO2			
jaar	90	00	05	08*
weg - personen	64,2	66,6	64,5	64,1
weg - goederen	32,3	39,1	42,1	43,9
luchtvaart	0,1	0,0	0,0	0,0
scheepvaart	2,4	3,0	3,2	3,5
spoor	1,0	0,7	0,6	0,6
totaal	100,0	109,5	110,5	112,1

* voorlopige data

Bron: MIRA, op basis van gegevens Vlaamse Milieumaatschappij

Zuiniger auto's, minder voertuigkilometers, trager en gelijkmatiger rijden: we weten wel wat nodig is om de CO2-emissie door het verkeer echt te verminderen, maar slagen er zo moeilijk in om dat in de praktijk te brengen.

De totale CO2-emissies om woningen te verwarmen, verminderen de jongste jaren wel. De maatregelen om beter te isoleren beginnen effect te hebben. In 2008 werden in Vlaams-Brabant in totaal 22.941 premies toegekend voor dakisolatie, voor muurisolatie, voor hoogrendementsbeglazing of voor zonneboilers. De E(nergie)peilresultaten voor nieuwe woongebouwen verbetert snel, van een gemiddeld peil op E86 in 2006, naar E80 in 2008.

Totale CO2-emissies door gebouwenverwarming bij huishoudens

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totale CO2 emissies in kton	2424,0	2241,8	2546,6	2458,7	2367,6	2242,4	2110,3
Totale CO2 emissies (in ton per inw)	2,38	2,19	2,47	2,38	2,27	2,14	2,00

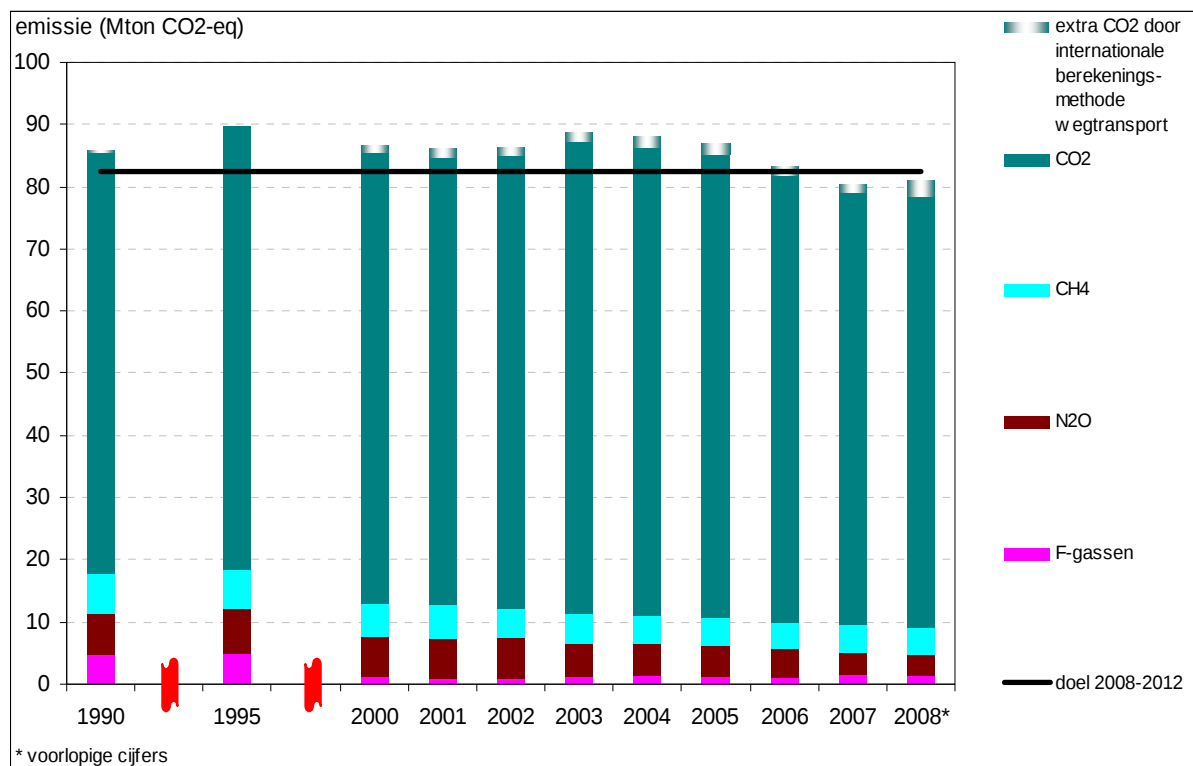
Bron: Lokale Statistieken

HUISHOUDENS / aantal premies 2008	Vlaanderen	Vlaams-Brabant	%
hoogrendementsbeglazing ter vervanging van enkel glas	40671	6125	15,05987%
hoogrendementsbeglazing ter vervanging van dubbel glas of in nieuwbouw	15297	2975	19,44826%
dakisolatie	19523	2917	14,94135%
muurisolatie	4064	712	17,51969%
zonneboiler	3210	718	22,36760%
totaal aantal huishoudelijke premies	148035	22941	15,49701%

Bron: Vlaams Energie Agentschap

Een provinciale CO2-doelstelling is er niet, wel een Vlaamse. Bij de verdeling van de Belgische Kyoto-doelstelling werd afgesproken dat Vlaanderen zijn jaarlijkse 'korf van broeikasgassen' in de periode 2008-2012 met 5,2 % moet terugdringen ten opzichte van 1990, tot een plafond van 82,463 Mton CO2-eq. Sinds 2003 slaagt Vlaanderen er al 5 jaar op rij in om de uitstoot van broeikasgassen verder te reduceren. Voor toetsing aan de Kyoto-doelstelling werd internationaal afgesproken om de emissies van wegverkeer te berekenen op basis van verkochte hoeveelheden transportbrandstoffen, en niet op basis van de verbruikte hoeveelheden. Daardoor komt het emissietotaal voor toetsing aan de Kyoto-

doelstelling voor Vlaanderen in 2007 op 80,5 Mton CO₂-eq en in 2008 op 81,2 Mton CO₂-eq te liggen. Daarmee zit Vlaanderen nu 6,7 % onder het niveau van 1990 en voldoet het momenteel aan de Kyoto-doelstelling.

Bron: MIRA, op basis van gegevens Vlaamse Milieumaatschappij

Het bewustzijn en de bereidheid om in zijn huishouden energiebesparende maatregelen te nemen, groeit: spaarlampen of spaardouchekoppen installeren; letten op de energiezuinigheid van nieuwe toestellen of stand-by verbruik verminderen; minder water verbruiken of minder verwarmen ...

Dat bewuster en rationeler verbruiken van energie helpt ongetwijfeld en de vastgelegde norm is gehaald, maar of dat volstaat om het reële CO₂-probleem op te lossen, is nog maar de vraag.

Ook aan de kant van de energieproductie is er nog een enorme inhaalbeweging nodig. In Vlaanderen is de productie van windenergie al klein in vergelijking met andere Europese landen. En van de 238.920 kW die in februari 2010 in Vlaanderen werden geproduceerd door windturbines, was slechts 2800 kW afkomstig uit Vlaams-Brabant.

IN EEN PAAR WOORDEN

De verbeteringen op het vlak van natuurontwikkeling en milieubeleid zijn moeilijk in enkele zinnen samen te vatten. Algemeen is de toestand zeker verbeterd. Een aantal doelstellingen worden mooi gehaald, voor andere is het kantje boord, voor nog andere blijven we ver achter op de te bereiken doelen. Voor alle duidelijkheid wil ik onderstrepen dat het halen van de verschillende doelstellingen bijlange niet altijd tot de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van het provinciebestuur behoort. Vaak zijn het departementen, agentschappen of andere instanties van de Vlaamse overheid die instaan voor de beleidsuitvoering. Maar dat mag ons niet beletten bekommerd te zijn om het niet behalen van voldoende resultaten. De Vlaamse regering spreekt, in haar Pact 2020, een paar keer de ambitie uit om, op vlak van leefmilieu en natuur, op het niveau van de Europese economische topregio's te komen. Daarvoor zullen we beter moeten presteren, nog meer vooruitgang moeten boeken dan tot nu toe. Indien we ons als provincie willen aansluiten bij het streefdoel van de Vlaamse regering en dus de ambitie zouden koesteren om een groene provincie te worden, zullen we nog een groene versnelling moeten plaatsen.

BEPERKT IN RUIMTE EN BEWEGING

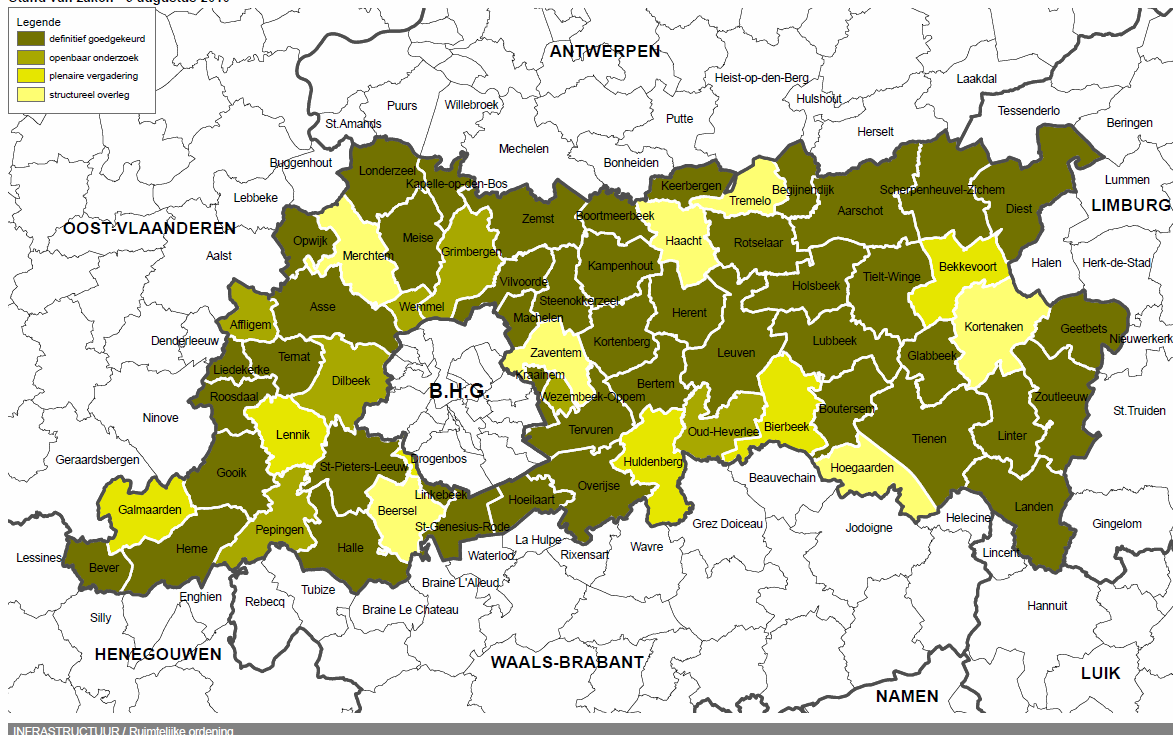
RUIMTE

Toen de provincie Vlaams-Brabant van start ging, maakte de idee van structuurplannen en van de “ruimtelijke ordening van het aanbod” voluit opgang. Vertrekkend van een grondige analyse en in kaart brengen van de maatschappelijke noden, zou de ruimte waaraan behoefte was, worden aangeboden op de plaatsen en op de manier die de natuurlijke structuur en de open ruimte niet nodeloos vernietigden. Duurzaamheid, gedeconcentreerde bundeling, kernversterking, zuinig ruimtegebruik, afremmen van suburbanisatie en lintbebouwing waren enkele van de kernbegrippen. Wat is daarvan 15 jaar later waargemaakt?

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant vroegen een lange voorbereiding, maar werden toch goedgekeurd in 1997 en 2004. De principes die aan de basis lagen van de idee van structuurplanning bleven daarin min of meer recht en werden vertaald in richtinggevende en bindende bepalingen. Maar tot vandaag is het proces van structuurplanning niet afgerond.

Gemeentelijke structuurplannen

Stand van zaken - 9 augustus 2010

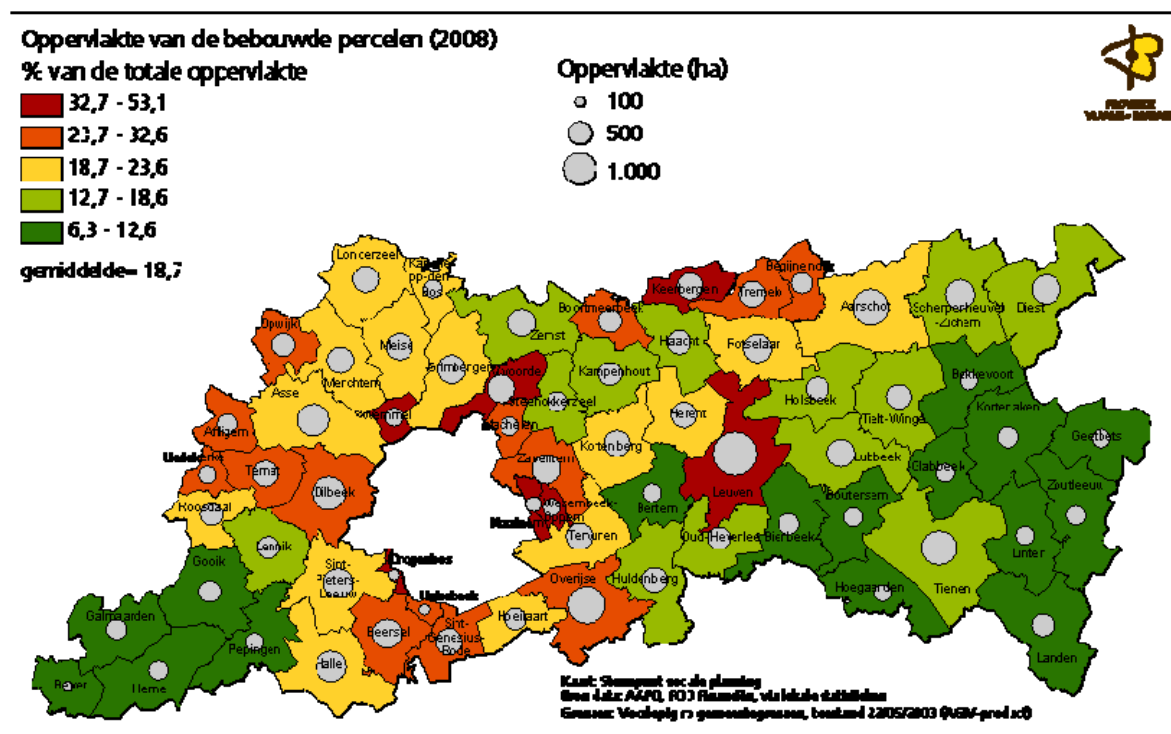
In 20 gemeenten werd het gemeentelijk structuurplan nog niet goedgekeurd. De afbakening van de stedelijke gebieden (Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel, regionaalstedelijk gebied Leuven, kleinstedelijke gebieden) moet nog worden vastgelegd. In 2010 is de structuurvisie, die eigenlijk 2007 als horizon had, nog niet helemaal uitgetekend. En die visie zou pas het kader vormen voor uitvoeringsplannen, waarin de concrete keuzes en bindende voorschriften moeten worden opgenomen. Daardoor blijft het beleid van ruimtelijke ordening zich afspelen in een wazig kader, met grenzen die flou blijven. En met spelregels die om de haverklap worden gewijzigd en die het net soms veel te strak aanspannen en soms veel te wijde mazen laten. Is dat niet tekenend voor de manier waarop wij Vlamingen met ruimtelijke ordening omgaan? Goede inzichten en voornemens genoeg, maar de weerbarstige werkelijkheid laat natuurlijk niet toe om die allemaal waar te maken, en wanneer keuzes moeten worden vastgelegd, houden we het liefst vaag, vatbaar voor interpretatie en bijsturing, met meer dan een slag om de arm.

Dat de jongste 15 jaar de bebouwde oppervlakte nog is toegenomen, kunnen we geen verrassing noemen, aangezien de structuurplannen de bijkomende behoefte aan ruimte voor woningen, bedrijvenzones enz. opnemen in hun uitgangspunt. Vlaams-Brabant blijft, meer nog dan Vlaanderen, dicht bebouwd.

Bebouwde oppervlakte in %

	1997	2000	2005	2008	1995-2008
Vlaams Gewest	15,60	16,39	17,28	17,84	+2,24%
prov. Vlaams-Brabant	16,19	16,98	18,08	18,71	+2,52%
arr. Halle-Vilvoorde	18,44	19,28	20,64	21,45	+3,01%
arr. Leuven	14,37	15,11	16,01	16,49	+2,12%

Bron: FOD Financiën, via Lokale Statistieken

De beschikbare oppervlakte aan landbouwgrond in Vlaanderen is sinds 1995 met 4% verminderd; binnen de bebouwde oppervlakte zijn het vooral de woongebieden die meer ruimte in beslag zijn gaan nemen: +20%.

Bodembezetting

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	1995-2008
Totale oppervlakte van het Vlaamse Gewest in km ²	13.522,25	13.522,25	13.522,25	13.522,25	13.522,25	13.522,25	
Rubriek							
1 Totale landbouwgronden (volgens kadaster)	8.645,98	8.473,90	8.346,82	8.321,87	8.298,47	8.273,42	-4,31%
3 Bebouwde gronden en aanverwante terreinen (1)	3.111,36	3.303,69	3.439,37	3.464,37	3.493,68	3.519,03	+13,10%
3.1 Woongebied	1.253,39	1.385,67	1.476,25	1.494,13	1.512,39	1.530,53	+22,11%
3.2 Nijverheidsgebouwen en -terreinen (andere dan 3.3. hieronder)	317,30	347,64	364,51	366,06	370,22	373,13	+17,60%
3.3 Steengroeven, putten, mijnen, enz.	19,16	14,81	14,31	14,31	14,42	14,45	-24,58%
3.4 Handelsgebouwen en -terreinen	81,79	88,60	90,79	91,09	91,14	90,97	+11,22%
3.5 Openbare gebouwen en terreinen behalve vervoer-, telecommunicatie- en technische voorzieningen	116,17	121,12	124,29	125,17	125,66	126,26	+8,69%
3.6 Terreinen voor gemengd gebruik	64,42	63,10	63,05	64,55	64,85	64,62	+0,31%
3.7 Terreinen voor vervoer en telecommunicatie (2)	1.011,98	1.029,88	1.046,83	1.049,95	1.051,64	1.052,40	+3,99%
3.8 Terreinen voor technische voorzieningen	11,75	15,43	17,33	16,68	17,74	18,90	+60,85%
3.9 Recreatiegebied en andere open ruimte	235,40	237,44	242,00	242,43	245,62	247,77	+5,25%
2-4-5 Andere: bossen en andere beboste gronden, vennen, heiden, moerassen, woeste gronden, rotsen, stranden en duinen, wateroppervlaktes	1.764,91	1.744,66	1.736,06	1.736,01	1.730,11	1.729,80	-1,99%

Bron: VRIND 2009

Dat is de feitelijke evolutie, het feitelijk grondgebruik. Een andere zaak is het aanpassen van de bestemming van een aantal gebieden, conform de doelstellingen of perspectieven die vooropstonden in het ruimtelijk structuurplan. De bestemmingswijzigingen vinden we terug in de ruimteboekhouding. Uit de cijfers die het Departement RWO bijhoudt, blijkt dat de taakstelling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen slechts zeer gedeeltelijk werden gerealiseerd.⁹ De taakstelling werd enkel op Vlaams, niet op provinciaal niveau vastgesteld.

⁹ De cijfers en tabellen zijn voor Vlaanderen afgerond naar honderdtallen; voor Vlaams-Brabant naar vijftigtallen. De groei van de totale oppervlakte met 900 hectare is te danken aan de uitbreiding van de haven van Zeebrugge.

Ruimteboekhouding

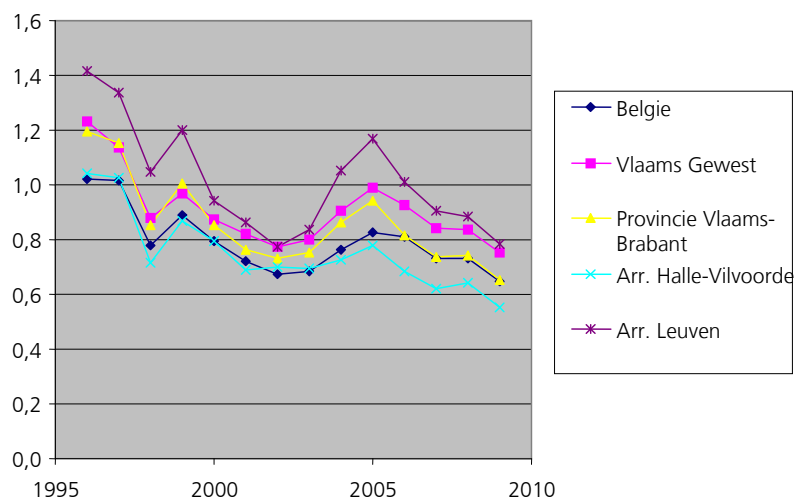
Vlaanderen	Totaal 1/1/1994	Totaal 1/1/2010	Bijkomend	Ver- dwenen	Saldo 1/1/1994 - 1/1/2010	Taak- stelling RSV tot 2007
Wonen	227500	227700	+3200	-3000	200	0
Recreatie	18300	19700	+3300	-1900	1400	+1.000
Reservaat en Natuur	111100	124600	+15400	-1900	13500	+38.000
Overig groen	35300	34100	+2800	-4000	-1200	0
Bosbouw	42300	44600	+3500	-1200	2300	+10.000
Landbouw	807600	790300	+4400	-21700	-17300	-56.000
Industrie - buiten poorten	39100	43800	+7400	-2700	4700	+7.000
Industrie - binnen poorten	17200	17100	+1200	-1300	-100	nvt
Overige	60200	57700	+5000	-7600	-2600	0
Totaal	1358600	1359600			+900	

Vlaams-Brabant	Saldo 1/1/1994 - 1/1/2010
Wonen	50
Recreatie	450
Reservaat en Natuur	1050
Overig groen	100
Bosbouw	150
Landbouw	-1750
Industrie	250
Overige	-300

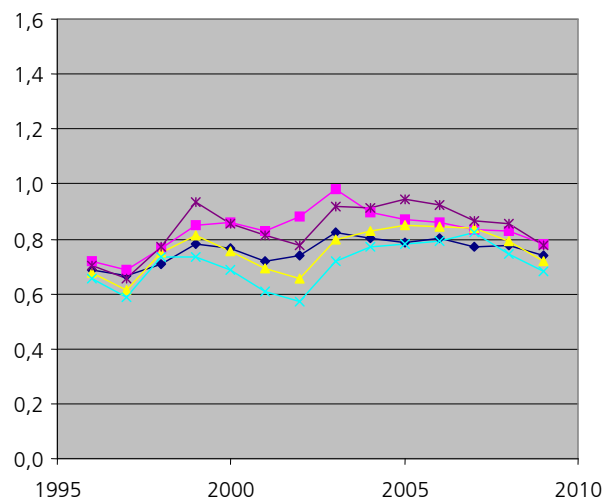
*Bron: Departement Ruimtelijke Ordening,
Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, afdeling
Ruimtelijke Planning, Vlaamse Overheid*

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ging ervan uit dat er in de bestemmingsplannen nog voldoende woongebied beschikbaar was om de behoefte aan bijkomende huisvesting in te vullen. Dat blijkt ook zo te zijn: de woningbouw is de voorbije vijftien jaar in de bestaande woongebieden voortgezet. Al is de jaarlijkse aangroei van het aantal nieuwbouwwoningen kleiner geworden, wat slechts in beperkte mate wordt gecompenseerd door een lichte stijging van het aantal renovaties.

bouwvergunningen voor nieuwbouw

bouwvergunningen voor renovatie

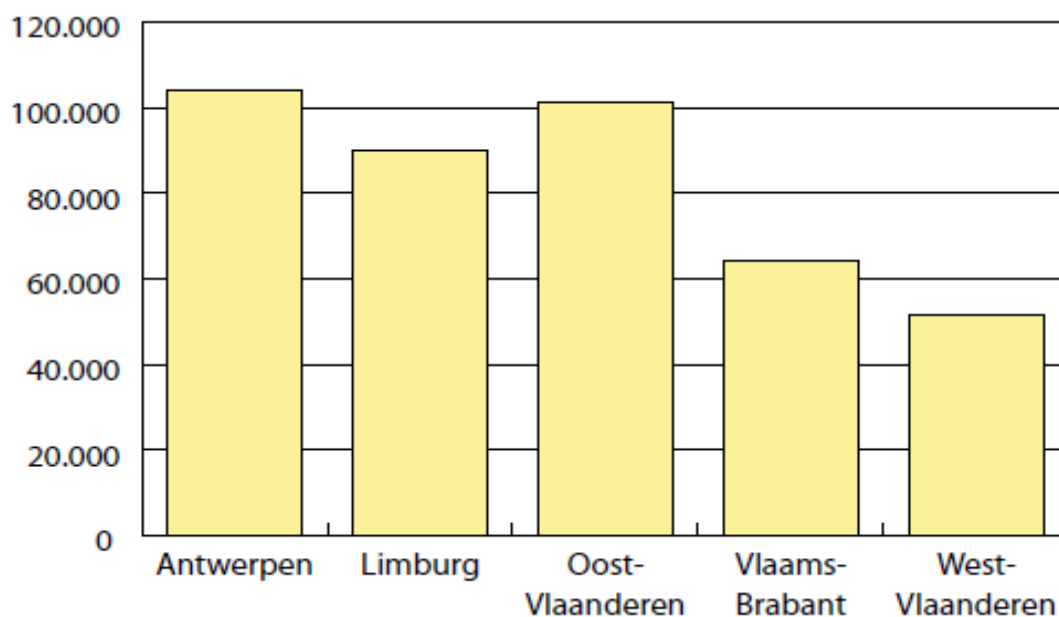

Van 1996 t.e.m. 2002 is er in België een daling van het aantal bouwvergunningen verleend voor nieuwbouw, met een uitzonderlijke lichte stijging in 1999. In de periode 2003 t.e.m. 2005 is er weer een kleine stijging van het aantal bouwvergunningen voor nieuwbouw, maar nadien zet de dalende lijn zich voort. Tegenover deze eerder sterke daling van de bouwvergunningen voor nieuwbouw, staat slechts een lichte en eerder wisselvallige stijging van het aantal bouwvergunningen verleend voor renovatie, die geenszins het dalende aantal bouwvergunningen voor nieuwbouw compenseert.

Bron: Steunpunt Sociale Planning, provincie Vlaams-Brabant

Ook vandaag zijn er nog voldoende onbebouwde percelen in woongebied in voorraad om aan de woningbehoefte te voldoen, toch als die percelen in voldoende mate op de markt komen. In Vlaams-Brabant is de reserve aan onbebouwde percelen beperkter.

Aanbod aan onbebouwde percelen per provincie

Bron: Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, dienst Kennis en Informatie, verwerking Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, afdeling Ruimtelijke Planning

De andere sectoren voelen zich allemaal in mindere of meerdere mate bedrogen in hun verwachtingen over wat het proces van structuurplanning zou brengen.

De landbouwsector heeft veel minder hectaren moeten afstaan dan was vooropgesteld, maar blijft bezwaar maken tegen een gebrek aan duidelijkheid en rechtszekerheid. De oppervlakte aan natuur en bos is wel toegenomen, maar nog niet voor een derde van wat was vooropgesteld. En bijkomende oppervlakte voor bedrijventerreinen is in Vlaams-Brabant maar met mondjesmaat gecreëerd. Dat leidt tot de aanhoudende klacht van de sociaal-economische spelers dat de schaarste aan bedrijvenzones het creëren en zeker het aantrekken van nieuwe bedrijven en tewerkstelling in de weg staat.

De doelstellingen van de structuurplanning gingen niet alleen over het voorzien van een bepaalde hoeveelheid ruimte voor de verschillende maatschappelijke behoeften, over de kwantiteit; maar ook over de manier waarop de bebouwde en de onbebouwde ruimte wordt vormgegeven, over de kwaliteit. Ook daar zien we een onduidelijk plaatje. Er zijn genoeg voorbeelden aan te halen van geslaagde projecten van reconversie of van mooie inpassingen in het bestaande ruimtelijk weefsel. In de ene stad of gemeente vinden we die al meer terug dan in de andere, maar algemeen mag je wel stellen dat de vernieuwende principes een aantal architecten, stads- of dorpsplanners en bestuurders hebben geïnspireerd. Maar even goed is op veel plaatsen verder gegaan met het uitbreiden van woon- of handelslinten, zonder veel aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit. Er worden geregeld nog banale projecten goedgekeurd, waarvan je niet kan zeggen dat het streven naar ruimtelijke harmonie of naar architecturale kwaliteit vooropstaat. En dus blijven we vandaag achter met een plaatje dat zeer ongelijk kleurt, waar projecten “naar eigen goesting en smaak” het even vaak halen als een oordeelkundig locatiebeleid of ruimtelijke kwaliteit. Principes die in de structuurplanning vrij algemeen werden aanvaard en goedgekeurd, zijn wel redelijk doorgedrongen, maar een echte kentering is er niet gekomen. En door de zeer zware en langdurige procedures, weten bevolking en besturen drie jaar na de structuurplanhorizon van 2007 vaak nog niet waar ze aan toe zijn.

Langdurige procedures en onzekerheid zijn een oud zeer in de ruimtelijke ordening. Niet alleen in het planningsproces, maar ook in het vergunningenbeleid. Daar heeft de Vlaams overheid een nieuwe wetgeving doorgevoerd om de beslissingen over aangevraagde vergunningen sneller te laten verlopen en minder opeenvolgende beroepsprocedures toe te laten. Het zwaartepunt in het beoordelen van een vergunningsaanvraag ligt nog altijd, en zelfs meer nog dan vroeger, bij het gemeentebestuur, heel dicht bij de aanvrager en andere betrokken partijen. Wanneer een gemeentebestuur ontvoogd is, kan het rechtstreeks beslissen over een aanvraag. In Vlaanderen is ondertussen ongeveer één gemeente op vier ontvoogd (73 op 308); in Vlaams-Brabant is dat maar één op acht (8 op 65). De termijnen voor behandeling zijn strikter geworden, ook in beroep, waardoor de betrokkenen meestal een paar maanden minder lang moeten wachten op een beslissing over de aangevraagde vergunning.

MOBILITEIT

Binnen Europa is Vlaanderen een drukbereden regio die kampt met veel verkeersproblemen. En nochtans, en dat is toch wel eigenaardig, investeert ons land veel minder in infrastructuur dan de andere Europese landen. België (maar eigenlijk Vlaanderen, want de investeringen voor infrastructuur vallen slechts voor 10% onder federale bevoegdheid) haalt al sedert vele jaren maar 2/3 van het investeringsniveau van de Europese landen. Eregouverneur van de Nationale Bank Verplaetse noemt die 1,7% ronduit slecht.

Overheidsinvesteringen in infrastructuur in procent van het BBP

	1971-1990	1991-2000	2001-2007	2008-2009
België	3,1%	1,7%	1,7%	1,7%
3 buurlanden	3,2%	2,7%	2,3%	2,4%
3 Scandinavische EU-landen	3,6%	2,5%	2,6%	2,6%
Europa	3,3%	2,7%	2,5%	2,6%
Verenigde Staten	2,7%	2,5%	2,8%	3,5%
De 3 buurlanden zijn Duitsland, Frankrijk en Nederland. Met Europa worden de 15 landen bedoeld die al vóór 2004 lid waren van de Europese Unie. De 3 Scandinavische EU-landen zijn Denemarken, Finland en Zweden.				

Bron: Knack 16 april 2008

Binnen Vlaanderen is Vlaams-Brabant de streek met het drukste verkeer, met de meeste fileproblemen en met het grootst aantal verliesuren ten gevolge van de opstoppingen. En nochtans, en dat is toch wel eigenaardig, krijgen investeringen in Vlaams-Brabant geen prioriteit in het mobiliteits- en infrastructuurbeleid van de Vlaamse overheid.

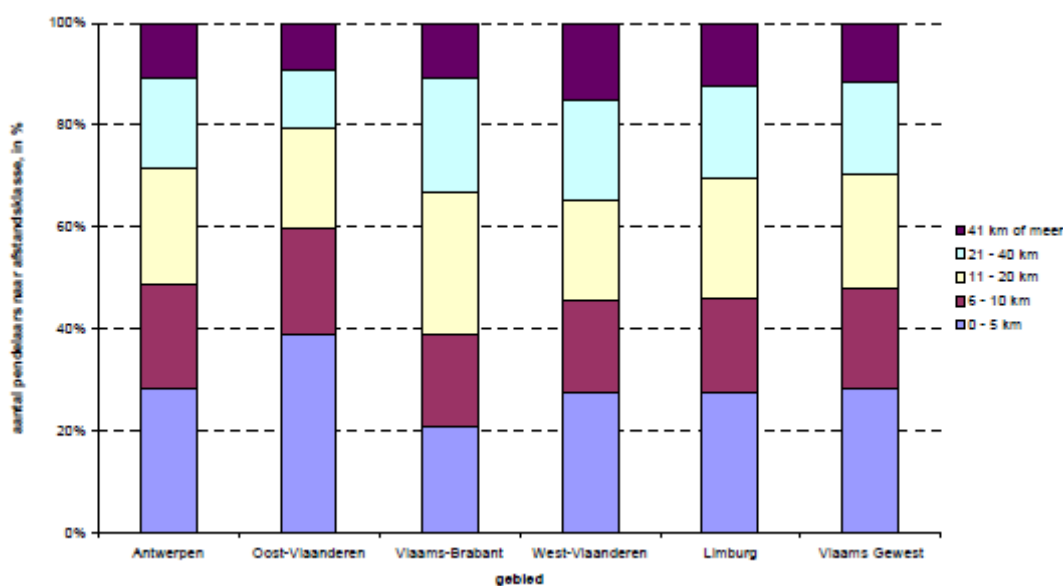
De maatregelen en investeringen die nodig zijn voor een betere mobiliteit kunnen steunen op een vrij brede consensus: een hoogwaardige en frequente bediening met trein, tram en bus; het aanleggen van fietspaden en stimuleren van fietsgebruik; verkeersmanagement; het aanleggen van de ontbrekende schakels in het wegverkeer; een FAST-team om in te grijpen bij ongevallen. Het Gewestelijk Expresnet dat in Brabant streekvervoer met de trein moet garanderen, is een plan dat al een baard heeft. In het voorbije decennium is er een intensievere bediening met de bus gerealiseerd; voor de toekomst is er het plan 2020 van De Lijn, dat ook opnieuw inzet op verbindingen met de tram. Voor het fietsverkeer zijn er het provinciaal fietsroutenetwerk en het Totaalplan fiets. Het ontwerp-mobiliteitsplan Vlaanderen van 2001¹⁰ bepaalt dat het wegennet wordt aangevuld met een aantal ontbrekende schakels.

Het ontbreekt dus niet aan een strategie, aan plannen en aan de goedkeuring daarvan. Waar het aan ontbreekt, is een volledige en voldoende uitvoering van wat gepland en nodig is. Weliswaar zijn voor de uitvoering van de verschillende deelplannen stappen gezet, soms grote stappen. Maar in zijn geheel is het allemaal te weinig en te laat, omdat bij de bevoegde, centrale overheden de wil ontbreekt voldoende middelen uit te trekken, omdat de procedures te langdurig en te complex zijn, omdat het sturen en beheren van de uitvoering van de plannen slagkracht ontbeert. We kunnen niet zeggen dat de verkeerssituatie in Vlaams-Brabant vandaag gunstiger is dan in 1995. Op basis van hun ervaring zullen de meesten het omgekeerde vinden. Er tekent zich met het huidige beleid ook geen geloofwaardig perspectief op een ernstige verbetering af.

¹⁰ Met het Ontwerp-Mobiliteitsplan Vlaanderen (2001) heeft de administratie op vraag van de Vlaamse regering een beleidskader uitgetekend, dat nadien resulteerde in Beleidsvoornemens voor de korte en middellange termijn. De Vlaamse regering keurde die op 17 oktober 2003

Het algemeen gegeven voor Vlaanderen is dat het aantal verplaatsingen, zowel personen- als goederenverkeer, de voorbije decennia zeer sterk is toegenomen en dat alle prognoses een verdere toename voorspellen. Het aantal personenwagens blijft ook stijgen, in 2010 tot 5.276.000 personenwagens in ons land, een stijging met meer dan 1/3 tegenover 1990. 3,2 miljoen auto's rijden op diesel, 2 miljoen op benzine, 30.000 op gas. Elektrische auto's zijn een curiosum. Specifiek voor Vlaams-Brabant is dat de pendelafstand van woon- naar werkplaats vaker iets langer uitvalt.¹¹

Pendelafstand, Vlaams Gewest en provincies, 2001

Bron: Statistisch profiel van de provincie Vlaams-Brabant

De auto is beschikbaar als vervoermiddel, maar ook het bezit van fietsen is gestegen, en via speciale abonnementen of terugbetaalsystemen zijn ook trein en bus gemakkelijk toegankelijk.

Onze manier van leven maakt dat we ons steeds vaker verplaatsen. We kunnen ook gemakkelijker kiezen hoe we ons verplaatsen: de verschillende vervoersmiddelen zijn breder dan ooit beschikbaar. Wat kiezen we in de praktijk? Voor zijn verplaatsingen maakt de Vlaams-Brabander vaker gebruik van de trein of van bus en metro, maar hij gebruikt veel minder de fiets. Het gebruik van de auto ligt hoger dan het gemiddelde. De doelstelling van het pendelplan dat de Vlaamse regering in 2005 goedkeurde, om tegen 2010 maximaal 60% van de verplaatsingen met de auto te maken, wordt helemaal niet gehaald.

¹¹ Ik wil er wel op wijzen dat het woon-werkverkeer niet meer dan 1/3 van de verplaatsingen uitmaakt.

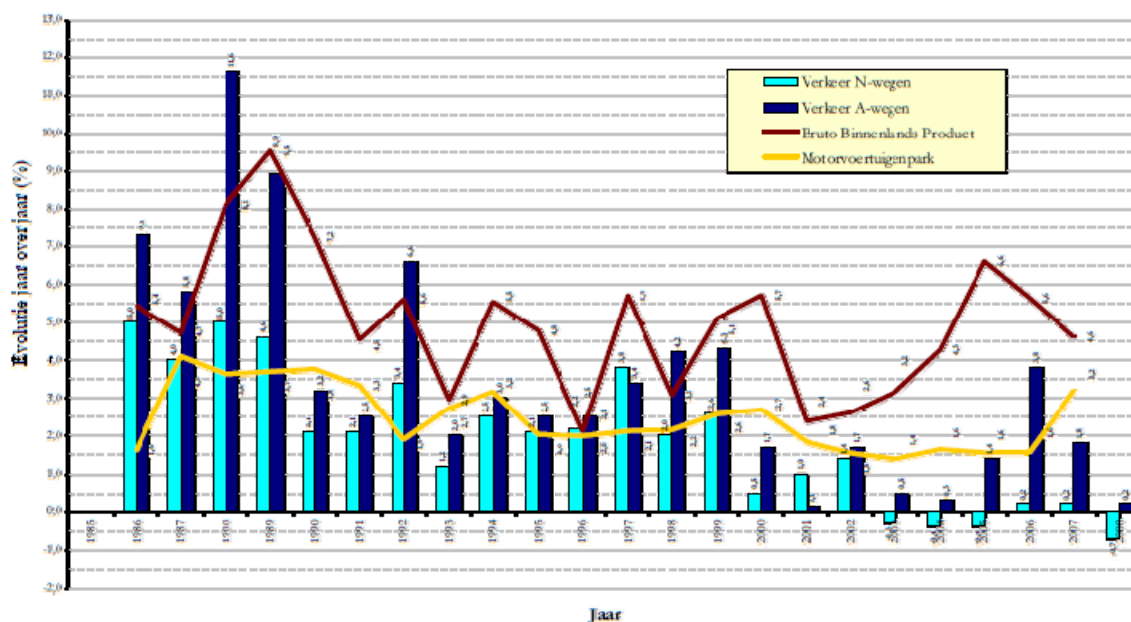
*Schatting van alle werknemers
woonplaats*

Herkomst Woonplaats	Hoofdvervoermiddel (% van werknemers)							
Woonplaats	te voet	fiets	trein	bus tram metro	Gem. vervoer werkgever	wagen alleen of met familie	carpool	moto bromfiets
Vlaams- Brabant	2,1	6,3	11,2	6,1	0,9	68,9	2,8	1,6
Antwerpen	2,4	16,9	6,4	6,6	2,1	59,8	3,7	2,1
Limburg	1,2	12,1	4,9	2,6	0,8	70,4	6,1	1,8
Oost- Vlaanderen	1,9	11,5	11,9	3,4	0,9	64,8	3,5	2,0
West- Vlaanderen	2,1	16,6	6,9	2,0	1,1	65,6	3,0	2,7
Vlaams Gewest	2,0	13,1	8,4	4,4	1,3	65,0	3,7	2,1

Bronnen:
Federale diagnostiek woon-werkverkeer 2008
RSZ-gegevens 2008 bedrijven met meer dan 5 werknemers
Bijkomende RSZ-gegevens alle werknemers (2de kwartaal 2007) - Verwerking: dienst mobiliteit, provincie
Vlaams-Brabant

Het aantal gebruikers van het openbaar vervoer, zowel van de trein als van de bus, is sterk gestegen; we spreken sinds 2000 over een verdubbeling of bijna. Toch neemt de drukte op de wegen toe, vooral op de autowegen. Het aantal auto's op de gewestwegen blijft sinds 2001 constant. Dat blijkt uit de verkeerstellingen, ook voor de gewestwegen in Vlaams-Brabant.

Evolutie t.o.v. basisjaar 1985

Bron: Verkeerstellingen in Vlaanderen 1ste jaarhalf 2008 - Verkeerskunde - Cel verkeersparameters

De halfslachtige uitvoering van de verschillende plannen voor bus-, trein-, fiets- en wegverkeer maakt dat de verkeersdruk minstens even zwaar blijft wegen op het maatschappelijk leven in Vlaams-Brabant. Hooguit wordt de bijkomende verkeersdruk opgevangen; de bestaande druk met al zijn nefaste gevolgen verlichten lukt niet. Het aantal verliesuren op de hoofdwegen in Vlaanderen wordt sinds 2001 bijgehouden. Voor wat in de tabel de regio Brussel wordt genoemd, maar eigenlijk een goed deel van Vlaams-Brabant beslaat, zien we dat het % verliesuren t.o.v. het totaal gereden uren rond de 9% blijft schommelen. We zien ook dat het aantal verliesuren veel hoger ligt dan in de regio Antwerpen. De doelstelling van maximaal 5% verliesuren in het Mobiliteitsplan Vlaanderen wordt in onze regio ver overschreden.

Aantal verliesuren op het hoofdwegennet

		2001	2002 (1)	2003	2004(3)	2005 (3)	2006	2007	2008	2009
regio Antwerpen (2)	gereden uren	25.699.646	22.489.257	28.026.214	17.119.854	17.667.925	21.593.083	21.316.268	19.711.017	15.933.854
	verliesuren	1.485.710	1.404.053	1.546.095	647.162	485.735	842.402	1.017.838	892.748	669.219
	% verliesuren	5,8	6,2	5,5	3,8 (+2%)	2,7 (+2%)	3,9 (+2%)	4,8 (+2%)	4,5 (+2%)	4,2 (+2%)
regio Brussel	gereden uren	41.213.917	33.840.480	41.108.289	36.680.926	39.045.841	40.795.293	41.328.215	35.829.553	29.623.124
	verliesuren	3.911.564	3.541.732	3.400.805	3.620.539	3.567.516	3.339.256	3.967.243	3.176.136	2.712.768
	% verliesuren	9,5	10,5	8,3	9,9	9,1	8,2	9,6	8,9	9,2
rest Vlaanderen	gereden uren	38.023.277	33.624.358	40.480.045	34.908.121	36.984.295	41.302.185	40.314.059	37.054.516	34.665.967
	verliesuren	435.345	448.321	539.139	265.538	229.298	346.588	424.490	420.446	591.592
	% verliesuren	1,1	1,3	1,3	0,8	0,6	0,8	1,1	1,1	1,7
Vlaams Gewest	gereden uren	104.936.840	89.954.095	109.614.714	88.708.901	93.698.061	103.690.561	102.958.542	92.595.086	80.222.945
	verliesuren	5.832.619	5.394.105	5.486.039	4.533.239	4.282.549	4.528.245	5.409.571	4.489.330	3.973.579
	% verliesuren	5,6	6,0	5,0	5,1	4,6	4,4	5,3	4,8	5,0
	doelstelling %	5,0	5,0	5,0	5,0 (+0,5%)	5,0 (+0,5%)	5,0 (+0,5%)	5,0 (+0,5%)	5,0 (+0,5%)	5,0 (+0,5%)

Opmerkingen

Het meetsysteem op de Vlaamse snelwegen meet geen snelheden. Deze worden afgeleid door middel van algoritmes weliswaar met de nodige beperkingen. Dit introduceert de nodige variatie in de data.

Het meetsysteem is bovendien verouderd met soms hoge onbeschikbaarheid van de meetpunten tot gevolg.

Ook dit geeft aanleiding tot soms grote fluctuaties in de resultaten.

Het meetsysteem is onvolkomen en de resultaten dienen met de nodige omzichtigheid te worden geïnterpreteerd

(1) Voor december 2002 zijn geen gegevens beschikbaar, deze werden geraamd.

(2) Sedert de start van de werken aan de Antwerpse ring (juni 2004) werden de meetpunten op de Antwerpse ring (R1) definitief verwijderd.

Het resultaat voor de regio Antwerpen moet daarom met ongeveer 2% en dat van het Vlaamse Gewest met ongeveer 0,5% worden vermeerderd.

(3) Waarden sterk beïnvloed door de ingrijpende werkzaamheden in Antwerpen (werken R1)

Bron: Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Verkeerscentrum Vlaanderen, Vlaamse Overheid

Globaal genomen blijven we kampen met dezelfde verkeersproblemen als tien en vijftien jaar geleden: dagelijks een groot aantal verliesuren; geregeld reuzenopstoppen; een zware milieubelasting; woekerend sluipverkeer; een aantasting van de leefkwaliteit. De mogelijke remedies en oplossingen zijn voldoende bekend. Vlaams-Brabant is er als patiënt veel erger aan toe dan andere regio's, maar moet gewoon tussen de anderen in de wachtzaal gaan zitten, wachtend op behandeling en zonder enige garantie als eerste aan de beurt te komen.

HET BESTUUR

Laat ons niet alleen kijken naar de beleidsdomeinen waar de overheid mee bezig is, maar ook durven kijken naar het bestuur zelf. Hoe zijn de lokale besturen en het provinciaal bestuur geëvolueerd sinds 1995? Hoeveel middelen gebruiken ze en waar halen ze die vandaan? Waaraan besteden ze die middelen? Hoeveel personeel werkt er? Kunnen we meten of de besturen efficiënter en effectiever werken?

Een van de vragen die mensen zich al snel stellen is hoeveel belastingen ze moeten betalen aan hun gemeente- of provinciebestuur. Meest bekend en zwaarst wegend zijn, voor de gemeenten, de aanvullende personenbelasting (APB) en de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV).

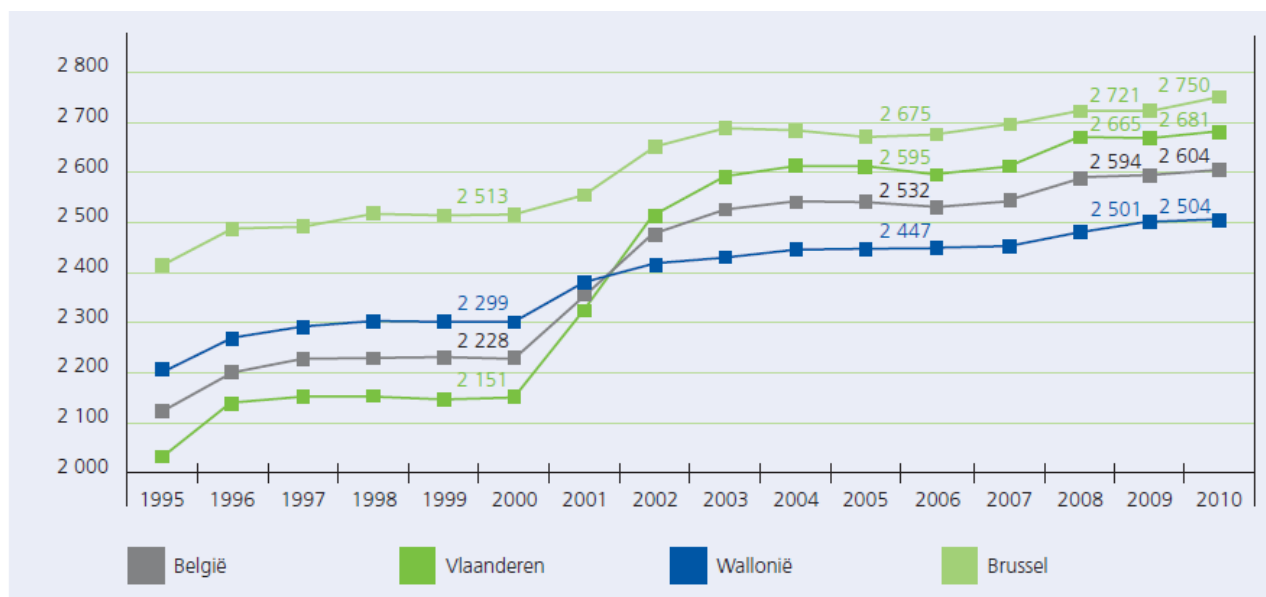
Evolutie aanslagvoet aanvullende personenbelasting (APB) en opcentiemen onroerende voorheffing (OOV)

	1995		1998		2001		2004		2007		2009	
	APB	OOV	APB	OOV	APB	OOV	APB	OOV	APB	OOV	APB	OOV
Vlaanderen	6,67	1.019	6,66	1.076	6,81	1.169	7,20	1.305	7,13	1.308	7,17	1.333
Vlaams-Brabant	6,49	875	6,48	930	6,59	1.000	7,02	1.126	7,05	1.139	7,15	1.150

Bron: Studiedienst van de Vlaamse regering

In Vlaanderen steeg de gemiddelde aanslagvoet voor de APB met 0,5%, in Vlaams-Brabant met 0,66%. Voor de OOV steeg de aanslagvoet dan weer gemiddeld meer in Vlaanderen (+314 opcentiemen) dan in Vlaams-Brabant (+275 opcentiemen). We mogen niet vergeten dat door de belastinghervorming van de federale regering de basis waarop de APB wordt toegepast kleiner werd. Om de ontvangsten uit de aanvullende personenbelasting op hetzelfde peil te houden moest de aanslagvoet dus worden aangepast. Dat is mede de verklaring voor de stijging van de aanslagvoeten in de eerste jaren van deze eeuw.

Evolutie van het gemiddelde aantal opcentiemen op de onroerende voorheffing (1995-2010)*

* In Vlaanderen gaat het om de gemiddelde aanslagvoet die werd berekend op basis van de verdubbeling van de opcentiemen van de gemeenten om een vergelijking tussen de gemeenten van de drie gewesten mogelijk te maken (gewestelijk verschil van de aanslagvoet van de onroerende voorheffing).

Bron: Lokale financiën, Gemeenten en Provincies juli 2010, Dexia Bank België

Evolutie van de gemiddelde aanslagvoet van de aanvullende belasting op de personenbelasting (1995-2010)

Bron: Lokale financiën, Gemeenten en Provincies, juli 2010 - Dexia Bank België

Er werd in Vlaanderen een beleid gevoerd om enkele belastingen, die in veel gemeenten voorkwamen en die maatschappelijk niet meer wenselijk gevonden werden, af te schaffen. Dat beleid werd bezegeld in het fiscaal lokaal pact tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse gemeenten en provincies, gesloten in het voorjaar van 2008. Drie gemeentebelastingen moeten definitief worden afgeschaft: de belasting op tewerkgesteld personeel, de belasting op kantoorruimten en de forfaitaire huisvuilbelasting. De belastingen op tewerkgesteld personeel en de belasting op kantoorruimten zijn inmiddels overal afgeschaft. Inzake de forfaitaire huisvuilbelasting heeft de Vlaamse Regering nadien beslist dat aan dit engagement is voldaan indien de forfaitaire huisvuilbelasting vanaf 2011 niet hoger is dan 55 euro per gezin en indien de gemeente daarnaast een niet-forfaitaire belasting volgens het principe "de vervuiler betaalt" toepast. Op een tiental gemeenten na is dit ondertussen nu al gerealiseerd in alle Vlaamse gemeenten.

Wellicht is het interessant te kijken naar de opbrengst van de belastingen, naar de reële ontvangsten die de gemeentebesturen boeken en hoe die sinds 1995 geëvolueerd zijn. Om de invloed van de stijging van het aantal inwoners en dus het aantal te betalen belastingen te neutraliseren, en om vlot te kunnen vergelijken met de Vlaamse gemiddelden, worden de ontvangsten in euro per inwoner weergegeven. Om de reële evolutie goed te kunnen inschatten, is het goed om in het achterhoofd te houden dat het gemiddeld inkomen per inwoner tussen 1995 en 2008 in Vlaams-Brabant steeg met 66%.

Gemiddelde ontvangsten, gemeenten, per inwoner in euro 1995-2008 (budget)

1995	2000	2005	2008*	1995-2008
euro/inwoner	euro/inwoner	euro/inwoner	euro/inwoner	%

onroerende voorheffing

Vlaams-Brabant	144,43	177,39	234,04	259,53	+79,69%
Vlaams Gewest	157,77	200,72	251,28	269,91	+71,08%

APB

Vlaams-Brabant	165,60	204,37	272,83	287,28	+73,48%
Vlaams Gewest	154,40	180,73	227,74	240,01	+55,45%

lokale belastingen

Vlaams-Brabant	52,94	60,58	71,01	68,83	+30,02%
Vlaams Gewest	67,38	75,95	91,50	86,65	+28,60%

totale

belastingontvangsten

Vlaams-Brabant	372,55	453,72	592,58	631,57	+69,53%
Vlaams Gewest	389,00	467,62	582,93	610,33	+56,90%

fondsen

Vlaams-Brabant	97,51	107,07	149,22	157,06	+61,07%
Vlaams Gewest	178,29	196,40	274,52	299,94	+68,23%

prestatieontvangsten

Vlaams-Brabant	23,40	35,11	52,94	75,46	+222,48%
Vlaams Gewest	40,32	38,19	55,57	80,14	+98,76%

ontvangen

overdrachten (1)

Vlaams-Brabant	608,77	719,11	938,50	1002,51	+64,68%
Vlaams Gewest	653,23	762,37	977,59	1039,71	+59,16%

schuldontvangsten

Vlaams-Brabant	64,09	96,58	54,05	66,51	+3,78%
Vlaams Gewest	89,32	125,76	60,08	80,97	-9,35%

totaal ontvangsten gewone dienst

Vlaams-Brabant	696,26	850,81	1045,49	1144,49	+64,38%
Vlaams Gewest	782,87	926,32	1093,23	1200,82	+53,39%

* op basis van 307 i.p.v.308 gemeenten voor de resultaten van het Vlaamse Gewest

(1) ontvangsten overdrachten: belastingen + fondsen + toelagen

Bron: Dexia Bank België

Uit al die cijfergegevens over de ontvangsten van de gemeenten zijn er enkele opvallende vaststellingen te maken:

- de totale belastingontvangsten stijgen een klein beetje sneller dan het gemiddeld inkomen per inwoner, maar duidelijk sneller dan de inflatie; de gemeenten hebben dus nu meer middelen nodig dan in '95 om hun werking te financieren;
- de ontvangsten van de Vlaams-Brabantse gemeenten zijn sneller gestegen;
- goed de helft van de ontvangsten van de gemeenten komt uit de belastingen die ze zelf innen; de Vlaams-Brabantse gemeenten moeten wel bijna 5% meer van hun inkomsten uit belastingen puren dan het gemiddelde in Vlaanderen;
- de Vlaams-Brabantse gemeenten krijgen per inwoner veel minder geld uit de fondsen die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt (vooral het Gemeentefonds); eigenlijk krijgen de Vlaams-Brabantse gemeenten gezamenlijk maar half zo veel als gemiddeld in Vlaanderen;
- bij de belastingen is het aandeel van de specifieke, lokale belastingen kleiner geworden; zij stegen slechts met 30%, minder dan de inflatie en maar half zoveel als de stijging van de inkomens; het fiscaal pact en het beleid om minder diverse, kleine belastingen te hebben heeft dus effect gehad;
- de ontvangsten uit prestaties (zoals entree- of inschrijvingsgelden) zorgen slechts voor een klein deel van de ontvangsten, maar stijgen wel het snelst.

Waaraan besteden de gemeentebesturen hun middelen? Twee overzichten zijn daarbij interessant. Welk soort uitgaven (personeel, subsidies, afbetaling schulden ...) doen de gemeenten en hoe evolueren die? En hoeveel wordt uitgegeven voor welke beleidsdomeinen (onderwijs, veiligheid, cultuur, economie, huisvesting, leefmilieu ...) en wie is daarbij stijger of daler? De gegevens komen wel uit de begrotingen, niet uit de rekeningen. Die laatste geven natuurlijk een juister beeld, maar ik beschikte daarvan niet over een volledig overzicht.

*Gemiddelde uitgaven, gemeenten, per inwoner in euro 1995-2008
(budget)*

1995	2000	2005	2008	1995- 2008
eur/inwoner	eur/inwoner	eur/inwoner	eur/inwoner	%

personeel

Vlaams-Brabant	330,70	393,29	425,69	471,15	+42,47%
Vlaams Gewest	340,13	404,82	396,28	439,86	+29,32%

werking

Vlaams-Brabant	138,40	193,20	217,37	250,08	+80,69%
Vlaams Gewest	137,31	189,27	211,62	243,74	+77,51%

overdrachten

Vlaams-Brabant	95,13	142,41	271,19	297,65	+212,89%
Vlaams Gewest	114,27	162,66	316,69	357,31	+212,69%

schuld

Vlaams-Brabant	158,44	152,83	171,15	180,10	+13,67%
Vlaams Gewest	201,47	178,25	186,59	177,57	-11,86%

totaal

Vlaams-Brabant	722,67	881,73	1085,40	1198,98	+65,91%
Vlaams Gewest	793,18	935,00	1111,18	1218,48	+53,62%

* op basis van 307 i.p.v. 308 gemeenten voor de resultaten van het Vlaamse Gewest

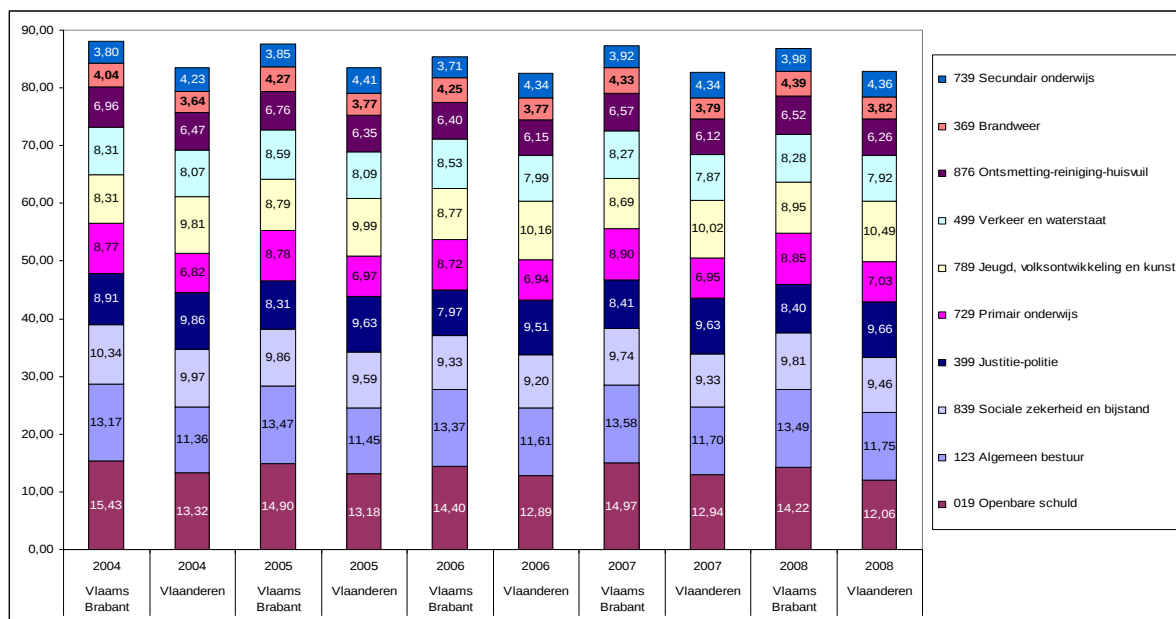
Bron: Dexia Bank België

Wat opvalt is dat de uitgaven voor personeel nog altijd de grootste hap uit de begroting nemen, maar dat het aandeel ervan sinds 1995 toch met 6% is afgenomen. Ook voor de afbetaling van hun schulden moeten de gemeentebesturen minder uitgeven. De grote stijger zijn de overdrachten, dit zijn voornamelijk subsidies. Het aandeel daarvan is nagenoeg verdubbeld. Maar daarbij mogen we niet vergeten dat de dotaties voor de politiezones nu onder de overdrachten vallen, terwijl de lokale politie vroeger door de gemeenten zelf werd betaald in de uitgaven voor personeel, werking, enz. Ook de dotaties voor de OCMW's vallen onder de overdrachten.

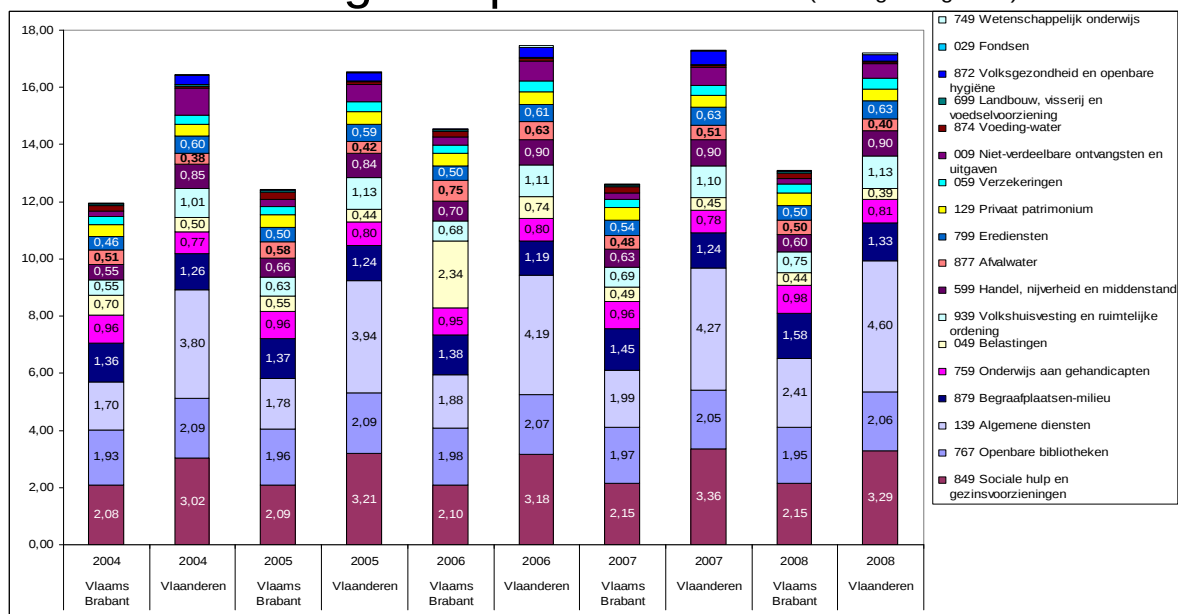
Wat weten we over de bestemming van de uitgaven, over welk aandeel van de uitgaven naar welke beleidsdoelstellingen gaat? Het gaat over een brede waaier aan uitgavenposten, die hieronder in twee tabellen zijn uitgesplitst om het een beetje overzichtelijk te houden.

Uitgaven gewone dienst

- Overzicht in gestapelde vorm (Voornaamste uitgaven)

- Overzicht in gestapelde vorm (overige uitgaven)

Bron: Vlaamse overheid - Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB)

De uitgaven die in Vlaams-Brabant gemiddeld zwaarder wegen dan in Vlaanderen op het totaal van de uitgaven in de gewone dienst zijn:

- openbare schuld (019)
- primair onderwijs (729)
- algemeen bestuur (123)
- brandweer (369)

De uitgaven die in Vlaams-Brabant minder zwaar wegen dan in Vlaanderen zijn:

- algemene diensten (139)
- jeugd, volksontwikkeling en kunst (789)
- justitie en politie (399)
- sociale hulp en gezinswoningen (849)

Als we enkele gesplitste uitgavenposten proberen logisch te groeperen, is dit de rangschikking van de belangrijkste uitgavenposten in de Vlaams-Brabantse gemeenten:

- algemene werking (algemeen bestuur en diensten): 15,9%
- schuld: 14,2%
- onderwijs (primair, secundair, gehandicapten): 13,8%
- veiligheid (politie en brandweer): 12,8%
- cultuur (incl. bibliotheken) en jeugd: 10,8%
- openbare werken (verkeer en waterstaat): 8,3%
- huisvuil: 6,5%

Evolutie van de investeringen van de gemeenten 2008-2010

	investeringen 2008		groei		
	in miljoen euro	euro per inwoner	2008	raming 2009	raming 2010
Vlaanderen	1444	234	4,3%	20,5%	-0,1%
Wallonië	619	179	19,8%	18,5%	-0,4%
Brussel	218	208	4,6%	21,3%	-4,2%
Totaal	2281	214	8,2%	19,9%	-0,6%

Bron: Lokale financiën, Gemeenten en provincies, juli 2010 - Dexia Bank België

De schuldpositie van de gemeenten verbetert licht.

Evolutie financiële ratio's - Rekening en balansen 2005-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Schulden in EUR per inwoner	1242	1266	1265	1320	1353	1367	1371	1379	1323
Schulden/reële gewone ontvangsten	1,31	1,32	1,22	1,22	1,26	1,23	1,15	1,13	1,07

Bron: Lokale financiën, Gemeenten en provincies, juli 2010 - Dexia Bank België

Voor de werking van de OCMW's weten we dat er in 2008 in Vlaams-Brabant gemiddeld 125,6 euro per inwoner werd uitgegeven.

Middelen voor het OCMW uit het Gemeentefonds, gemeentelijke bijdragen aan het OCMW en middelen voor het OCMW per inwoner

	Gemeentefonds 2008	Aandeel gemeente uit Gemeentefonds		Aandeel OCMW uit Gemeentefonds		Gemeentelijke bijdrage aan OCMW	Totale middelen aan OCMW	Totale middelen aan OCMW per inwoner
		In absolute cijfers	in %	In absolute cijfers	in %			
Antwerpen	700.770.618,00	682.864.625,46	97,44	17.905.992,54	2,56	219.353.434,00	237.259.426,54	138,29
Limburg	186.883.100,00	175.350.340,98	93,83	11.532.759,02	6,17	77.160.389,00	88.693.148,02	107,29
Oost-Vlaanderen	473.002.901,00	433.701.315,89	91,69	39.301.585,11	8,31	164.177.826,95	203.479.412,06	144,47
Vlaams-Brabant	177.628.629,00	163.644.677,49	92,13	13.983.951,51	7,87	119.225.923,60	133.209.875,11	125,64
West-Vlaanderen	290.042.752,00	271.741.440,98	93,69	18.301.311,02	6,31	122.369.018,00	140.670.329,02	122,27

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), jaarbeeld 2008

Laat ons ook eens kijken naar de ontvangsten- en uitgavenstructuur van de Vlaamse provincies.

De vier andere Vlaamse provincies innen zowel opcentiemen op de onroerende voorheffing als een algemene provinciebelasting. Vlaams-Brabant heeft geen algemene provinciebelasting. Toch ligt, in 2009, de aanslagvoet van de OOV in Vlaams-Brabant niet hoger dan het gemiddelde van de vijf provincies. De opbrengst van de OOV is wel hoger (79 euro per inwoner t.o. 68 euro gemiddeld per inwoner voor de vier andere provincies), omdat het kadastraal inkomen per inwoner hoger ligt (713 euro t.o. 633 euro).

Evolutie aanslagvoet opcentiemen op de onroerende voorheffing

	1995	2001	2006	2009
Antwerpen	230	290	290	290
Limburg	300	300	400	400
Vlaams-Brabant	282	332	332	332
Oost-Vlaanderen	245	295	295	295
West-Vlaanderen	245	320	330	355

De verhoging die we in alle provincies zien in of na 2001 heeft onder meer te maken met een besparing van de Vlaamse regering, die het provinciefonds verminderde met 1 miljard BEF.

Alles samen liggen de ontvangsten uit belastingen 15% lager dan gemiddeld in de vier andere provincies (terwijl het gemiddeld gezinsinkomen nochtans 15% hoger ligt). De fiscale druk is in Vlaams-Brabant lager dan elders. De totale ontvangsten van Vlaams-Brabant liggen 14% lager.

Individuele financiële positionering - economische verdeling van de ontvangsten

	Vlaams-Brabant in euro/inwoner				4 Vlaamse provincies in euro/inwoner			
	1995*	2000*	2005	2009	1995*	2000*	2005	2009
Prestaties	3	5	5	6	12	5	5	7
Fondsen	16	16	13	14	19	16	13	14
Belastingen	37	61	74	82	63	59	86	94
Andere toelagen (netto)	80	88	6	8	120	104	11	10
Schuld	5	8	5	4	10	8	5	6
Totale eigen ontvangsten	88	102	103	115	142	116	120	131

* de loonsubsidies voor onderwijs werden niet afgetrokken

Bron: Dexia Bank België

Aan de uitgavenzijde zien we ook dat er in Vlaams-Brabant per inwoner minder wordt uitgegeven dan in de andere provincies. Het grootste verschil zit hem in de personeelsuitgaven. Uit de tabel is ook eenvoudig op te maken dat provinciebesturen een veel bescheidener bestuursniveau zijn dan de gemeentebesturen. Per inwoner geeft het gemiddelde provinciebestuur maar dik 10% uit van wat het gemiddelde gemeentebestuur uitgeeft.

*Individuele financiële positionering - gewone uitgaven
Economische verdeling van de uitgaven*

	Vlaams-Brabant in euro/inwoner				4 Vlaamse provincies in euro/inwoner			
	1995*	2000*	2005	2009	1995*	2000*	2005	2009
Personeel	51	44	37	46	83	55	46	54
Werkingskosten	16	18	12	25	18	24	20	27
Overdrachten	13	14	15	34	11	21	32	34
Schuld	15	21	21	21	26	19	16	22
Totale lopende uitgaven	95	97	85	126	138	118	114	137

* de loonsubsidies voor onderwijs werden niet afgetrokken

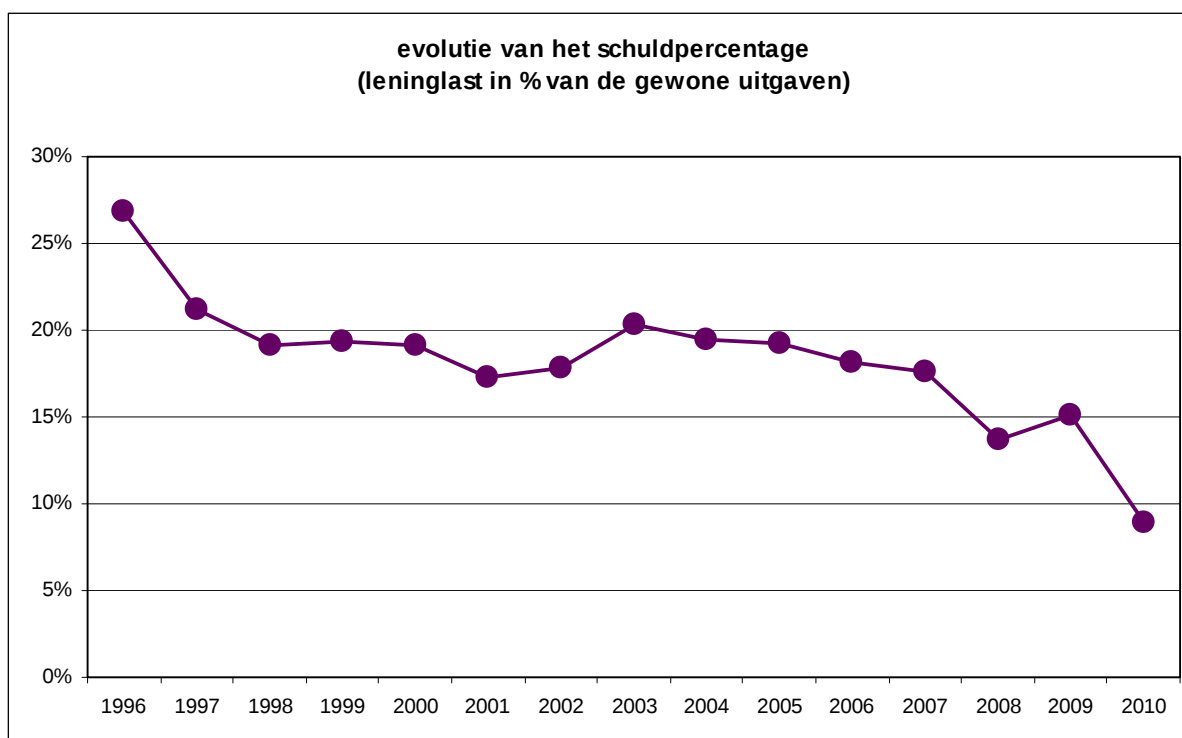
Bron: Dexia Bank België

Uit deze tabel en grafiek blijkt ook dat de schuldpositie van het provinciebestuur Vlaams-Brabant gunstig is geëvolueerd en vandaag gezond is. De leninglast gaat in dalende lijn t.o. het totaal van de gewone uitgaven en weegt vandaag maar half zo zwaar meer als in de beginjaren.

Overzicht schulduitgaven 1996-2010 (cijfers originele begroting)

jaar	intrestlast	aflossingslast	totale leningslast	totaal gewone uitgaven	% leningslast tgo totale gewone uitgaven	# inwoners	schuld (totale leninglast) / inwoner
1996	14.221.257	10.257.123	24.478.380	91.294.103	27%	999.186	24
1997	13.268.122	10.865.089	24.133.212	113.714.734	21%	1.004.692	24
1998	10.725.460	10.924.042	21.649.503	112.883.349	19%	1.007.882	21
1999	9.451.362	11.097.697	20.549.059	106.438.836	19%	1.011.588	20
2000	10.457.743	9.843.003	20.300.746	106.097.264	19%	1.014.704	20
2001	8.812.172	11.862.057	20.674.229	119.891.869	17%	1.018.403	20
2002	8.231.275	12.797.284	21.028.559	117.749.528	18%	1.022.821	21
2003	8.292.236	15.663.855	23.956.091	117.695.239	20%	1.027.839	23
2004	7.863.000	15.553.900	23.416.900	120.162.050	19%	1.031.904	23
2005	7.372.500	16.215.900	23.588.400	122.747.670	19%	1.037.786	23
2006	7.109.100	15.467.500	22.576.600	124.671.440	18%	1.044.133	22
2007	5.422.300	17.559.000	22.981.300	130.301.910	18%	1.052.467	22
2008	11.962.400	12.243.263	24.205.663	176.560.500	14%	1.060.232	23
2009	12.204.800	10.395.200	22.600.000	149.431.420	15%	1.068.356	21
2010	2.415.000	11.292.608	13.707.608	153.112.050	9%	1.076.594	13

Bron: Directie Financiën, provincie Vlaams-Brabant

Bron: Directie Financiën, provincie Vlaams-Brabant

De investeringen van de gemeentebesturen zijn sedert 1995 in euro wel gestegen, maar het aandeel ervan in het bruto binnenlands product blijft redelijk stabiel.

Vanuit een aantal hoeken wordt herhaaldelijk in vraag gesteld of de lokale overheden niet te veel personeel in dienst hebben en wordt aangeklaagd dat het personeelsbestand blijft stijgen. Ik vond daarover volgende gegevens.

*Evolutie aantal personeelsleden per type werkgever in Vlaanderen 1995-2008
(excl. gesubsidieerd onderwijzend personeel)*

Type werkgever	1995	1998	2001	2004	2005	2008	verschil 1995- 2008
Gemeente en AGB	72.963	75.268	79.911	70.054	72.083	74.729	2,4%
OCMW	53.706	57.504	62.072	67.889	52.408	54.070	0,7%
OCMW-vereniging	/	/	/	/	13.475	13.655	
Intercommunale	6.297	7.143	7.850	8.347	8.397	8.557	35,9%
Provincie en APB	5.337	5.645	6.278	6.497	6.054	6.507	21,9%
Politie	/	/	/	16.033	15.843	16.513	
Diversen	/	/	/	175	205	134	
TOTAAL	138.398	145.025	155.688	168.995	168.465	174.165	25,8%
TOTAAL VTE	110.788	114.611	122.622	132.687	131.015	135.108	22,0%
TOTAAL VLAANDEREN	16.510					22.447	36,0%

Bron: Vlaams Tijdschrift voor OverheidsManagement 2010, nr. 1

In Vlaams-Brabant bleef het aantal personeelsleden van het provinciebestuur sedert 1995 stabiel. Als je de vergelijking in vte maakt met andere provincies, heeft Vlaams-Brabant het kleinste personeelsbestand.

Evolutie van de personeelsaantallen binnen de provincie Vlaams-Brabant

jaar	aantal
1995	783
2000	799
2005	768
2010	795

Bron: Dienst Personeelsbeleid, provincie Vlaams-Brabant

Aantal personeelsleden per provincie

jaar	aantal
Antwerpen	1336,41
Limburg	952,35
Oost-Vlaanderen	1083,02
Vlaams-Brabant	734,26
West-Vlaanderen	769,73

Bron: Tijdschrift Binnenband van het Agentschap Binnenlands Bestuur, jaargang 15 nr. 68 - juni 2010

Het aantal personeelsleden in de lokale sector in Vlaanderen is sinds 1995 nogal fors gestegen, met 25,8%. Er zijn meer mensen deeltijds gaan werken, want het aantal vte steeg 4,5% minder snel dan het aantal koppen. Goed als context is dat in dezelfde periode de bevolking aangroeide met 5%.

Dit soort naakte cijfers heeft altijd nood aan kanttekeningen. In 2001 kwamen ongeveer 4000 rijkswachters over van de federale overheid naar de lokale sector. De stijgende behoefte aan zorg (de groene en grijze druk) heeft wellicht geleid tot een groeiende tewerkstelling in de ouderenzorg, de kinderopvang e.d. Anderzijds zijn sommige zorginstellingen wellicht overgegaan in handen van private vzw's en dus verdwenen uit het personeelsbestand van de lokale sector. Dat alles geeft aan dat nader onderzoek nodig is om de evolutie van het personeelsbestand bij de lokale besturen correct in kaart te brengen, te verklaren en te beoordelen.

Volgende tabel maakt die nood aan nuancering nog eens duidelijk, maar ze slaat spijtig genoeg slechts op een korte periode.

Omvang en evolutie lokale overheidssector in vergelijking met totaal aantal tewerkgestelde werknemers in België

	2005	2008
Lokale besturen	335.763	347.876
Andere overheden	732.308	733.326
Totaal overheidssector	1.068.071	1.081.202
Private sociaal profitsector	448.042	515.089
Totale social profit (publ+priv.)	1.518.625	1.596.291
Private sector excl. priv. profit	2.004.025	2.101.857
Totaal	3.520.138	3.698.148
	9,53% lokale besturen 20,80% overheidssector 43,14% social profitsector (publiek+privaat)	9,41% lokale besturen 19,83% overheidssector 43,16% social profitsector (publiek+privaat)

Bron: Vlaams Tijdschrift voor OverheidsManagement 2010, nr. 1

De lokale sector in Vlaams-Brabant stelt 12,9% van het totaal van het lokaal overheidspersoneel in Vlaanderen tewerk, terwijl de Vlaams-Brabantse bevolking 17,2% van de Vlaamse bevolking uitmaakt. Een overzicht van hoeveel mensen er in de diverse regio's bij de lokale overheid werken, maakt duidelijk dat dit in Vlaams-Brabant minder is dan elders.

Aantal tewerkgestelden in de volledige quataire sector (niet enkel lokaal, m.i.v. ziekenhuizen, onderwijs...)

	1995	2000	2005	2008	verschil 1995-2008
Leuven	44.026	39.006	41.104	41.663	-5,4%
Halle-Vilvoorde	37.808	29.747	31.668	32.847	-13,1%
Vlaams- Brabant	81.834	68.753	72.772	74.510	-8,9%
Vlaanderen	470.631	472.960	492.259	503.822	+7,1%
België	1.015.600	1.016.418	1.073.461	1.080.799	+6,4%

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Hoeveel inkomsten lokale besturen hebben, hoeveel ze waaraan uitgeven, hoe hun personeelsbestand evolueert, dat is allemaal goed in cijfers uit te drukken. De kwaliteit van de dienstverlening laat zich veel moeilijker meten. Er zijn wel verschillende onderzoeken gedaan naar de kwaliteit bij de lokale besturen, maar die slaan meestal op de deelaspecten en slechts zeer zelden laten die onderzoeken toe om na te gaan of de werking van een bestuur in de loop der jaren verbeterde of verslechterde.

Als we het over de kwaliteit van dienstverlening hebben, spreken we over de termijnen waarbinnen een dienst wordt verzekerd; over duidelijke informatie en vlottere toegankelijkheid; over de zorgvuldigheid en de afwerking van een dienst of een werk.

Ik heb eigenlijk geen onderzoeken of rapporten gevonden waarin over de algemene dienstverlening van lokale besturen een gestandaardiseerde bevraging of registratie is weergegeven waardoor een vergelijking in de tijd mogelijk is.

SLOTBESCHOUWING

Het vijftienjarig bestaan van de provincie Vlaams-Brabant leek mij een goede gelegenheid om een stand van zaken op te maken. Sedert de splitsing van Brabant, heeft het provinciebestuur een hele evolutie doorgemaakt en ook als streek, als samenleving heeft Vlaams-Brabant behoorlijk wat veranderingen ondergaan.

In de prille beginjaren moesten we als nieuw startend bestuur de eigen organisatie op poten zetten en was het ook nog zoeken en tasten om nieuw beleid te ontwikkelen. Bovendien leken federale of Vlaamse administraties het soms moeilijk te hebben om de realiteit van een autonome provincie Vlaams-Brabant te erkennen en werd Vlaams-Brabant te vaak behandeld als een aanhangsel van Brussel. Dat laatste is fel verbeterd en, op enkele uitzonderingen na, wordt Vlaams-Brabant nu wel beschouwd als een volwaardige provincie, toch minstens op institutioneel vlak. Gaandeweg konden we in de verschillende beleidsdomeinen initiatieven ontwikkelen en reglementen uitwerken en zo een Vlaams-Brabantse koers vinden. Er zijn aardig wat projecten en maatregelen op het getouw gezet en in de praktijk gebracht waar we met tevredenheid of zelfs met fierheid mogen naar kijken. De interne werking van het bestuur is stap voor stap bijgespijkerd, zodat we mogen zeggen daarmee op kruissnelheid te zitten.

Maar we moeten oppassen dat we niet op automatische piloot gaan varen. We mogen ons niet blind staren op een aantal zinvolle en mooi ogende projecten, zonder ons af te vragen of we in zijn geheel voldoende resultaat boeken. Wat uiteindelijk telt, is of de gewenste doelen of effecten binnen onze provincie worden bereikt. Daarom vind ik het belangrijk dat we de reële feiten, de reële toestand, de reële evolutie op tijd en stond onder ogen nemen en ons afvragen hoe die zich verhouden met de vooropgestelde beleidsdoelstellingen. Het toetsen van de feitelijke ontwikkelingen aan beleidsdoelen moet ons voldoende scherp en ambitieus houden. Beleidsdoelen worden ons voorgehouden door de Europese overheid en door de Vlaamse overheid. Met haar Pact 2020, gesloten in het kader van Vlaanderen in Actie, heeft de Vlaamse regering, met de sociale partners en met het maatschappelijk middenveld, de belangrijkste beleidsdoelen vrij precies omschreven en vaak ook meetbare doelstellingen bepaald. De Vlaamse regering toont daarin de ambitie om zich binnen Europa te meten met andere topregio's. Als Vlaams-Brabants provinciebestuur doen we er goed aan om ons daarbij aan te sluiten. We kunnen ons daaraan spiegelen wanneer we zelf onze strategische

doelstellingen vastleggen of wanneer we, zoals in de streekmemoranda, de beleidsambities afspreken met de lokale besturen en het middenveld van deze provincie.

Dan moeten we daar natuurlijk ook naar handelen. Onze rol is meervoudig:

- zelf als provinciebestuur, binnen onze bevoegdheden of onze beleidsautonomie, bijdragen tot het realiseren van de beleidsdoelen;
- lokale besturen ondersteunen of begeleiden zodat zij met meer slagkracht kunnen besturen;
- ten aanzien van de Vlaamse en federale overheid pleitbezorger en waakhond zijn om te zorgen dat binnen onze provincie effectief werk wordt gemaakt van de geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Binnen ieder van deze rollen moeten we onze meerwaarde bewijzen. Bij wat we zelf doen moeten we oppassen ons niet te verliezen in een veelheid van kleine ingrepen en projecten, maar ons toespitsen op maatregelen die er toe doen, die een verschil maken voor het realiseren van de vooropgestelde beleidsdoelen. We moeten ons durven afvragen of we door sterker in te zetten op een kleiner aantal projecten niet beter kunnen bijdragen tot het bereiken van beleidsdoelstellingen. En we moeten daarin durven investeren, durven geld uittrekken en inzetten om het verschil te maken.

Daarnaast mogen we niet aarzelen om de verdediger te zijn van Vlaams-Brabant. We merken vaak genoeg dat een hogere overheid niet spontaan de specifieke noden van iedere regio ter harte neemt. Te vaak is er bij de Vlaamse of federale overheid een kloof tussen de voorgehouden beleidsdoelen en het in de praktijk gevoerde beleid. Vaak gaat het om belangen die niet enkel de ene of de andere gemeente raakt, maar een streek in haar geheel. Wanneer een streekbelang moet worden verdedigd, moeten we dat als provinciebestuur voluit doen, samen met de lokale besturen. We moeten ons ervoor hoeden niet in de plaats te gaan treden van lokale bestuurders, maar de tolk zijn van de gezamenlijke gedeelde zorgen en standpunten.

We willen relevant zijn als streekbestuur en dus moeten we aantonen dat we reëel bijdragen tot het waarmaken van de belangrijkste beleidsdoelstellingen van onze streek. Daarvoor moeten we durven keuzes maken en durven investeren.